MIrod. O.
4115.

Epigrammák

MIrod. O.
4115.

903891

BESZÉLGETÉS
A' VERSÍRÓ
ÉS
A' HALÁL KÖZTT.
AZ
EMBEREK' VÉGVALLOMÁSA,
'S
A' HALÁL' SZAVAI.

NÉPJELLEMZETEK. MINDEN IDŐ, — 'S NÉPBŐL NAGY 'S KÜLÖNÖS EMBEREK' EMLÉKEI — EPIGRAMMÁS PÁR-HANG MÉRTTESEKEN; MÁS EREDETI VERSEK, EMLÉKEZETBELI VERSEK DEÁKBÓL MAGYAROSÍTVA. NYELVTANI JEGYZÉSEK

'S a' t.

SISKOVICS KÖNYVTÁRA

ÍRMESI
HOMONNAY IMRE
TANÁRTÓL.

BUDÁN.
NYOMATOTT GYURIÁN ÉS BAGÓ' BETŰIVEL.
1845.

MAGYAKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Haszna vagyon versszel szépen tréfálni, mu'atni.

A' Szerző.

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Nagyságos

Felső-Kubinyi és Nagy-Olaszi

Kubinyi András Urnak,

több tekintetes Vármegyek Törvénybírájának 's drágá Kegyelnök Uramnak mély tisztelettel ajánlom.

Kegyes Nagyságos Úr!

Régi az a' szokás, mellyként a' tudós írók könyveiket fejedelmeknek, vagy más kegyelnökeiknek ajánlják. Már a' negyedik században Eutropius a' római birodalom' Történeteinek tartalmát Valens és Valentinianus császárok' trónusánál tette le. A' más rendü kegyelnököknek ajánlott könyvek' száma pedig megszámlálhatatlan. Igen természetes, miszerint a' tudósok, kik életöket a' tudományok' megszerzésében, majd azoknak a' nemzetteli közlésöknél tölték el; — midőn szorgalmok' minden hasznát a' haza' oltárára tevegetvén; annak tudományos és erkölcsi kiképzésére fordítják — így telkeket, barmokat' pénzt, vagy égbeverő palotát nemcsak nem építtethetnek, — sőt az élet' szükségeit gyéren fedező dolgokat is alig szerezhetők: tehát a' fogyatkozások' ostromai ellen a' tehetősek' paizsa alá vonúljanak. Melly nyert kegyért azután becses nevöket kiragadván a' semmisitő idő' hatalmából, hálás érzettől hevülten a' késő nemzedéknek általadják.

Miután méltóságos báró Prónay Sándor urat (legyenek áldottak hamvai!) az isteni végzés idvezülni kiszólitá az életből, — a' Római Régiségek' kinyomásának költségét kegyesen magára vállalót; érdemteljes ismerőseim közt senki sem méltóbb annyi háladatosságomra, mint Nagyságod' kegyessége. Ugyanis, mióta a' méltán forrón szerette fiának nagy érdemü 's igy köztiszteletü, tekintetes és tudós Ágoston urnak, a' nemzeti museum' igen alkalmas és hiv igazgatójának személyemet mindég megkülönböztető belső

ismeretségébe juttatott a' szerencse; Nagyságod tisztelkedésemkor mindég kitárt karokkal fogadott. Nagyságod' szerénysége engedjen meg nekem; mikor a' könyvemet majd kezökbe vevők és Nagyságodat nem ismerő most élők, — és leendőkkel erényeit a' hizelgéstől szabadon, igaz Magyarhoz illő egyenességgel megismertetem.

Magyar Olvasó!

Nemzetségi nemességnél erkölcsi dicsőebb!

De ha eleink használtak a' hazának; barátjai voltak az igazságnak; jóltevői az emberiségnek; törvény' és vallás' ügyében 's tiporva az erőszakot vérzettek el az ország' hantjain: egy szóval, ha nem novus homo a' nevünk, és erényesek vagyunk; — növekedett az érdemünk. E' fő egyén századokon hozza le származását: elei polgári és hadi jeles tettekkel ékeskedtek. Ő benne a' 78 év alatt meghajlott öreget; de nemes indúlatú, adakozó, vendégszerető, tudományt és tudományost becsülő, olvasó, kimívelt, nyájasan társalgó, szerény, leereszkedő, szükségtelen költséget kerülő; így az eleitől általvett gazdag örökséget többel nevelő; vallás' dolgait sokáig bőlcsen igazgatott; velem is megköszönhetetlen jóságát közlő urat képzelj: a' ki, miután második hivatalomat is nagy és hosszas betegeskedés és már az általvételkor igen kevés tanitványok miatt letevém és még folyvást betegeskedném: a' falusi levegővel élésre hozzá mentem, — kegyesen fogadott; barátilag vett, gyógyíttatott: így öt éven beteges nála vettem vissza tűrhető egészségemet. Kegyes szárnyai alatt írtam e' könyvet is. Méltó, hogy az illy jeles hazafi 's emberbarát életének még sokáig egészségben terjedéséért kérjük az Égivalót, 's kivánjunk hasonlókat a' nemzetnek; és neve fennmaradjon!

A' Szerző.

Értesítés.

Mint a' nem szintén csekély vízű patak még a' tartós szárazságban sem szűnik meg folyásában: úgy a' munka-kedvelt elme a' betegség' ostroma alatt is (ha ugyan tűrhető az) kíván közre munkálni. Történt, hogy 1830-nak nyarán a' ritka évben elmaradt, csak kis izzadást is követett álthűlés-okozta melygyengélkedés miatt Veszprémben ama' szép bányásu és tapasztalt jeles magyar orvos Heiser György úr javasolta: „Az idő' könnyebb eltöltése, — és felvidúlásért vennék valamelly tárgyát elő és írnék róla verset.“ Engedtem a' jó tanácsnak 's a' czímül kitett tárgyat választotta. A' püspöki szép kertben plajbásszal kevés napok alatt 160 páros verset írtam. Majd az édeni gyönyörű vidékű, 's életnevelő füredi fürdőnek használása után haza jutván; egy nagy munka írásához kezdettem: így amazt félben szakasztottam. Két év múlva hasonló gyöngélkedésemben eszembe jutván az említett versek; hozzájok hússzat írtam: de a' betegségem annyira veszedelmessé válván, miképpen még M. fő orvosnak sem lévén reménysége életbeni maradásomhoz; — későbben a' messzire hívatalba ment jó fiamnak eredeti verseimmel olly czélból általadtam azokat; hogy letisztázván, küldené valamellyik könyvtárba. Elláthatatlanok az Úrnak útai; én élek, ő a' sírba szált. E' miatt az ívekre telt különféle mértékes, kiváltképen alkalmi verseim, — rejtélyek, évszámversekkel (chronostichon) elsikkadtak: ezek örömömre visszakerültek.

A' múlt korban 13 évek' teldegelésén naponta 6 órai tanításoni ülésből keletkezett; már egyszer a' sírhoz közelvitt, azóta többszöri gyógyítás mellett is a' sok írás miatt

fenmaradt, melyreütő, éjjel a' száját kiszáritó beldaganatok' természetéből eredő álmatlanságban a' leghosszabb éjjelek' rövidítéseért télhó' 16-kán 1843-ban ezen verseknek ágyban, — még pedig szemeim' kiméléséből gyertyázás nélküli folytatásokhoz kezdettem: annyira feszült szorgalommal, hogy éjjelenként 15, 20, sőt egykor 1—8 óráig 24 páros hangmértest (distichon) kigondoltam; 's felkelvén, leirtam. E' harmadik folytatásban hozzájok nappal keveset adhaték; egyebet irván vagy olvasván.

Igy ezek a' versek legnagyobb részént akkor létesültek, midőn a' lankasztó gondok' főorvossága az álom — felszabadit bútól, 's jóltévő szárnyait kiterjesztvén a' halandók felett; édesdeden szenderítő fátyolával béleplezi a' szemeket: de az enyémekről elrántotta.

Mondathatnék: Ezek' mellőzésével miért nem nyugosztaltam elmém' a' gondok és nyavalyák' sulyának nyomása alatt? Evvel (mint a' római mondta) csaltam balsorsom' tudását: sőt dolgozván az elme, felvidúlt a' lélek; 's néha versemre el is mosolyodtam.

Az újév' elején parányi munkámat befejezni szándékoztam: nem tudván sejdíteni az Öröklétűnek felőlemi végzését: olly véletlen történt rajtam, mintha az égből egy kő esett vólna reám (ha közelemben jönne a' levegőből alá az, hiszem, hogy fejemre esnék), nagy sebet kapván; öt hétig nyomtam az ágyat. Igy az előbbi hosszas gyógyitásnak mutatkozott jó eredményei füstbe mentek. Addig még használhattam a' szabad levegőt; már most a' könyvek' olvasása nem vólt elég szivérzeteim' csillapitására, 's az unalom előzésére: tehát enyhitő szert és eszközt Mnemosyne' magzatinál kerestem, — folytattam a' halottak' szavait, már harmadik félbenhagyás után ólomtollal. A' hasznos igyekezetet segíti a' Főváló: halmozódtak fejem felett a' balesetek: mégis nem a' munka győzte meg szaggatott lelki erőmet; hanem a' tárgy fogyott el előttem. Úgy kezdettem a' Népjellemzetek', és a' Nagy emberek' emlékének irásához: midőn ezekből is hamarább kifogytam, mint az ágyból felkelhettem; gondolatomba öltött a' deák versek' fordítása. Mi külrosszak' nevekedése, 's felejthetetlen sérelmek közt magyarosíttattak ezek, és járúltak még a' feljebb valókhoz nem igen sok versek, — itt nem említtethetők; miket a' megsebesíttetés' helyéről erős hidegben tenni kényteleníttetett út minden jó alkalom mellett is okozta mélyen ható újabb fájdalmak fejeztek be és munkácskámnak télutó' végével elhozták a' végét: nem sok

versek' hozzá-adásával. Következésképpen ennyi vers közt (bizonyítom a' szép tudományok' Védőjével) egy sincs a' legdrágább kincs-egészség' teljes birtokában 's a' tornyosodott gondok' egész szünete' határán kívül született; keves az orvossággal éléstőli meneklés' idején. Érdemes hazafi! nem irányom apologiát írni, vagy észszüleményjeim' képét mentegetéssel szépíteni. Nem: mert abban semmi hasznom sincs: csupán e' kis munka' létesülésének történetét rajzolám kevesig. De nem csak írúl vettem ezen verseket: hanem hazámfiainak kívántam használni mulattatás, — vagy a' gyengébbeknek tanácslással is: egyszersmind megmutatandó azt; mikép Apolló, ha nem mosolygott is születésem felett; de óltárától picziny temjénemmel nem üzött el. Úgy nem csak fordítani tudék verseket; de eredetit is írni; még pedig olly évben, mikoron a' római bajnok — Mars' templomában felfüggesztvén fegyvereit, nyugalomra ment. A' halál' epithetumainak mondásokban a' közszólást követtem: valóban nevethetünk magunkon — embereken; kik a' semmit vagy halált megszemélyesítjük; azt durvának, kegyetlennek, igazságtalannak, kérlelhetetlennek — majd jóltévőnek és megszánónak nevezzük. Mert mit teszen meghalni? „A' természet' törvényjének fő czikkelyét teljesíteni: vagy az Isten' örök végzésének meg történni. Itt én (a' mit imádok) attól elkülönölve — abstracte szóltam. Hát abstracta notio lévén a' halál: megszemélyesíttetik: még akkor is száraz fogalmat gerjeszt az olvasóban. Nehogy az unatkozzék; kelleték enyelegni is. Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. Ha némelly versben a' tréfa vastag, csípős; legyen bocsánat; mert nem búcsúztatót írtam: ennyi versben azon egy tárgyról elkerülhetetlen az egyhangúság, — nem akartam igen unatkoztatni. Itt irányzás személyre nincs; csak a' hiba rovatik meg. Ha szóltam egyről, másról is kellett. Tehát mint szokták mondani: kinek nem szűre, ne viselje."

Azon nyugtató öntudattal múlandok ki, hogy bár legkevesebbet vettem hazámtól, két vallásbelieket is tanítván; annak szóval és könyvirással használtam. Ezen kis munkámat megelőzték Ovidiusnak Szomorú Versei, Pontusi Levelei, Ibise, Diófa' Panasza, Arcz' Szépítése ugyanazon mértékes versekben; Eutropius, Ritka Történetek' Gyűjteményje, Római Régiségek; ismét Ovidius Hősnőinek Leveleik úgy, mint az előbbiek; szintén a' feljövő minden tulajdon nevek' bő körülírásával 's jegyzésekkel. Melly munka midőn a' magyar akademiától méltatlanúl kárhozatra

ítéltetett 's a' nemzet' színe eleibe nem bocsáttatott, — Nádor ő cs. k. Fensége a' haza' egyik fő tudósával megvizsgáltatván, az, szeretetben, gyülöleten igaz lelküleg felemelkedve, méltános jó ítélettételt terjesztett eleibe a' fő herczegnek: Ő Fensége a' negyven ívet betöltött, két esztendei éjjeli 's nappali, és reá könyvtárakban legjobb kiadásokat használt keziratot tiszteletdíj' adása mellett az Ország' könyvtárába letétetni kegyelmesen rendelte: miről tán még alább fogok szólani.

A' Templomok' Eredete czimű kézíratom, mellyre az emlitett könyvek' írása közben sok költséggel, fáradsággal könyvtárakban szerzettem az adatokat: — régen készen van; 6 év óltai betegeskedésem gátolta a' kijövetelét. Ezután Isten' segedelmével minden erőmet annak kijövetelére fordítandom.

Végre megemlítem azt is, hogy professori tisztemben semmit sem gyakoroltam a' Poësist, mert Rhetoricát és Syntaxist tanítottam négy évig; a' hivatal' másodszori felvállalásakor pedig a' tanító nélkül vólt két syntaxisi osztályt vettem által; 42 éves koromban kezdettem eredeti verseket rendesen írni. Epigrammákra sem taníttattam; sem igen olvastam azokat.

Érdemes hazafi! élj egészség, és békességben, 's halni tanúlj!

A' Szerző.

Névrend.

Ács 83
Adakozó 400
Adós 508
Agarász 324
Ágyúöntő 341
Akadémiász 355
Alispán 92
Állatevett 462
Állatkínzó 349
Álmatlan 240
Álmos 242
Anya 276
Anyás 378
Apácza 82
Árva 218
Asszonyt pártoló 426
Asszonyhóhér 496
Áthozó 473
Atya 255
Atyagyilkos 410
Bába 313
Babonás 471
Bádogos 201
Ballonos 238
Bálványozó 381
Banya 64
Bányász 251
Barát
Barát névellenes 419
Báró, gróf, herczeg 522
Baromorvos 362
Batuszsidó 446
Befúlt 357
Békétlenkedő 409
Bérsírónő 442
Beteges 43
Betyár 500
Bivalos 354
Biró 86
Bizonyos mester ember 246
Bodnár
Bohósdi 56
Bolond 222
Bonczár 232
Borbély 1
Borivó 386
Borovatos 319
Bosszontónőjű 348
Bosszúló 407
Brámaimádó 475
Búja 68
Bújakóros 356
Búvár 465
Bőemlékezetű 320
Bölcselnök 45
Börtönös 135
Csalárús vagy csalmár 401
Csaplár 88
Csalfa 483
Császár 81
Csecsemő 106
Csélcsap 438
Cselédigázó 392
Csikós 32
Csillagvizsgáló 23
Csipás 227
Csizsmadia 125
Csizsmakenőcsös 185
Csonka 284
Csúfoló 190
Csuntorás 237
Czigány 34
Czitronos 278
Czukrász 187
Dobos 65
Durva 383
Duzmadt 502
Egerfogós 104

Egyházfi 30
Eldődei' mocska 446
Elhagyatott 80
Eletunt 305
Embergyűlölő 225
Emberszóló 387
Embertelen 312
Embertmaratő 501
Énekesnő 10
Erős 212
Érzékeny 371
Érzéketlen 493
Esküszegő 490
Esztergályos 157
Eteleges 11
Ejji ór vagy bagolyijesztő 16
Evangélikus 262
Evangéli növendékpap 524
Faló 207
Falusi 429
Fattyú 216
Fazekas 117
Favágó 281
Fekete 272
Feleség 277
Felgyógyúlt 441
Félszemű 308
Féltékeny 422
Fényeges 432
Fényűzőnő 394
Férj 254
Férjehagyott 533
Férjhezkénytelenült 491
Férjesnőt szerető 460
Férjesszerető 470
Férjét gyötrött 530
Festész 139
Festő 107
Fiatalhozment aggnő 499
Finnyás 217
Fodrász 236
Fogatlan 40
Fogfájós 480
Fóimádó 521
Földiró 72
Földes úr 143
Földmivelő 131
Fösvény 21
Futkár 343
Furorázó 504
Fürdős 250
Fűvész 163
Gazda 251
Gazdag 66
Gazdapap 531
Golyvás 176
Gépész 307
Gombkötő 121
Gonosz cseléd 408
Grammatista 71
Gubás 273
Guitáros 414
Gúnyíró 220
Gyámatya 342
Gyerkésznő 406
Gyermek 274
Gyermekágyas 385
Gyermekeivesztett 391
Gyermeköllő 397
Gyertyamártó 112
Gyilkos 233
Gyógyász 122
Gyógytanász 529
Gyólcsos
Gyontató 61
Gyújtogató 168
Háládatos gyermek 53
Halász 510
Hálátlan 404
Hálátlan tanítvány 241
Halotthordó 285
Halottlopó 323
Hamis esküttt 461
Hamis műves 418
Hamis tanító 476
Hámoros 162
Haragos 230
Haragtartó 403
Harangozó 95
Harangöntő 149
Haszonbérlő 492
Hazug 228
Hajadon 7
Hajdú 130
Hajtogató-Conjugista 70
Hebegő 258
Hegedűs 38
Here 213
Herélő 158
Herélt 444
Hírharang 377
Hitgyűlölő 42
Hittagadó 447
Hittanár 25
Hittanú 191
Hitetlen 363
Hitvesölők 413
Hódász 350
Hódító 435
Hóhér 73

Horgász 93
Hűségtelenek 367
Ifju 209
Igazhitű 361
Igazmondó 69
Ikerék 412
Inas 178
Irígy 425
Irodalmok 142
Istentagadó 62
Istentelen 63
Iszákos 84
Itélő 372
Kalapos 161
Kalmár 20
Kálvinistamester 37
Kanász 140
Kancsal 317
Kapás 454
Kapus 132
Káromló
Kártyagyártó 245
Kártyász 52
Kaszás 91
Kasznahordó 451
Kasznár 35
Katholikus 261
Katholikus Evang. reform. unit. 265
Katona 14
Kájhafűtő 50
Kecskés 94
Kefekötő 174
Kegyelnök 202
Kegyetlen tiszt, vagy úr 478
Kém
Kényúr 115
Képes 279
Képfaragó 160
Kerékgyártó 339
Keresztény 59
Kerítő 74
Kertész 90
Kerülő 145
Késes 170
Kételkedő 464
Keztyűs 172
Kevély 57
Király 17
Királyfi 467
Királylyány 458
Királyné 85
Kis deák 31
Klerikus 536
Kocsigyártó 183
Kofa 116
Kóldús 133
Kopasz 192
Kormányzó 221
Koronaőr 401
Kortes 165
Kovács 125
Kőmíves 154
Könyvárús 206
Könyveszelős 388
Könyvíró 33
Könyvíró, egyszersmind tanító 153
Könyvkötő 123
Könyvnyomató 137
Könyvör 249
Könyvvizsgaló 450
Kötelentánczos 18
Köszörüs 144
Köteles 155
Kővágó 352
Kövér 214
Követ 97
Kulacsos 239
Kúlcsár 253
Kutyapeczér 127
Különcz 474
Lábköszvényes 55
Lakatos 103
Lázadó 370
Legjobbat álmodott 384
Lelkész vagy téritő 300
Leszáltólú 328
Libászlyányka 271
Lomhafi 260
Madarász 337
Macskaszerelmes 336
Magánakélt 459
Mágnás
Magtalan
Magtárbiztos 136
Magyar paraszt 293
Más fogatlan 226
Más istenfélő 337
Mankós 269
Medvefene 376
Medvés 197
Megbékélt 513
Megcsalatott barát 498
Megégett 477
Megfagyott 472
Meggörbült 311
Megtéró 322
Méhész 11
Méltatlanszenyvedő 482
Menykőütött 359
Mérnök 47

Mesterember 520
Mészáros, és hentes 49
Mészégető 159
Messzelátócsős 156
Mézeskalácsos 181
Minister 2
Mohammedán 60
Mólnár 102
More 51
Nádmézfőző 289
Nádor 243
Nagybélű
Nagyfejű 507
Nagy király 188
Nagyorrú 267
Napszámos 39
Nehéz nyavalyás 338
Néma 198
Nemes 294
Nemimádkozó 468
Nőnemi író 421
Nőtelen 146
Nőtelenült 431
Nős szeretős 466
Nője hagyott 534
Nőül pénzt vett 358
Nyalánk 118
Nyelves 379
Nyelvrontó 314
Nyerges 164
Nyugtalan 366
Nyúzó 199
Oláh pór 497
Olajárús 173
Olvasni szerető 518
Orás 119
Orgazda 330
Orgonajátszó 29
Oriás 204
Országos kocsis 177
Orvos 13
Orvospap 503
Orvosszerész 77
Oskolás lyányka 306
Orosz pór 494
Óklöző 229
Ónző 452
Öreg 184
Öreg lyány 415
Öreg nősült 495
Öreg vitéz 318
Öscsaládfi 448
Ősz 309
Ötvös 98
Özvegy 114
Özvegynő 266
Panaszló 315
Pap 15
Pápa 24
Papirgyártó 290
Paplanos 268
Párviadalos 423
Pénzes 396
Pénzváltó 301
Perlő 369
Pinczér 54
Piperkőcz 436
Pipás 393
Pisze 295
Pogány 427
Pohárnok 247
Pokróczszövő 205
Postamester 96
Posztógyáros 117
Púpos 189
Puskamíves 151
Püspök 6
Rab 231
Rabszolga 420
Rabszolgaárús 351
Rácz-magyar 316
Ragyás 180
Ravasz 415
Reformat. 263
Reformat. növendékpap 540
Rézmetsző 309
Részegesnő 421
Rézmíves 129
Rettenthetetlen 364
Révész 75
Rongyász 182
Rostás 310
Rosz házafi
Rothadt szájú 340
Roszlélekösmeretű 395
Rövid látátú 203
Rút lyány 111
Sodronyos 138
Salétromos 169
Sánta 171
Sajtos 241
Sebész 4
Ser- és pájinkafőző 296
Sejembogarász 297
Siket 108
Sirásó 89
Sonkolyos 298
Sorssal elegületlen 428
Sorvadó 437
Soványy 200

Szabó és takács 5
Szakács 110
Számkivetett 224
Számvevő 329
Szánakodó 321
Szegénynek krajczárt adó gazd. 373
Szegényből lett úr 527
Szegény szerelmes 453
Székbevonó v. kárpitos 186
Személyrontók 275
Szemfényvesztő 283
Szemorvos 512
Szemtelen 223
Szénégető és kéményseprő 344
Szép hölgy 509
Szép lyány 196
Szeplős 519
Szerelembeteg 439
Szerelemlyány 46
Szerelmes 345
Szerencsés 259
Szerencsétlen 434
Szerzetes 8
Színész 41
Színmutató 481
Szitás 193
Szíjgyártó 166
Szobaleány 256
Szófogadatlan 380
Szolga 275
Szolgáló 67
Szökött katona 411
Szőlőőr 134
Szőlész 48
Szűcs 128
Szülebántó 457
Svábnő 535
Talus zsidó 248
Talyigás 291
Tánczmester 327
Tánczos 232
Tanácsos 12
Tanító 79
Tanúló 3
Tapasztalt ember 532
Téglavető 347
Templomkerülő 402
Templomtörő 398
Tékozlófi 382
Tékozló úr
Temjénző 252
Tengerész 99
Tetszhalott 484
Testőr 195
Testvér 523
Tetves 282
Tejárús 416
Titoknok 331
Tisztségre emelkedett 525
Tiszttartó 27
Tobákos 326
Tobzódó 19
Tolmács 321
Tolvaly 150
Trombitás 167
Tót paraszt 141
Törpe 208
Történetjegyző 433
Tős 148
Törvénytudó 179
Tudatlan 365
Tudós 449
Túlzó 375
Úgy szóló, mint érző 520
Újházas 489
Unitár 264
Uracs 22
Úriszegény 511
Uzsorás 120
Újoncz 304
Újsághordó 299
Újságíró 44
Ügyvéd 36
Üldöztetett 479
Üveges 175
Zongora-s orgonamíves 302
Zsemjés 100
Zsidó 58
Jámbor 76
Járvány, had és éhség által meghaltak 514
Jegyző 's írnok 28
Jobbágy 292
Jogász 219
Jó hazafi 360
Juhász 215
Jurátus 529
Vadász 105
Vádoló 389
Vadoncz 353
Vak 9
Vakbuzgó 469
Vallástalan 374
Vámos 234
Vándor 101
Varga 26
Városi
Varrónő 210
Végcsaládfi 443
Vén 194

Vendéglő 113
Vendégszerető
Vén özvegynő 109
Vén szerelmes 346
Veres 270
Versíró 's a' hakál 126
Vérnök
Vésnök 334
Veszett 335
Vesztegető 78
Vesztegetőnő 417
Vezér 87
Víg 390
Világfi 368
Viselős 506
Vitéz 389
Vizkórságos 235
Vőfény 280
Vőlegény 325
Végkérdő 's felelő

Beszélgetés
a' Versíró és a' Halál köztt.

Versíró.

Van mi hasonlatos a' versíró 's égbeliek köztt:
Sárga halál velem így semmi beszélni valód.
Isteni ihlésből szoktunk verselni mi költők,
Hagyj nekem itt békét: van kit üregbe ragadj!

Halál.

Már ha Homért, Virgilt — ezrekkel földbe temettem,
Mint jó költőket; hát bizonyára magad
Nem maradandasz meg kissebb költők' seregével:
Annyi ezer költő mert mi haszonra lehet?

Versíró.

Sárga halál könyörülj, legalább míg messzire lévő
Kedveseim közzé lakta-helyemre jutok.

Halál.

Lesz ki befogja szemed' Veszprémben is; so se búsúlj:
E' föld, bár idegen légy; — kebelébe fogad.

Versíró.

Benne különbség van; feleség, 's idegen' keze tészi
Végkötelességét: sárga halál ne emészsz.
A' haldoklónak sárgúlt arczára ha könyjét
Pergeti jó feleség; terjed az élte tovább.
Kérni bocsánatot, és végcsókink' osztani, kikhez
Kapcsola a' szeretet: sárga halál ne emészsz.
Sárga halál könyörülj; hogy végső rendeletemmel
Használjak valamit; mint atya, férj ki vagyok.

Halál.

Példa Homér, a' mit mondás nélkül kiki jól tud:
„Nem hagy versíró kincset az élte után.“ —
Mellyről rendeletet tegyen ő: míg él, kritizálják
Verseit: én azután föld' üregébe csukom.

Versíró.

Hát mikor a' költő Írus marad, annyi jutalma
Légyen; Lethe' vizét, hogy kikerűlje szegény
'S a' ki hatalmadnak mindenreható erejéről
Énekel ingyen: ugyan sárga halál ne idézd.

Halál.

Versíró bizonyítja; hatalmam alá esik a' ki
Ádámtól született; nincs, ki kivonja magát.
Görbe kaszámra kerűl császár, gróf, szolga urával,
Herczeg, az országló; hitvese, lyánya, fia.
Bellona' rettentő erejű bajnokja; ki annyi
Vérpatakon vezeté ált diadalma' hadát.
Ostoba, léha, tudós, leleményes eszű, gyönyörű, rút,
Vén, fiatal, csecsemő, termetes, ép, vak, igaz.
Csalfa, kevély, komor, ármányos, víg, bölcs, babonás, szent,
Orvos, földmivelő, és valamennyi mivész,
Csillag vizsgáló, költő, napszámra ki jár, 's pap,
Kalmár másokkal Styx folyamatra megyen.
Minden versíró rólunk ezt szokta beszélni —
Nagy méltán: temagad fogsz-e maradni hazug?
Lám Sarpédonnak Jupiter megtartani éltét
Mennyire óhajtá; nem vala arra erős.
Mindazonáltal van mi hatalmunknak sosem enged:
„A' felséges erény szüntelen élni marad."

Versíró.

Sárga halál könyörülj: fogadást teszek, ennek utána
Hogy meghűléstől már magam óvni fogom.

Halál.

Elmúlt évek alatt immár tettél fogadást így:
Jó Hygiéa elunt szánni, segítni meginf.

Versíró.

Sárga halál könyörűlj; intőleg az emberi nemmel
Míg tudományt közlök, 's rendre beszélem elő.
Legfőbb bölcsesség mi legyen; kiki mit cselekedjék;
Hogy ne legyen prédád, néked örökre halál.
'S míg kibeszélni fogom; mi szavakkal idézed elődbe
A' bűnös földit: sárga halál ne emészsz.

Mindenkihez.

Halni tanúlj ember, versem' ki kezedbe veended:
Halni tanúlj, mondom; boldog örökre leendsz.
Halni tanulj ember; ha az ég' polgárja ohajtasz
Lenni: egész élted' halni tanúlni vezesd.
Halni tanúlj: éltünk' rövid órájára tekintvén:
Vége felé közelit, — hát kiki halni tanúlj.
Halni tanúlj: nehogy azt késő megbánd, mikor aztán
Nincsen időd többé halni tanúlni való.
Halni tanúlj: legfőbb bölcsesség itt alapúl, hogy
„Úgy élj, hogy bátran láss közeledni halált."
A' mi azonképpen lészen, ha erényt gyakorolván,
Úgy élsz, minden nap mintha kivágna halál.
Intést már adtunk, lássuk csak, mint közelítget
A' nyomorúlt ember, sárga halál! te feléd.
Rendet ezen közben tőlem kivánni hiúság:
Rendet nem szokván, nézni, követni halál.
Itt ma királyt, kóldúst, vénet deli szép ifiúval,
Xantippét csendes szűzzel elébe idéz.
Hólnap bölcsesség' lelkével díszes urat: majd
Fél észszel bírót egy temetőbe ragad.
A' fejedelmekkel papok elsők szerte világon;
Úr 's az idős felsőbb helyre sietni szokott.
Vissza felé megyen itt a' rend; a' szolga urának
Hogyha elébe siet; fő örömére vagyon.
A' pap az egyházfit, tábornok közkatonáját
Engedi menni elől; hátra maradni szeret.

* * *

Nézzük azért már most a' búcsút sárga halálhoz:
Borbélyt szemlélek menni biczegve elől.

1. Borbély.

Első helyre mivel vágytunk mindenkor; azért is
Külde vezérlőnek minket előre halál.

2. Minister.

A' mi tanácsot ádék fejedelmemnek; megyek, arról
Isteni szent felség hogy feleletre vegyen.

3. Tanuló.

Életem a' Músák' szent tiszteletére ajánlám:
Nem lehetett védőm pindusi Músa sereg.

4. Sebész.

Sok sebeket gyógyítottam, szörnyű sebet ejtett
Érte halál rajtam, nem leve arra tapasz. a)

5. Szabó és takács.

Más' fonalából és posztójából vala munkánk:
Mint vóltunk igazak, majd kimutatja magát.

6. Püspök.

Isten' szent juhait forrásnál és legelőkön
Mint őrzém, — számot venni elébe idéz.

7. Hajadon.

Sárga halál hozzá szólít, Hymen nosza óltsd ki
Fákládat, kérő menj el előlem odább.

8. Szerzetes.

Én ki hiúságnak tartám a' testi világot;
Vóltam-e tiszta, kegyes? megbizonyítja halál.

9. Vak.

Nem látám az egek' szépségét földi setétben:
Elhagyom a' földet, látni szeretve eget.

10. Énekesné.

A' kő szíveket is meglágyítá szemem és szám:
Nem lehetett szíved' vívni ki, érczi halál.

11. Asztalos vagy ételeges. b)

Nyalkafi házam előtt menvén, szóltam; szegezek majd
Néked örök házat; hát bele zára halál.

12. Tánczos.

Pezsge egész vérem zene' hallására; rohantam
Tánczra: kapék aszkórt; tánez temetőbe teve.

13. Orvos.

Sárga halál' keziből hogy többet megszabaditék,
Bosszút állt rajtam: mert temetőbe hozott.

---

a) Flastrom.

b) Ételeg, asztal. Holott nemzeti szót használhatunk, hagyjuk ki az idegent. Szerencsésen magyar nevek adattak már a' hónapoknak: nem tetszenék-e a' hét' más nyelvbeli napjait így nevezni; hétnegyed (szerda), hétötöd, héthatod, hétheted?

14. Katona.

A' kit ezer képben a' vér' mezejére leszálni
Láttalak; én pardont nem kunyorálok, uram.

15. Pap.

Híveknek mutaték útat, melly mén az erényhez:
Mentem-e arra velek? Jézusom arra tanú.

16. Éjjeli őr vagy bagolyijesztő.

Zsákmányját hordván, nem tetszett sárga halálnak
A' kiabálásom: torkom' élálta szele.

17. Király.

Példámból is igaz: trónusnál százezer ember'
Fegyverzörgését semmire nézi halál.

18. Kötelentánczos.

Sok földet befuték, Icarusként a' levegőben
Én lejtőzve merész, föld' üregébe esém.

19. Tobzódó.

Tenger, föld, levegő valamit terem; a' kutyagyomromm
Híza belőle csupán: felfala végre halál.

20. Kalmár.

Rosszat jó helyiben, ha eladtam vagy hazudék; óh
Kérlek, jó Hermes, vedd kegyelembe fiad'!

21. Fösvény.

Balgatag a' kincs közt éltemben jól sose laktam:
Pénz'bőségében vesztem az életemet.

22. Uracs.

Úr' szerepét játszták; de miként zsákból ki van a' szög:
A' mi szegénységünk úgy kimutatta magát.

23. Csillagász.

Messze világ-pontról nézvén az eget, bizonyára
Hogy közelebbre vivél; áldalak érte halál.

24. Pápa.

Pápa jövök: sokakat küldék mennyekbe, utódat
Engem is óh Péter kérlek, ereszsz be tehát.

25. Hittanító.

Istenről ki tanítottam, hogy mennyire vólt az
Állításom igaz; hallani, tudni fogom.

26. Varga.

Bőrt készítettem fejedelmeknek 's egyebeknek:
Sárga halál! fogadat hát te enyémre fenéd.

27. Tisztartó.

Híven, vagy hamisan folytattam tisztem'? örökre
Kétségen kívül fogja tudatni halál.

28. Jegyző vagy irnok.

Téntafecsérlőről a' jegyzőkönyvbe mit írtál
Bíró; tudnom elébb óh ha lehetne nekem.

29. Orgona játszó. a)

Istenem a' fúvóm szélből kifogyott, lerogyok. — Jaj
Organumim' szörnyen szétdarabolja halál!

30. Egyházfi.

Hosszú rúdra csinált perselyt hordoztam az ember'
Orra alatt: Péter légy kegyelemmel uram.

31. Kis deák.

Jól jut eszembe, tanítóm mondá, gyermeki korban
A' ki kimúl, bóldog; mert neki bűne kevés.

32. Csikós.

Úgy véltem, deresem leggyorsabb a' nap alatt; de
Százszor gyorsabban birsz te ragadni halál.

33. Könyvíró.

Lelkem' tábláját, mellyet Főlény te adál, ha
Férgek megrágják; — Irgalom, add ki dicsőn.

34. Czigány.

Egy füstlepte kusornyóbann éhség 's heverés köztt
Éltem; barna halál b) nem visz-e füstbe ugyan?

35. Kasznár.

Mint gazdálkodtam, lelkem lesz róla bizonyság:
Sárga halál mi hamar kaszniba dugta fejem'.

---

a) Orgona, hangony; organista, hangonyos.
b) Ördög.

36. Ügyvéd.

Pénzért védtem igazt, ollykor netalán hamis embert:
Nyújtsd le nekem létrád' angyali drága Ivó. a)

37. Kálvinista mester.

„Már elmégyek örömbe" sokaknak fúvtam az úton
Költésből; igazán már megyek, ámde hova?

38. Hegedűs.

Nem fogom a' hegedű' húrját pengetni ezentúl,
Mert testem' húrját összeszakítja halál.

39. Napszámos.

Vígadok, éltemnek terhét lehajintom örökre,
Veszsz te világ; benned nem vala semmi öröm.

40. Fogatlan.

Bár nehezen ehetém, szeretem fogaim' kiveszését:
Fájtak igen. Tán nem nőnek azok ki megint.

41. Színész.

Sok más, más szerepet játszám: nyomorúlt soha illyet
Nem: valjon menny lesz vagy mi is érte helyem?

42. Hitgyülölő.

Más hit' vallóit gyűlöltem balgatag: Isten
Minden vallásút tűr, 's kegyelembe fogad.

43. Beteges.

Senki terajtad nem tudván könnyíteni, jöszte,
Majd meggyógyítlak: nem veszek érte garast.

44. Újságíró.

Újság-hirjesztő, ha ugyan hazudék: cselekedtem
Mások után, mégis szám bekötötte halál.

45. Bölcselnök.

Meghalt megszünik vétkezni, halál ha levetted
Sárfedelem', szeretem: megmarad, a' mi dicső.

46. Szerelemlyány.

Testemmel keresém kenyerem', fertelmes, iszonló
Sárga halál! cserzett bőrt visz elődbe Lais.

---

a) Ivó igazság' szeretetéért az égbe jutni méltatott: de fel kellett neki húznia a' létrát. Ritka eset a' rege szerint, ha leereszti. Ó az ügyészek' kegyelnöke.

47. Mérnök.

Híven méregeték, mikoron láncz nem szakadál el:
Hm! Erebust, vagy eget mérek-e? tudja Zeus.

48. Szőlész vagy vinczlér.

Megmetszésre szokott szépen zöldelleni szőlő:
Testem feltámad; bár ha lemetszte halál.

49. Mészáros vagy húsárús és hentes.

Mérővel bántam: de ha tétem abba, — setétre
Nem fog-e vinni alá? fogja tudatni halál.

50. Kájhafütő.

Meggörbűlve menék mindég a' kályha' lyukába:
Most egyenes testtel mégyek üregbe Gyuró.

51. More.

Márha czigány, hazug embernek hiszik őtet előre:
Valjon hány vagyon úr, a' ki hazudni szokott?

52. Kártyász.

Éjjet nappallá tévén, nyereség- 's heverésért
Szüntelenül tartó éjbe merűlni fogok.

53. Háládatos gyermek.

Mint a' gólyának, ha öreg, hord gyermeke enni;
Én az öreg szűlőm' tartani szinte szokám.

54. Pinczér vagy kelner.

Mint f...g fürdőben sürgék, forgék, kiabálván:
„Gleich, gleich — ja!“ gyorsan földre teríte halál.

55. Lábkószvényes.

Szörnyű köszvényben biczegék te elődbe Peregrin. a)
Tedd magadat közből; nyerne kegyelmet Avas.

56. Bohósdi vagy pajátzó.

Játszi bohóságom nevetésre veszen vala mindent,
Megtánczoltattál sárga halál 's lelövél.

57. Kevély.

Ház' tetején valamint a' gólya tekint le menőre,
Úgy néztem mindent: most tudom én, ki vagyok.

a) A' gyaloglók' kegyelnöke.

58. Zsidó.

Nem hittem Jézus, hogy vóltál isteni küldött:
Jaj ha az úgy lészen, mit cselekedjem, Jezik?

59. Keresztény.

Hívém, Krisztus urunk Isten' fia; az mikor úgy van:
Végítéletkor lesz ki segíti ügyem.

60. Mahomedán.

Hittem, az Istennek fő prófétája legyen hogy
Szent Mahomed: nyomorúlt mit tegyek, az ha hamis?

61. Gyóntató.

Absolváltam az én hozzám gyónásra jövőket:
Nem nyertem tőled kérve se, sárga halál. a)

62. Istentagadó.

Istent és poklot tagadék: elmémbe be nem fért:
Tudni fogom majdan; vólt-e tagadni okom?

63. Istentelen.

Úgy-e, az Istenről nem tudtál semmit elébb, mint
Ére veszély 's nyavalyák ágyba szögeztek, Erős?

64. Banya.

Rózsáim' valamíg szedték ifiak, szeretének:
Most töviset 's kórót messze kerűlnek azok.

65. Dobos.

Csalfa halál hálód' hogy csendben vesd meg: az útczán,
Széljel lármázó számra dobád lakatod.

66. Gazdag.

Könnyebb tű' fokainn általsétálni tevének,
Mint mennyekbe nekem jutni, szerezni ülést.

67. Szolgáló.

Álmos vóltam igen, hogy az asszony fejni kikülde:
Megbotlék 's tőröd' hányod előmbe halál.

68. Buja.

Lelkem' ezer kínok marczongják, a' ki levettem
Lábáról szűzet; mord Erebusba veszek.

a) Absolutiót.

69. Igazmondó.

Mint elmúlt, jelen órábann: úgy a' mi jövendő;
Nem fogsz szűnni halál dúlni, rabolni soha.

70. Hajtogató (conjugista).

Meghalok: ezt sokszor hallám, hogy hajtogaták; most
Látom, nincsen erő hajtogatásra való. a)

71. Grammatista.

Arra tanítottak; tartozzék asszonyi nemre:
Mors, érzem nem igaz: mert bizonyára közös. b)

72. Földíró.

Országesmérő vagyok: ám hova most megyek, arról
Senki se tud: mi pedig lenne valódi tudás.

73. Hóhér.

Megkötözém kezeit bűnösnek 's ég fele vittem:
Elcsúszott létrám; sír' fenekére esém.

74. Kerítő.

Ember' testével ki kereskedtem, pokol' üszke;
Bőrömet ah mellyik szögre akasztja Plutó?

75. Révész.

Révbe vivék sokakat, tiszttársam végy ladikodba
Kháron! igen kérvén, Styxbe ne dönts ki szegényt.

76. Jámbor.

Én az erényt követém, igazán cselekedni törekvém:
Jobb életre kapum lett vala sárga halál.

77. Orvosszerész.

Orvosi táromból gyógyíték mást, magamat nem:
Sárga halál ellen nincsen is orvosiszer.

78. Vesztegető.

Bonjour, drága halál! jókor jöttél, — mikor éppen
Nincsen pénz, se hitel; kész vagyok útra veled.

---

a) A' halál' elhajtására nincs emberi erő.

b) Communis generis sive ad utrumque genus pertinet.

79. Tanító.

Bölcsesség' tejivel tartám, ki reám vala bízva:
A' mi hibát tettem: légy kegyelemmel uram.

80. Elhagyatott.

Jóltévőre halál benned mégis csak akadtam;
Nem könyörült rajtam senki; megunva valék.

81. Császár.

A' ki királyoknak törvényt hozogattam, ezen szó,
„Rendeld el házad!" nékem is írva vala.

82. Apácza.

Szent életre adám magamat zárdába bezártan:
Zárt ajtón hozzám bészöke sárga halál.

83. Ács.

Sok palotát befedék, örökös házam' tejét nem
Vettem sindely a) alá; fű fedi, ennyi elég.

84. Iszákos.

Ordíts koresmáros, hogy meghala a' nagy iszákos:
Jaj ha halálon túl nem leszen inni borom!

85. Királyné.

Kínok közt születém, kínt szenyvedtem, valahányszor
Szültem; végórám kín' közepette ütött.

86. Bíró.

Oh mi nehéz eleget mindennek tenni; az égi
Bíró hogy számot végyen, elébe idéz.

87. Vezér.

Nem hiheték valakit gyakorolni vezéri hatalmat
Rajtam: hát te halál bezzeg eszemre hozál.

88. Csaplár.

Borba vizet tőltőt, és rossz iczczével adót visz
Érczi halál: bemerít Styx folyam' árjaiba.

89. Írásó.

Szüntelenül ásám a' földet, míg üregemre
Nem buktam: kölcsön van kifizetve nekem.

a) Fedécs.

90. Kertész.

Mesterségemről hírem hogy messzire terjedt:
A' fejedelmi halál kertibe menni idéz.

91. Kaszás.

Érett, éretlen füvet mint vága kaszám le:
Vágta halál nyakamat, bár fiatalka valék.

92. Alispán.

Törvény-asztalnál legelől ülvén, igazán vagy
Nem jól itéltem: majd kibeszéli Themis.

93. Horgász.

Gyáva halacskáknak horgot ki veték; nyomorúltnak
A' torkomba akadt horgod örökre, halál.

94. Kecskés.

Maghala a' pásztor, bekegéssel sírjatok árva
Kecskéim legelőn: meghala Moelibei.

95. Harangozó.

A' ki sok ezreknek bőgettelek árva harangim;
Bögje halálom' meg torka szakadva kiki.

96. Postamester vagy levelnök.

Most oda indúlék, honnan levelet sose kaptam,
Sem küldtem: kocsisom lett maga vinni halál. a)

97. Követ.

A' megye' képviselője valék, nem szegtem-e meg tett
Esküm' hivatalért? majd kisül Isten előtt.

98. Ötvös.

A' nemes érczeket én vizsgáltam próbakövön meg:
Hogy fogom a' próbát állni ki, tudja Themis.

99. Tengerész.

A' százféle veszélyt ha nem esmérted, nosza menjél
A' tengerre; bizony megtudod azt, mi legyen.

100. Zsemjesütő.

Jól tudom, e' földön több zsemjét nem sütök. ah de
Félek, Plútónak zsemjesütője leszek.

---

a) Postaház, levélház.

101. Vándor.

Nem vala lakta-helyem, bújdostam szerte világon:
Mégyek, örök város szent kebelébe fogad.

102. Molnár vagy lisztész.

Embert tolvajjá teszen alkalom: Ixion eggyütt
Nem fog-e lenni helyünk? majd kimutatja idő.

103. Lakatos.

Kérünk szent Péter, kik készíténk vala kúlcsot,
Oh könyörűlj rajtunk, mennybe előbbe bocsáss.

104. Egérfogós.

Csalfa ügyességgel kamaránkba csalánk egerecskét:
Jobb egerész nálunk, a' ki becsapta nyakunk.

105. Vadász.

Vadra menék ki, halál lesbenn állt szinte nyilával
Felhúzván idegét, szívemet áltnyilazá.

106. Csecsemő.

Gyenge gyümőlcskéket megemészt érésök előtt már
A' féreg: mivelünk ezt cselekedte halál.

107. Festő.

Sárga halál' képét mint szokták, festegetém: hát
Ágyam előtt termett, bár sose hivta szavam a).

108. Siket.

A' füleim' bedugá az örök végzés, sose hallék
E. Eddig: meghallám a' szavad' íme halál.

109. Vén özvegyn ő.

Férjhez mindenkor kész vóltam menni, manónak
Sem kellék: megszánt, elveve drága halál.

110. Szakács.

Hogy több húsfélét, zsírt, czukrot, bort ne emészszek;
Konyhámból ma halál a' temetőbe viszen.

111. Rút lyány.

Halni megyek, mert a' rút képemtől valamennyi
Férjfi szalad, szűzen mégyek előbbe halál.

a) A' képíró rosszúl neveztetik festésznek, mert ő ide 's oda járva nem festi a' képeket. Festész a' ruhafestő.

112. Gyertyamártó.

Jó, és rosz faggyút megmártva eladtam ezerszer:
Valjon mártani bé nem fog-e Styxbe halál?

113. Vendéglő.

Házamhoz sok erős, bátor, nagy urat befogadtam:
Egy soha nem látott úr kiszorítni tudott.

114. Özvegy.

Megjártad te halál! nem tudván, a' feleségem
Milly karczos; vígyázz, hogy ki ne ássa szemed'.

115. Kényúr oskolai vagy más.

Jókor vad dühivel gonoszúl gyakorolta hatalmát;
Megdermedt, tigris módra kifútta dühét.

116. Kofa.

Szüntelenül locsogó számat ki nem állta halál már:
Megragadá hajamat, sír' fenekébe csapott.

117. Fazekas.

Sárból készíték fazekat, sárrá teszen engem'
Sárga halál: mi nagyobb, illyeket a' ki mivel?

118. Nyalánk.

Édesség-szeretőt méz ízű nyalni-valóban
A' fulánkjával megcsipe sárga halál.

119. Órás.

Sokszor vizsgálám óráimat; ez vagy amaz mint
Jár, és helyre hozám; nem tudom életemet.

120. Uzsorás.

Mint meg nem szánók mi, erős uzsorát ki nem igért:
Úgy nem szána halál, mérge pokolba taszít.

121. Gombkötő.

Gombkötöző vóltam diszlési ruhákra; halál jaj
A' lélekzőmet görcscsel elállta nagyon.

122. Gyógyász.

Gyáva halál hozzám hálátlan vala: néki
Sok prédát küldék, engem is elragada a).

a) Én a' gyógyászon kontár orvost értek, a' ki addig futkos a' beteghez, míg ki nem úzi belőle a' lelket; vagy betegebbé nem teszi.

123. Könyvkötő.

Több ezerekre menő könyvet ki köték, tudomány nem
Vólt bennek: tőlem halld kiki! halni tanúlj.

124. Kovács.

Tűznél dolgoztam mindég: kiaszalva halok meg:
Nem hihetem, tűztől lenne felóldva Kovács a).

125. Czizsmadia.

A' szurok a' tenyeremről éltemben sose ment le:
Lesz pedig ottan elég, a' hova mégyen elég.

126. Versíró és halál.

Versíró.

Hozhatnék szavakat még fel, hanem én vagyok immár
Sorban, hogy szóljak mint nyavajába esett.
Mint hogy nincs mentség: inségek' halma-világból
Kész vagyok egy bóldog révbe kiszálni veled.

Halál.

Még a' Parca az éltednek nem rendeli végét:
Hogy megijesztnélek; jöttem elődbe Magyar.
Már ezután vígyázz: meghűléstől magad őrizd,
Mert ha kezemre kerülsz, meglakol érte nyakad.

I. Folytatás.

127. Kutyapeczér.

Mint a' kóborló ebet a' görcsös botom, engem
Úgy leütél te halál, sok kutya' bőre között.

128. Szűcs.

Medve, hiúz, párducz, farkas, nyest, róka, juh, őz, nyuszt.
Bört készítőnek bőre mi sorsra jutott?

129. Rézmíves vagy kolompárús

Réz fazekim' kongásáért szomszéd haragudván,
Megkéretve halál, föld' üregébe dugál.

130. Hajdú.

Verni farára lefektettem rabot; úgy de felállt: nem
Állék lábra, halál úgy fenekemre csapál.

a) B.

131. Földmivelő.

Földbe vetett magból gyönyörű csira lészen idővel:
Testem bár porrá lesz, hiszem, élni fogok.

Bodnár.

Dongát abroncsok közzé ki szoríta, halál az
Abroncsát úgy rá verte, hogy öszverogyott.

132. Kapus.

Éltemben soha hírem nélkül senki be nem jött:
Most elszunnyadván, béjöve lopva halál.

133. Kóldús.

Éhen kéregetőnek melly gazdag hazudá, nincs
Pénze: halál porait öszvevegyíti velem.

134. Szőlőőr.

A' seregélyre, rigóra keleplőt én mikor észre
Sem vettem, hátúl megkaparíta halál.

135. Börtönös.

Nem juta a' tömlöcztartónak eszébe, hogy egyszer
Mély tömlöczbe halál zárni örökre fogod.

136. Magtárbiztos.

A' katonák' zabjából, fájából ha vevék el;
Oh Thémis könyörűlj: azt sose tenni fogom.

137. Könyvnyomtató.

Írhártyára nevét sokszor lenyomók mi halálnak:
Nem készűltünk, hogy sír' fenekére lenyom.

138. Sodronyos.

Ördögnél feketébb ki valék, véltem, soha senki
Nem fog ölelni; halál óh igen áltölelél.

139. Festész.

Sok minden színű vásznat festettem, azért én
Tiszta fehér gyólcsban mégyek el: ah! de hová?

140. Kanász.

A' más' sertését nálam soha senki ügyesben
Nem vágá le: halál vágni le engem ügyesb.

141. Tót paraszt.

Mint az oroszlány úgy ordíték, hogyha beszéltem:
Bosszonkodva Magyar; néked ajánla halál.

142. Irodalnok.

Örvendhetsz te magyar literátor; mert ha kimúlandsz; —
Pesti kalendárban benn leszen írva neved.

143. Földesúr.

A' jobbágyi verejtékből fejedelmileg éltem:
Tettem-e jól mással: majd kimutatja halál.

144. Köszörűs.

Fél lábbal köszörűn tánczost megszána halál: hát
Fél fagyosan nem fog már köszörűlni kezem.

II. Folytatás.

145. Kerülő.

Éji setétségben bekerűltem ezerszer az erdőt
Baj nélkül: ágyban hága nyakamra halál.

146. Nőtelen.

Eggyért több asszonyt és lyánt nem hagyva el, Isten
Számot venni vitet széke elébe ledért.

147. Posztógyáros.

Posztót gyártattam: porrá gyártatni fog engem
Végre halál: posztót nem visel ő egyedül.

148. Tős.

Mennyire szúró tőt bírtam művezni, halál a'
Fúlánkod szúróbb; azt bizonyítja sebem.

149. Harangöntő.

Mennyi harangokat öntöttem, mind a' te hatalmad
Hirdeti: még se tanul általa senki, halál.

150. Tolvaj.

Azt sohahasem hittem, hogy létrán mászom üregbe:
Már rég így kellett vólna fizetni, halál.

151. Kőmüves.

Mindennek házat raktam: de halálnak azért nem:
Minden házba mivel néki beszálni szabad.

152. Gyólcsos tót.

Sok gyólcscsal bírtam, beterítni lehetne azokkal
Nagy telket: sírban egy lepedő is elég.

153. Könyvíró, egyszersmind tanító.

A' ki tanítottam, hét könyvet is írtam; az édes
Drága hazám sírnak lesz kegyes adni helyet a).

154. Puskaműves.

Olly csőt készíték, mellyel zsákmány sok ezernyi
Mégyen elődbe halál: a' nyilad óh beh erősb.

155. Köteles.

Kenderből kötelet készíte ezernyi haszonra
A' kezem: azt immár összekötötte halál.

156. Messzelátócsős.

Messzire látó csőt készíték, mellyel az égész
Égbe tekint: valjon mestere mégy-e oda?

157. Esztergályos.

Fából és csontból szép munkát műveze újjam:
Megmerevült; féreg fogja emészteni meg.

158. Herélő.

Annyi ezer sertést kiherélvén: érte halálnak
Bicskájára jutott meztelen árva nyakam.

159. Mészégető.

Én meszet égettem házat kimeszelni: reám is
Gyújta meszet szörnyen, nem könyörűlve halál.

160. Képfaragó vagy szobrász.

Szenteket és embert kifaragni, keresztre halottfőt
Szoktam: enyém illyen lészen az élet után.

161. Kalapos.

Főfedelet készítőnek kalapom' lehajítá
A' könyörűletlen érczi halál 's megöle.

162. Hámoros b).

Szüntelenűl kopogó kalapács' dobogása között folyt
Éltem: csendesség fogja övezni fülem'.

163. Fűvész.

Rendre kerestem bár a' füveknek sokaságát;
Életmegtartót nem lele benne kezem.

---

a) Szerző.
b) Az első vers kifejezi azon gépely' verését.

164. Nyerges.

Gyors futamú paripára, szamárra faragtam ülésnek
Nyerget: megnyergelt sírba sietve halál.

165. Kortes.

Étel, ital, 's pénzért sok méltatlanra szavaztam:
Plútó fővel alá restaurálni viszen.

166. Szíjgyártó.

Szíjat metszettem 's fontam korbácsnak, egyébnek:
Szíji kemény, bűnös szívem adózni megyen.

167. Trombitás.

Trombitaszómra ügyelt a' bajnok vér' mezején, a'
Torkomból kifogyott mind valamennyi szelem.

168. Gyújtogató.

Embertársimnak felgyújtám házaikat: majd
Plútó testem alá rak tüzet ezredekig.

169. Salétromos.

Sok húgyos földet kóstoltam, az íze nem ártott:
A' mérges poharad visz temetőbe, halál.

170. Késes.

Enni vagy ölni adék embernek kést, sose öltem:
Mégis megkínzott 's földbe taszíta halál.

171. Sánta.

Sánta valék, sántát legrosszabbnak kiki állít
Rosz lelkek közt is. Van ki kivenni való.

172. Kesztyűs.

Számtalan embernek kesztyűt készíte kezem: jaj
Azt megfogta halál' vaskeze, sírba vona.

173. Olajárus.

Fogfájásra olajt több országban ki adék el:
Végre halál iszonyú ércz fogaidra juték.

175. Kefekötő.

Sepreni, és csizsmát feketíteni a' ki kefét köt;
Életből szaporán mint kikefélte halál?

175. Üveges.

Száz hasznú üveget fúvtam: mint vízbuborékot,
Úgy elfúva halál' rögtöni durva szele.

176. Gelyvás.

Rút gelyvás nyakamat megkapta halál, 's valamint egy
Békát, rettentő föld' üregébe csapott.

177. Országos kocsis.

Szerte világot békóborlottam: lese régen
Sárga halál: felvett, visz; hova? tudja magn.

178. Inas.

Hetyke inas vóltam', mert hintón ültem előre:
Megragadá az inam'; földbe hajinta halál.

179. Törvénytudó.

Nincs törvény, mellyet nem hághatsz ált: nem az egyet;
„Évától született meghal elébb vagy utóbb."

180. Ragyás.

Többnyire a' ki ragyás, kedves: természet azon híjt
Avval pótoltad: van de ki szinte gonosz.

181. Mézeskalácsos.

Gyermeknek mézes bábbann adnak, ha gilisztás, —
Szert: mérget keverel enni-valómba halál.

182. Rongyász.

Rongyból milly ékes hártyát készítnek: azonképp
Rongy testem porrá válva dicsőre kerül.

183. Kocsigyártó.

Pompás hintókat gyártattam sok nagy uraknak:
Semmik azok; te vagy úr sárga halál egyedül.

184. Öreg.

Földmivelő érett búzáját bétakarítja:
Érett búzáddal Jézusom ezt cselekedd.

185. Csizsmakenőcsös.

Csizsmakenőcsfőző vóltam; mellynél feketébb helyt
Fog számomra halál majd kimutatni, hiszem.

186. Székbevonó (kárpitos).

Székeket és kanapét, 's falakat kelmmel bevonék: a'
Véghazám' falait fogja borítni setét.

187. Czukrász.

Gyomrokat elrontó süteményt készíteni szoktam:
Elrontá gyomrom' mérged örökre halál.

188. Nagy király.

Nagynak monda világ, hogy sok népet beigáztál:
„Érdemileg nagygyá tészi királyt az erény.“

189. Púpos.

Én púpos háttal születém: hiszem, Istenem engem
Feltámaszt 's egyenes testet azonnal adand.

190. Csúfolódó.

Abban telt kedvem, ha kicsúfolhattam az embert:
Rám haragudva halál megkaparíta nyakon.

191. Hittanú.

Isteni vallásért híven tettem le az éltem':
Hát Jézus lelkem szent seregébe veszi. a)

192. Kopasz.

Az hittem, kopaszúlt koponyám' nem fogja halál meg:
Megcsaltam magamat; van neki arra esze.

193. Szitás.

Gazt, korpát 's egyebet kiszitálni szitát mi csináltunk:
A' korpába szitást jaj, ha szitálja halál.

194. Vén.

Bölcs Salamonnak ezen szavait hiszi lelkem erősen:
„Mind hijába való: a' mi van a' nap alatt.“

195. Testőr.

Én éltét fejedelmemnek védtem: nyomorúlt ön-
Éltem' nem bírám őrzeni 's tartani meg.

196. Szép leány.

Nap' heve a' rózsát mint elhervasztja: halál úgy
Bánt szépségemmel: példa megintni való.

197. Medvés.

Álpesi medvémet sípnál tánczolni tanítám:
Megtánczoltatván lyukba lerúga halál.

198. Néma.

Némának születél; nem dicsérhetted az Istent:
Dicsérended amott mennyei háza körül.

a) Martir a' hitről tesz tanúbizonyságot, nem a' vérről: egyik könyvemben már így van.

199. Nyúzó.

Kecske, szamár, eb, ökör 's lónyúzó' bőrit is íme
Egy láthatlan erős szinte lenyúzni tudá.

200. Sovány.

Nem laknék rólam jól egy varjú: mi haszon van
Benne halál, engem hogy temetőbe viszesz?

201. Bádogos.

Mint bádog fényjét elvesztő, a' fejedelmi
Fény csak tündér szín: „Megbizonyítja halál."

202. Kegyelnök.

Intézetre, szegényeknek mindég adakoztam:
Azt hiszem, a' Jézus lelkemet égbe veszi.

203. Rövidlátású.

Én röviden láték: a' dolgot szinte az orrhoz
Tartám: majd égben messzire látni fogok.

204. Óriás.

Hegynagyságnyi valék; nem rémítgetni az embert,
Torkon fogva halál a' Cocytusba csapott.

205. Pokróczszövő.

Szörből lótakarót 's pokróczot szőttem: „Az élet
Szőrszálon függ; azt összeszakítja halál.

206. Könyvárús.

Méh, juh, ökör másnak dolgoznak: nékem az írók:
O munkájokból élni, mulatni szokom.

207. Faló.

Ló gyomrú vóltam, nem szüntem falni; halál a'
Nagy gyomrát féltvén, földi gyomorba vetett.

208. Törpe.

Illy piczi emberrel bajt vívni halál mi dicsőség?
„Megvet oroszlány kis állatot, élni hagyó."

209. Ifiú.

Mint a' rózsának szívét féreg megemészti:
Éltemnek tavaszán úgy megemészte halál.

210. Varróné.

Én emberre, halottra ruhát vartam gyönyörűen:
Hímző újjaimat megmereviti halál.

211. Méhész.

A' méh pondróból madaracskává alakúlát:
Porrá létem után általakúlni fogok.

212. Erős.

Elbíztam magamat, hogy nincsen nálam erősebb:
Nem tűrhette halál; csak szele földre sodort.

213. Here.

Elheverém az időt, éltembenn ültem, aludtam:
Föld' gyomrában szint' azt cselekedni fogom.

214. Kövér.

Nagy gondod lévén tested' hizlalni; halál a'
Férgeknek viszlek most fogaikra, pohos.

215. Juhász.

Mint juhaim' nyírám, 's bőgettem lusta szamárim';
Bőgete engem imígy, 's megkopaszíta halál.

216. Fattyú.

Nem vala nékem atyám a' földönn: Istenem, éltem'
Már miután letevém, légy te kegyelmes, atyám.

217. Finnyás.

Ritka szakács értett ínyemnek szerzeni étket:
Hah rossznál rosszabb íze halálnak: egek!

218. Árva.

Elvesztém az atyám', 's az anyám'; kínos vala éltem:
Már megszána halál; égi seregbe teve.

219. Jogász.

Én szeleburdi legény vígadtam, az oskolaporból
Hogy szabadúlandok: fektete porba halál.

220. Gúnyíró.

Irással, szóval szereték csipkedni: halál hát
Bézárá számat, sír' fenekére lezárt.

221. Kormányzó.

Felségem' neviben kormányzó vóltam: az Isten,
Hogy kormányoztam? színe elébe vitet.

222. Bolond.

Elveszi annak eszét Isten, kit verni akar meg:
Mint legszánni-valóbb jőjj nyugalomra buta.

223. Szemtelen.

Mint piaczonn a' légy, olly szemtelen ember; erődből
Ime szemetlenné lettem örökre halál.

224. Számkivetett.

Száműzetve hazámból 's mindent vesztve, — halál, hogy
Csúfra ne éljek, — örök helyt kimutatni viszen.

225. Embergyűlölő.

Tímonnal mindent gyűlöltem; más' veszedelmén
Örvendeztem: örök kínra vitetni fogok.

226. Más fogatlan.

Harminczkét fogaim még éltemben kiveszének:
Kérded; kínok közt hogy' csikorognak azok. a)

227. Csipás.

Bajjal nézegeték; „te csipás" vólt a' nevem: orvos
Szert szemeimre adál végre te, drága halál.

228. Hazug.

Krétai emberrel tarték, hogy már ne hazudjak:
Szám bédugja halál: óh kiki halni tanúlj.

229. Öklöző.

Nem leltem már párt, kivel én öklözni mehetnék:
Úgy csapa orrba halál, hogy soha fel se kelék.

230. Haragos.

„Nem teheté kedvem' már régen senki: „te zsémbes"
Szóla halál; tüstént sír' fenekére esém.

231. Rab.

„Bűnön-bánkódón könyörülni szokott igaz Isten:"
Kínos tömlöczből felszabadíta halál.

332. Tanácsos.

A' ki tanácsot adék másnak, részemre nem adtam,
Hogy készülgettem vólna halálra hamar.

233. Gyilkos.

Millyen mértékkel mértem másnak, nekem avval
Mértek: hóhér-göres vette el életemet.

a) Ott leszen sírás, rívás és fógak' csikorgsatása.

234. Vámos.

Éltem' vámjául bőröm' kívánta halál: sok
Erre menő mikoron pénzt ada vámba nekem.

235. Vízkórságos.

Milly csuda! a' vizet én gyűlöltem; azért sosem ittam:
Vízibetegség lett vég veszedelmem' oka.

236. Fodrász.

Én piperére való hajakat szoktam fodorítni:
Megragadá hajamat 's földbe lehúzta halál.

237. Csutorás.

Pipaszopókákat készíték füstöt eresztni:
„Emberi élet mint füst elenyészni szokott.“

238. Ballonos vagy levegőhajós.

Daedalus' és Icarus' követője az égbe hajóztam:
Vakmeriség: ember! föld vagyon adva neked.

239. Kulacsos.

Én fából kulacsot dolgoztam: víg kotyogásod'
Nem hallom többször, gyöngyösi drága kulacs.

240. Álmatlan.

Hét év' folyta alatt rosszúl aluszom: napom éjjé
Vált; mély álomba fogsz te meríteni halál.

241. Hálátlan tanitvány.

A' mint kézbe adá Jézust Júdás; ki tanított,
Öneki rosz lelkű ártani, 's vétni merék. a)

242. Álmos.

Medve, gözűnek adott hosszú álmot Jupiter: hát
Sárga halál küldlek sírba aludni Kovács.

243. Nádor.

A' haza' és felség' dolgát híven cselekedted:
Törvényt fentartád, és becsüléd az erényt.

244. Sajtos.

Mint a' vén sajtot féreg megrágja: azonképp
A' testem féreg' ronda fogára jutand.

245. Kártyagyártó.

Kártyát gyártattam, — pénzt veszteni 's esni veszélybe:
Hogy ne tegyem többet, rúga gödörbe halál.

a) J. Zs.

246. Bizonyos mesterember.

Vízparton heverő görögöktől rég tudakozták:
Mit dolgoztok tik? Így felelének azok:
„Vízbe veténk, mellyet fogtunk; haza viszszük az ollyat,
Mellyet nem fogtunk.“ Illy mivelésre való
Eszközt készíték éltemben: kérdezem élő;
Ez mi legyen, — mondd meg: 's én magam is mi valék?

247. Pohárnok.

Drága királyunknak borait felhordani szoktam:
A' mérges poharát nyomta kezembe halál.

248. Talus zsidó.

Ágytaluért fel- alá kiabáltam végig az útczán:
Mint könnyű talut, úgy sírba repíte halál.

249. Könyvőr.

Számos rám bízott könyvben csak két tagadatlant
Leltem: „Van Fölény, 's lesz örök élet utóbb.“

250. Fürdős.

Fürdőt készíték test' szennyjét mosni le: lelkem'
Szennyjét hogy lemosom; nem jut eszembe: gyötör.

251. Bányász.

Érczeket ástam bár, éltem pénzetlen üregben;
Telt el: az élet után szinte üregbe juték.

252. Temjénező vagy ministrans gyermek.

Isteni óltárnál temjéneztem; de halálnak
Nem tetszett dolgom, 's édeni kertbe teve.

253. Kúlcsár.

Gazdag uram pinczéjét rám bízá: italával
Mint gazdálkodtam, megbizonyítja halál. a)

254. Férj.

Jó feleség! békességben hagy már urad: élj te
Istennek, magam is már nyugalomra megyek.

255. Atya.

Héj! milly sok kötelességet bízott az atyára
Isten, hogy számot venne, — egekbe idéz.

---

a) Kúlcs, nyitács: kúlcsár, nyitácsos vagy nyitár.

256. Szobaleány.

Asszonyomat híven szolgáltam, tisztogatám a'
Házat; tiszta kebelt nyújtok elődbe halál,

257. Gazda.

Gazda cselédemnek bérét 's egyebét nem adám ki:
Lelkem az Isten előtt érte örökre lakol.

258. Hebegő.

A' szavakat, nyomorúlt, nem tudtam mondani jól ki:
Azt hiszem, ép nyelvű lészek az élet után.

259. Szerencsés.

Jára szerencse utánam: jól használni mulasztám;
Hátat fordítván, mennyi veszélyre juték.

260. Lomhafi.

Tesne a) valál 's lajhár; csak evél, heverél, dolog ártott:
Nyitva koporsód: kár Lomhafi enni csupán.

261. Katholikus.

Hittem „az ostyában, szent tested, véred azonképp
Vétetik úr Jézus;" ez hit elődbe viszen. b)

262. Evangelikus.

Hittem az ostyában, „vagy alatta, felette van a' szent
Tested Krisztus urunk:" ez hit elődbe viszen.

263. Reformát.

Hittem: „az ostya csupán jele és emléke, hogy értünk
Haltál meg Jézus:" ez hit elődbe viszen.

264. Unitár.

Egy istent hittem: „Jézus megváltva az embert,
Istenné lettél:" ez hit elődbe viszen.

265. Katholikus, Evangelikus, Reformát, Unitár.

A' négy hívő közt mellyik hitt jól, igazán? azt
Éltünk' végével fogja tudatni halál.

---

a) Rest, palócz szó.

b) Ezzel a' hittel megyek elődbe.

266. Özvegyné.

Rosz uramat vesztvén, szentül töltöttem el éltem': Úr Jézus, bízom, lelkem' az égbe jutand.

267. Nagyorrú.

Csapnagyságnyi erős orromnál fogva világból Irgalmatlanképp visz temetőbe halál.

268. Paplanos.

Sok paplant vartam másnak takaródzni: hideg föld Hány ezred' sorain fogja takarni tagom'?

269. Mankós.

Nagy bajjal jártam mankón biczegő: de halál sok Kínlódásim után már nyugalomra segít.

270. Veres.

Azt tartják veres emberről: melly jó, igen is jó, A' rosz, szörnyű rosz: eggyike már mi valánk.

271. Libaőrlyánka.

Sárga libácskáim' hogy zöld legelőre kihajtám, Megbetegűlve, dicső élet' ölébe juték.

272. Fekete.

A' feketét (intlek) jó római messze kerüljed: Ezt mondták rólam, még se kerűle halál.

273. Gubás.

A' gubakallóban aluvám: pokróczom' alólam Elrántotta halál: jaj kiki halni tanúlj.

274. Gyermek.

Drága szüléim iránt a' tíz intés' ötödikjét Hogy' töltöttem bé: Jézusom arra tanú.

Magtalan.

Méhem bézárúlt: kedves csecsemő' gagyogását Nem hallám: igazán nem vala élnem örőm.

275. Szolga.

Pénz, ruha, tartásért mint szolgálám uramat? vesz Főbíró számot mennyei széke előtt.

276. Anya.

Gyermekeim' nevelésében jó példa-adással Éltem-e? számot adand lelkem az Isten előtt.

277. Feleség.

Nem kellett uramon kivűl más; Jézus elődbe
Csendes lélekkel mégyek az élet után. a)

278. Czitronos.

Hesperidák' almáját árúltam, mivel Éva
Ett amaz almából: meghal az, a' ki szülött.

279. Képes vagy Merkatimágó.

Sok földet gyalogóltam bé: nem vólt maradandó
Városom éltemben: már leszen éltem után.

280. Vőfény.

A' kíket nem rég egy mennyekzőbe begyűjték;
Sírás közt gyülnek már ma toromba azok.

281. Favágó.

A' ház- népemnek kenyeret fát vágva kerestem:
Éltemnek közepén földbe levága halál.

282. Tetves.

Élve barátimmá lettek halavány bogaracskák:
Hagyján! sírjában kitkit emésztnek azok.

283. Szemfényvesztő.

Elmét fenhaladó mesterségemmel elégnek
Szemfényjét vesztém: fogta halál be szemem.

284. Csonka.

A' kit az Isten megjegyzett; óvjad magad' attól,
Mondják: hány ép kéz, ölni, rabolni szokott?

285. Halotthordó.

Én nyomorúlt! hólttat mennyit vittem temetőbe:
Nem gondoltam meg, hogy bele jutni fogok.

289. Nádmézfőző.

Nincs édesb méznél: nincsen keserűbb de halálnál:
Mérge örökre nehogy vesztene, halni tanúlj.

290. Írhártyagyártó.

Írni gonoszt és jót készítettünk mi papírost.
Halni tanúlj ember: tenni feledve igen.

a) Sz. Zs.

291. Talyigatoló.

Bútorokat, 's egyebet talyigán tologatva, — halál az
Életből kitolál; férj, atya bárha valék.

292. Jobbágy.

Most ide, majd oda rángattak dolgozni 's adózni:
Végre adózásban visz temetőbe halál.

293. Magyar paraszt.

Tarta gorombának más népbeli, némi igazság:
Német közt is van szinte goromba elég.

294. Nemes.

Én se királyomnak, se pedig másnak nem adóztam,
Ime halál az az úr! a' ki adózni viszen.

295. Pisze.

Ember az orrával szép, hát rút vóltam: elégszer
Mondták; mit dunnyogsz! — nem fogok én ezután.

296. Ser- és pályinkafőző.

Termésből mi italt főztünk, tettünk bele néha
Ártó szert: minekünk szertelen árta halál.

297. Selyembogarász.

Milly rút féregből válik levegőbe repülő
Lepke: ha megrothad testem, az égbe kerül.

298. Sonkolyos.

Sonkolyból mi viaszkot főztünk: illyen erőtlen
Éltünk; óh jókor hát kiki halni tanúlj.

299. Újsághordó.

Hírhordó vóltam, sok száz ajtón bekopogtam:
Ajtómat benyitá hirtelen erre halál.

300. Lelkész vagy Térítő.

Sok veszedelmeknek kitevém magam' isteni vallást
Hirdetvén: Jézus légy kegyelemmel uram.

301. Pénzváltó.

Ércz és más nemű pénzt válték be: eszed legyen; élted
Végre halállal kell osztani, váltani fel.

302. Zongora- és orgonamíves.

A' templomba, mulatni csináltunk zengeni mívet:
Meg nem lágyítá szívedet érczi halál.

303. Kém.

Ellenség' seregét éltem' veszedelmire pénzért
Kémlém: sárga halál meglese, kézbe adott.

304. Újonncz.

A' fegyvert forgatni halál még meg se tanúltam:
Mégis az életből hirtelen elragadál.

305. Életúnt.

Életem' Isten adá; egyedűl maga is 'veheté el:
Hogy megölém magamat, számolok Isten előtt.

306. Oskolás lyányka.

Kis tudománykákat 's vallás' ismeretit én csak
Most kezdék: Jézus mennybe vitetni szeret.

307. Gépész.

Sok százak' kenyerét elvettem gépeim által:
Hadd éljen más is: szóla ragadva halál.

308. Félszemű.

Félszemmel bírtam: mindegy bizony érczi halálnak;
A' hálójával sorra bevonja szemünk'.

309. Ősz.

Mint a' házi galamb, olly öszszé lett hajam: a' mi
Intést tőn, kis időn sírba vitetni fogok.

310. Rostás.

Rostacsinálás vólt mesterségem: ha halál a'
Gazba kirostáland; jaj leszen árva fejem!

311. Meggörbűlt.

A' mi kalász érett, lehajóltan vár aratókat:
Én is meggörbűlt vártam előmbe halált.

312. Embertelen.

„Emberi névre az olly méltó, ki tesz emberiségből"
Nem vóltam méltó; nem cselekedve azért.

313. Bába.

A' szűlő' kínját meg szoktam hallani könnyen:
Sárga halál kínod szívem' elállta igen.

314. Nyelvrontó.

Rosz szavakat koholék én, ú-ra vagy enyre csináltam
Jó szavakat: méltán szám' beszorítja halál.

315. Panaszló.

Szép hangú szavaink illyekké váltanak: a' lúd-
Nyak jobb nyak, mint tyúknyak, nyeremény, esemény.

316. Ráczmagyar.

Szándékuk', akaratuk' nem halluk, lakadalmuk
Elmúlt: üdvégyük nem vala itt, sem uruk a).

317. Kancsal.

Én másfél szemmel néztem: kancsal hova nézesz?
Mondák. Nincs szeme; lát mégis az érczi halál.

318. Öreg vitéz.

A' fejedelmemet én híven szolgáltam: elégszer
Láttalak ölni halál; — jőjj ide már, ne kerülj.

319. Bornmisza.

Nincs jobb a' víznél; ez gyógyít: bor nyavalyát szül:
Bűnre viszen, bódít: víz leszek éltem után.

320. Bő emlékezetű.

Bő emlékezetü vóltam, feledés mi? nem értém.
Halni tanúlj! feledém tenni: te halni tanúlj.

321. Szánakodó.

Szánakodó vóltam; nyomorúlt nem ment el üressen
Tőlem: az Istenben bízom, elébe bocsát.

321. Tolmács.

Én idegen nyelvet tolmácsoltam: de halál a'
Nyelvem' elállítá: inteni példa legyek.

322. Megtérő.

Bűn édes: keserű de gyümölcse idővel igen: hát
Ezt meggondolván; veszsz csuda testi gyönyör.

323. Halottlopó.

Búza helyébe halottat lopván; én velem íme
Mint Tóttál bánék: azt cselekedte halál b).

---

a) E' betűre a' jegyzés a' függelékben lesz: Kis munkámban sok vers úgy maradt, mint egyszerre adta az elme, a' következendő is.

b) Ez igy történt: Az Alföldről buzát vitt Tótok Sz. Péternél kifogtak, gyermekeket hagyván a' szekereknél, a' csapszékbe mentek. Látta ezt bizonyos odai ember, egy zsákot a' végső szekér-

324. Agarász.

Pipázám, borozám vagy evém, aluvám, agarászám:
„Halni tanúlj" nevetém: nyúl veszedelme elért.

325. Vőlegény.

Már jegyesemmel az oltárhoz készűltem: azonban
Isteni-végzés mást rendele. Halni tanúlj.

326. Tobákos.

Orr' bosszontására tobák porokat ki csináltam:
Olly feketés főlddé tenni fog a' temető.

327. Tánczmester.

A' színész örömet mutat; ámbár szíve belől bús:
Többször azonképpen tánczola úri magam.

328. Leszált ölű.

Egy rocskányi ölem járásom' meg nehezíté:
Drága halál köszönöm, hogy pihenésre tevél.

329. Számvevő.

Másoktól számot vettem, kik bízva valának
Rám, de magamtól nem: majd adok Isten előtt.

330. Orgazda.

Egy szöggel feljebb szokták függeszteni káros
Orgazdát; — elmúlt, megfizet érte pokol.

331. Titoknok.

Főnököm a' titkát rám bízá; én magamét nem
Senkire: jaj nyilván lettenek Isten előtt.

---

ről leemelt: avval usdi! a' setétben eltűnt, — semmit sem hajtván a' fiuk' kiabálására. Megtudván ezt az utazók, lesbe ültek. A' tolvaj szerencsésen haza jutott. ‚Beh elnyomta a' vállamat!' — Mit hoztál? szólt a' felesége. ‚Azt hiszem, szalonna." Amaz kiöldván a' zsákot, benyúl (visitva) — Ördög neked, nem szalonna! ‚Ez hólt ember! Mit csináljak már vele? Nincs más mód, vissza kell vinnem.' Cselekszi 's a' szekérhez sompolyodik. Akkor nyakon kapják a' felföldiek és L . . czy szolgabíróhoz viszik. Ő a' jó madarat csendes helyre szállítván, reggel kihallgatja a' feleket. Értesíttetve arról, hogy az ember a' más éjjel kimúlván, honfiai zsákba tették temetésre viendők. Erre szólt a' törvénytévő. „Te ugyan nemes, de gaz ember vagy, mivel el akartad temetni a' más' szalonnáját, tartozol a' halottját is 's a' t."

332. Bonczoló.

A' ki az embereket bonczolgattam, fog erősben
Szétbonczolni halál földbe jutásom után.

334. Vésnök.

Czímereket 's egyebet kö-és érczekbe bevéstem:
Nagy készületlent íme lemetsze halál.

335. Veszett.

Senki se tudja minő fog lenni halála: halandó
Végy példát, idején mind kiki halni tanúlj.

336. Macskaszerelmes.

Tarka cziczám inkább kedveltem, mintsem az árvát:
Hízék az melegen; koplala ez hidegen a).

337. Madarász.

Nagy gyönyörűségem vólt szedni madárfiat el: hah
Fájt az az anyjoknak; vétkes az illyen öröm.

338. Nehéznyavalyás.

Rettentő nyavalyában sínlődtem; de nem érzém,
Hogyha lesújta: halál érzem az érczi erőd'.

339. Kerekgyártó.

Én kereket szekerekbe, kocsik- 's talyigákba csináltam;
Éltemnek kerekét már lekötötte halál.

340. Rothadt szájú.

Elsebesült szájam, nem ehettem! Ég' ura ellen
Emberi szájon sok megy ki: bocsásd meg uram.

341. Ágyúöntő.

Várakat, embereket lelövő ágyút ne csináljak
Többet, sárga halál a' nyilad agyba löve

342. Gyámatya.

Árvák' gyámatyjok vóltam; pénzök, jövedelmök'
Mint kezelém, félek, érte lakolni fogok.

343. Futkár.

Mindég kóborlék; egy helyben nem maradék meg:
Sok földdel lenyomott szembe találva halál.

a) Sz. B.

344. Szénégető és kéményseprő.

A' kik a' szénnél vóltunk feketébbek amott, ne
Végy hozzád Plútó: füst ne emésztne meginl.

345. Szerelmes.

Mint a' macska belészereteék mindenbe, 's öleltem:
Nékem is a' derekam' általölelte halál.

346. Vénszerelmes.

Rútak vén katonák; rútabb az öreg, ha szerelmes:
Régen meg kellett vólna javúlnod, öreg.

347. Téglavető.

A' melly részt földből kivevék téglának, azért a'
Testemet általadád annak adóba halál.

348. Bosszontófeleségű.

Rosz feleség tetvesnek hívott, szidtam, ütöttem:
Rút nevemet mutatá, kútba eresztve jelen a).

349. Állatkínzó.

Ökreim' és lovaim' kínoztam, menni teherrel
Nem bírván: méltán kínza meg érte halál.

350. Hódász vagy hóld-kóros.

A' hóld nagy befolyást gyakorolt rajtunk; eszetvesztett
Jártunk éjjeleken: hóldhoz elébbre leszünk.

351. Rabszolgaárús.

Nálad jobb lelkűeket összekötözve eladtál
Mint barmot: fene vad tűz' özönébe jere.

352. Kővágó.

Házaknak köveket vágtam; de azok leomolnak:
„Melly házat te halál adsz: — örök, állva marad.“

III. Folytatás.

353. Vadonczb).

Minden szépnek, erősnek az ellensége valék: a'
Vad természetemet tette szelídre halál.

a) A' derekára kötelet kötvén, főtetőig buktatta a' vízbe; az feltartván karjait, két nagy újja' körmeit pattogtatta.
b) Barbarus.

354. Bialos.

Izmos rút, vad, erős állat' pásztorja, ugyan majd
Mint bial olly feketét nem fog-e látni szemem?

355. Akadémiász.

Több idegen földet jártam tudomány-nevelésért:
Még inkább idegen helyre kerülni fogok.

356. Bújakóros.

Búja szerelmemnek nem bírván ellene állni;
Szörnyű kínra juték vénusi hadviselő.

357. Befúlt.

Elláthatlanok istenségnek az útai: már ha
Vízbe halék, bűnöm' vajha lemosta folyó.

358. Nőül pénzt vett.

Pénzért házasodám, buta, durva, dologtalan asszonyt
Vettem: uralkodván, bú megemészte hamar.

359. Mennykő-ütött.

Illést tűzi szekér ragadá fel az égi szekérbe;
Ég tűze' lelkemet is menny' kebelébe teszi.

360. Jó hazafi.

Fenmaradand nevem a' honban, mert pénzzel, eszemmel
Kívánék annak lenni haszonra fia.

361. Igazhitű.

Teljes lelkemből Istent hittem, 's örök élet
Hogy fog lenni; — 's erény 's bűn jutalomra talál.

362. Baromorvos.

Emberi éltet más, én megtartám barom' éltét:
Embernek használt általa gyógyi szerem.

363. Hitetlen.

Meg nem foghattam, hogy menny legyen, és pokol; embert
Elviszi hogyha halál; — halva marad: nem igaz.

364. Rettenthetetlen.

Tengeri, 's földi veszélyek közt sokszor vala éltem;
Félni mi? nem tudtam: félj te, ki bűnbe esél.

365. Tudatlan.

A' szemeimre veletle tudatlanságom' az ember;
„Úgy becses a' ki tudós, Isten előtt ha kegyes."

366. Nyughatatlan.

Múlandó jókért éjet 's napot egyfe tevék: hali!
A' lelkedre legyen gondod erősben, okos.

367. Hűségtelenek.

Én feleségemhez, hozzám feleségem azonkép
Hűtlen vólt: nincsen szemre mi vetni-valónk.

368. Világfia.

Mintha örökké éltünk vólna mi; testi világ úgy
Kellett: lelki világ nem juta észbe: gyötör.

369. Perlő.

Hon' törvénye szerént sok időre menő pör után én
Tenkre levék: más rész hogyha erősb; ne perelj.

370. Lázadó.

Sorsom' jobbúlása reményéből akarám, hogy
Változzék kormány: megvere Isten azért.

371. Érzékeny.

Más' nyomorúságát látván, megesett vala szívem
Rajta, segítettem: Jézus elődbe bocsáss.

372. Ítélő.

Nem vala jó, 's igaz én ítéletem; a' hova visznek,
Majd igazán ítél rólam az égi király.

373. Szegénynek krajczárt adó gazdag.

A' ki szegény álamizsnát kért, adtam neki krajczárt:
Milly sokat adnék most, vissza ha jönne időm a).

374. Vallástalan.

Nagy Voltaire, 's Epicúrus az Istent lenni tagadták:
Sok' vallásoknál jobb vala szívök ugyan b).

375. Túlzó.

Semmi középség nem kellett túlságkövetőnek:
Majd központra voná a' fejem' érczi halál.

---

a) Hányadik háznál kap a' kóldús egy krt; mit vesz pedig azon? Bízik hát a' gazdag' házánál, hogy többet kap; azonban megcsalatik. Láték nagyságos nőt krájczárt adni szegénynek.

b) Voltaire azokat, kik a' vallásért üldöztettek, jószágaiba befogadta.

376. Medvefene:

Medve-sebessítetthez pusztán tettenek őrnek:
Fegyvere, 's tűz szeritől fosztva magára hagyám.

377. Hírharang.

Házról házra menék mit hallani, hírt hoza más is:
Annak utána vivém megszaporítva tovább.

378. Anyás.

Messzire külde szülőm a' jó Músák' seregébe:
Ott vóltam, valamíg tarta bogácsa, kalács.

379. Nyelves.

Szóra adék szavakat; természetem ez vala „a' mi
Szívemben, számon az vala" szerze veszélyt.

380. Szófogadatlanfi.

A' mi tanácsot adott az atyám 's az anyám, okos ember,
Füldobomat sem üté: ez veszedelmem' oka.

381. Bálványimádó.

Néma fa, és kőbálványtól kértem segedelmet,
Ovákodám bűntől: tán az egekbe jutok.

382. Tékozlófi.

Kedveze drága szülőm, eltékozlám vagyonom' mind:
Kártya, leány, pajtás, bor temetőbe hoza.

383. Durva.

Durva valék többhöz, kis megsértésre felindúlt:
A' legdurvábban bánt velem érczi halál.

384. Legjobbat álmodott.

Egy éjjel beteg azt álmodtam, hogy besereglett
A' nép, zúga harang: én pedig elszaladék a).

385. Gyermekágyas.

A' kinek éltet adék, hóltomnak lett oka. Jézus
Adj nekem életeterőt, hol te vagy élet' ura.

386. Borivó.

„Adj bort a' szomorú szívűnek," mondta ama' bölcs;
Már ha terem szőlő, bort lehet inni kevest.

---

a) A' Szerző.

387. Emberszóló.

Mindent megszóltam; mert minden bánta. Görög bölcs,
Lámpással keresél: leltel-e embereket? a)

388. Könyveszelős.

Franczia, ángoly, olasz 's más könyvért elfizetém sok
Pénzem': adós lévén, itt garas, Irus eredj! b)

389. Vitéz.

Nem vala semmi veszély nagy előttem hon' 's fejedelmem'
Bóldogságáért: Bellona védte fejem'.

390. Vádoló.

Isten elébe miként menjek, jámbort ki hamissan
Elvádolni merém ördögi gyülöletért.

391. Gyermekei-vesztett.

Én másik Niobé örömem szép gyermekeimtől
Fosztva, — örök siralom' könnyözönébe halék.

392. Cselédigázó.

Bár mi csekély hibaért szidtad 's pofozád te cseledéd':
Bért kivonál, koplalt: jer fizetésre vadoncz.

393. Pipás.

Reggeltől estig, 's ha nem alvám, füstöt ereszték:
Nem temjéneztél lelkem az égbelinek.

394. Fényüző nő.

A' piperémmel elébb az atyám' 's az anyám' 's azután a'
Két férjem' gyötrém: megcsupaszíta halál.

395. Rosz lelkesméretű.

„Kín kivel a' bűnét a' lélek szokta tudatni:
A' mi pedig később vagy harább megesik."

396. Pénzes.

Nincs jobb a' pénznél, rosszabb sincs; avval az éltet
Megtarthatni, miként veszteni szinte lehet.

397. Gyermeköló.

Tigris, oroszlány, eb kölykéért ontja ki vérét:
Én csecsemőcskémnek gyilkosa lenni tudék.

---

a) Nem kell mondanom, hogy nappal járt a' világgal.
b) 3 — 2 = 1 Libro maniacus.

398. Templomtörő.

A' ki teremte, pokolra taszíthat; — majd mi is úgy lesz;
Isten' szent házát én kirabolni merém.

399. Víg.

Mint a' nyári derült ég, szívem víg vala mindég,
Tréfáltam, neveték: bú mi haszonra lehet?

400. Adakozó.

A' mit az Isten adott, nyújték abból nyomorúltnak;
Adj örök életet óh isteni szent kegyelem.

401. Csalárús.

Mértékim hamisak vóltak 's eladót hamisíték;
Retteg igen lelkem: várja jutalma amott.

402. Templomkerülő.

Istenem' egyházát nem vólt kedvem gyakorolnom:
Már mostan mennék; jaj de lekötve vagyok.

403. Haragtartó.

Fájdalom! a' kire megharagudtam, gyűlöletes vólt:
„Ember békélj meg, míg vagyon arra időd."

404. Hálátlan.

„Hálátlannál nem hord a' föld nehezebbet:"
Illy ocsmányságot messze kerülj, te Magyar.

405. Koronaőr.

A' haza' fény koronáját őrző arra törekvém:
Bérem az idvesség' szent koronája legyen.

406. Gyerkésznő vagy dajka. a)

Népies indulatim' bészívá úri kicsinyem:
Óh úrnők legyetek már ti valódi anyák.

407. Bosszúló.

A' megsértőim' bosszúlatlan sose hagytam:
Isten igaz bíró kinra fog adni azért.

408. Gonosz cseléd.

Pénzedet, ételeded kiadá gazdád, te dologban
Lomha valál 's nyelves: lesz pokol érte helyed.

a) A' dajka szót nem a' Magyar vette a' Tóttól; sőt ez ő tőle: tán még a' Török is, a' kinél az daleka.

409. Békétlenkedő.

Hajtad akármi szerencsétlenség lett, haragudtál;
Tudd meg, az Istentől küldve valának azok.

410. Atyagyilkos.

Nincs iszonyúbb vétek, mint ölni atyát meg: azért a'
Hóhér érdemileg vágja fejed' le fiú.

411. Szökött katona.

Harczi halál iszonyúta feletteb; esküszegéssel
Balgatag elszöktem: megkaparíta halál.

412. Ikerék.

Egyhasiak vóltunk; hamarább születém, halok is meg:
A' születésünknek bőlcs nosza mondd meg okát.

413. Hitves társat ölők.

Egy te erőszakkal, másik keserítve ölétek
Hitves társaitok'; béretek érte pokol.

414. Guitározó.

Hóld az ezüst sugáridnál már sárga guitárom
Bús szívemnek nem zengi ki érzeteit.

415. Öreg lyány.

Bántani őt idejéért vétek; férjfi miatt lyány.
„Tiszta öreg hajadon kedves az Isten előtt" b).

416. Tejárús.

Tejbe vizet tölték, lelkem most hányja szememre:
Véremből adnék jaj ha lehetne tejért.

417. Vesztegetőnő.

Mind ösi', mind keresett vagyonát férjemnek, atyámnak
Tenkre tevém: kellett vólna kimúlnom elébb.

418. Hamis művés.

Rosz kéz-műveimet dícsérve nagy árra eresztém:
Akkor örültem, most sír bele lelkem igen.

419. Barát- névellenes.

Jobb ha barát soha nincs, mert mennyit ronta meg engem
Méltatlan kettő, 's lett veszedelmem' oka.

---

a) Gyülöi olly asszonyt, a' ki parázna, gonosz.

420. Rabszolga.

Meszsze világ-részből meglánczoltan fenevadképp'
Rabla keresztény el: Istene, lelke van-e?

421. Nőnemi író.

Férfi az asszonyi nem' pennájáról keveset tart:
Némelly férjfiakat meszsze utána hagyó a).

422. Féltékeny.

Nem vala lelki nyugalmam, férjemnek se hagyék azt:
Mind a' kettőnket tett nyugalomra halál.

423. Párviadalos.

Ostoba, kis megsértésért becsület-keresésből
Harczra menék; becsület megvan: az élet oda.

424. Részeges asszony.

Óh beh igen rút, a' földön ha hever boros ember:
Rútabb és károsb, nő ha leiszsza magát.

425. Irígy.

Mas' jó híre, szerencsés létele búsharagossá
Tett: ez az indúlat' mérge halálnak adott.

426. Asszonyt pártoló.

Többnyire minden férj rosszúl ír asszonyi nemről;
Balgatag! édes anyád' szinte közökbe teszed.

427. Pogány.

Már ha pogány, te keresztény azt hiszed, ugy-e, kegyetlen?
Vak hited! akképpen vagy te gyakorta pogány.

428. Sorssal elégületlen.

Sorssal elégületlen hálátlan bizony Isten
Elveszi tőle, miket nyújta kegyelme elébb.

429. Falusi.

A' szép természet' kebelében éltem az élet'
Balzsamival szabadon: meghalok én örömest.

430. Városi.

Éldeznem lehetett az öröm' sokféle nemét a'
Városban: feledék halni tanúlni; emészt.

a) Tiszta, természetes, folyó, ottan-ottan virágos szövegű, tanúlságos a' beszéde 's jó magyarságú; i'élet-tétele férjfias báró Vesselényi Polikszenának utazása' leirásában: sokkal különb, mint a' H. B.

431. Nőtelenűlt.

Emberi elme' hibája; halála után veszi észre
Jó feleségének, mennyire kára esett.

432. Fényeges vagy ablakos.

Felgyalogóltam az ország' nagy részét üvegemmel
Kis haszonért: nyomorúlt mint üveg összetörék a).

433. Történetjegyző.

Történetjegyző, igazat, 's hamisat sokat írék:
Hogy tudnék igazat, végre kiólta halál.

434. Szerencsétlen.

Bár mit kezdettem, vagy megtörténni reményltem;
Sors' keze ellentállt: jól teve már ma halál.

435. Hódító.

Ezreket áldoztál fel hódítni dühödnek
Kínokozó: kis üreg fog be; adózni jere.

436. Piperkőcz.

Életem a' cziczomázásbann és a' piperézés
Közt folyt: halni tanúlj; nem vala arra időm.

437. Sorvadó.

Csont-vázzá lettem sok gyötrelmes köhögésben:
Jersze kevély, nézd meg vólt deli termetemet.

438. Csélcsap.

Hívalkodni szeretvén, nem kellett dolog és könyv:
Renyhe enyelgésből jőjj temetőbe tehát.

439. Szerelembeteg.

Nem veheténk mi erőt az okossággal: szerelemnek
Áldozatúl estünk: győzd le te, míg van időd.

440. Batus zsidó.

Pénzetlen jobbágy-nőket megcsaltam: az álnok
Szívemnek Plúto megfizet érte, tudom b).

---

a) Ablak, fényeg.

b) Midőn ezt írtam, csak sejdítettem a' rossz nép' csalárdságát. Sokára hallottam egy becsületes jobbágynőtől azt: hogy a' vásárban azok, ha húszas adatik nekik, gyakorlott ravaszsággal kivetnek egy tízest a' szegény nőnek, hogy az azt húzsas helyett adta. Hijában esküszik a' szegény; oda vesz pénze, mint vele

441. F e l g y ó g y ú l t.

Önmagad és minden kétséges vólt; ha megélsz-e?
Visszanyeréd élted'; lettel-e jobb azután?

442. B é r l e t t s i r ó n ő.

Megsiratám soknak hóltját, engem' ki sirasson,
Nincs: „Élő, nem hólt, megsíratásra való."

443. V é g c s a l á d f i.

Századokon által haza' gyámjai vóltak elődim:
Vége családomnak; már temetőbe viszem.

444. H e r é l t.

Semmi fenébb embernél nincs; mint kant kiherél mást;
Övele ekképpen kellene bánni bizony.

445. R a v a s z.

Nem vóltunk egyenes szívűek, róka ravaszság
Bélyegezett: bezzeg meglakol érte Ravasz.

446. E l d ő d e i' m o c s k a.

Vallás', emberiség 's hon' díszei vóltak elődid:
Korcs, puha, vesztegető a' temetőbe jere.

447. H i t t a g a d ó.

Megtagadám Jézust Istennek szent fia hogy vólt;
Elkárkozni fogok, jól tudom érte gonosz.

448. Ő s c s a l á d f i.

Büszke valál hogy ezer 's több évi család' fia vóltál:
Ostoba! a' földdel egykori nemde halál!

449. T u d ó s.

Mind valamit tudtam, legfőbb tudomány vala ez: hogy
Meghalsz; hát ember halni tanúlni siess.

450. K ö n y v v i z s g á l ó.

Ész-szüleményt vizsgálgattunk; de mi nem vala tetsző,
Azt kivonók: éltünk' szinte kivonta halál.

---

cselekedtek és más kettőt sírni látott e' miatt; nem lévén tanújok. Nem sokára B. Gyarmatón látván e' miatt a' gaz Ábrahamitával egy szegény nőt veszekedni: megtámadtam 's bíróval fenyegettem; erre kihajintotta a' húszast.

451. Kasznahordó.

Házamat a' márhám' hátán hordtam telekemmel;
Mindenüvé mentem: még temetőbe soha.

452. Önző.

Mindent önhaszonért tettem; szám sem mene össze
Ingyen: meglakolok, érzem előre hiú.

453. Szegény szerelmes.

Két hatalom rongált, szükség, szerelem: hanem én azt
Tűrhettem: rajtam vett diadalmat emez.

454. Kapás.

Nőm' és gyermekeink' kenyerét keresénk mi kapával:
Elkapa életből hirtelen érczi halál.

456. Személyrontók.

Férjhez menni igérve te; ő megronta személyt más
Tett ígéret után: jertek adózni ölök.

457. Szülét bántó.

Kedves atyám 's az anyám kedvem' keresék; de gonoszszal
Hálálám meg: azért íme kivága halál.

458. Királyleány.

Fény-palotát laktam, trónus várt rám; mi csekélység!
Égi királynéhoz mennyei fénybe megyek.

459. Magának élt.

Én egyedül vóltam; másnak, honnak nem is éltem:
Érdem nélkülit visz temetőbe halál.

460. Férjes nőt szerető.

Házi viszályt okozál, ki szeretted más' feleségét;
Lelked azért ember bűnbe keverve vesz el.

461. Hamisan esküvő.

Esküttem gonoszúl; lelkem fáj érte örökké:
„Vagy sose esküdjél, vagy legyen esküd igaz."

462. Állatevett.

Egy fenevad' bélén ment végig testem: az Isten
Feltámaszt, mint kit férgek emésztenek el.

463. Káromló.

Ég 's föld' Isteninek merted káromlani féreg
Szent nevit; a' bűnbért venned el itt az idő.

464. Kételkedő.

Eggyeztetni okossággal mit nem tuda elmém;
Nem hihetém tisztán: nem fog-e lenni bajom?

465. Búvár.

Százszor is a' gyöngyért tenger' fenekére lebuktam:
Senki se bukkott fel, még hova bukni fogok.

466. Nős szerető.

Némi csekély okokon nődön kívül szeretél mást;
Lelkesméreted azt hányja szemedre lator.

467. Királyfi.

Tündöklő koronát vártam tétetni fejemre;
Felségesbet adand érte az égi király.

468. Nemimádkozó.

Bár Istent hittél; de imádság nem juta észbe:
Kínra imádkoztál; nem nyere már füleket.

469. Vakbuzgó.

„Isteni szent felség legtisztább lélek, az ollyat
Megveti, vakbuzgón a' ki imádja nevét."

470. Férjes szerető.

Olly kutya vérem vólt hogy bé sose értem urammal.
„Halni tanúlj asszony 's légyen elég az urad."

471. Babonás.

Én napválogató vóltam, sokat adva jelekre:
Nyugtalanúl élék ostoba, bánom igen.

472. Megfagyott.

Megfagya a' testem rettentő nagy hideg által;
Isteni szikrától felmelegűlni fogok.

473. Átkozó.

Minden megbántás átkot forralt ki belőled:
Istent bántottál avval: örökre lakolsz.

474. Különcz.

Másképp vélekedém 's élék, mint szoktak az élők:
Illy különöst egygyé tesz velek érczi halál.

475. Bráma imádó.

Bráma, ki létre hozál mindent 's fenn tartani bírod,
Kérlek, imádottam szined elébe ereszsz.

476. Hamis tanító.

Korhelyt elnéztél, bizonyítványt jót kapa tőled
Pénzért: jöszte, adandsz számot az Isten előtt.

477. Megégett.

Testem elégve, salakjából tisztúlva megyen ki
Lelkem: örök tűztől mentsd meg egeknek ura.

478. Kegyetlen tiszt vagy úr.

Minden vétségért vereték, adtáztam, igáztam:
Éltem az ördögnek, 's ördög elébe megyek.

479. Üldöztetett.

Nem cselekedtem bűnt, gonoszok' vádjára igáztak:
Üldöztetve, halál megszabadíta igazt.

480. Fogfájós.

A' fogaim sokszor fájtak, csikorogni ne halljad
Hóltöd után fogaid'; bölcs kiki halni tanúlj.

481. Színmutató.

A' sima szájú és ki fogát vicsorítja gyakorta,
Mint kutya, két színű: nincs neki hinni miért.

482. Méltatlan szenyvedő.

Monda gorombának némelly; mire ok nem adatván;
Megbecsülék mindent: sok vala erre tanú.

483. Csalfa.

Csalfa eszességgel kicsalám pénzét, 's egyebét, kit
Rászedhettem: örök kínra adatni fogok.

484. Tetsz-halott.

Milly iszonyú, kétszer kell meghalnom! Magyar illyre
Nem tud ügyelni; mikor más hazabéli ügyel a).

a) Pedig kicsoda biztosíttatik a' felől, hogy nem elevenen temettetik el?

485. Vérnök a).

Ember' vérétől híztak szemeid — fene tigris
Módra ki öldöstél, mégy pokol' üszkeire.

489. Új házas.

Hah! csak alig kezdék házasság' édjivel élni;
Sárga halál keserű mérgit itatta velem.

490. Esküszegő.

Esküszegő lettem, lelkem mardossa; javallom:
„Ember melly esküt tesz, ne felejtse soha.“

491. Férjhez kénytelenűlt.

Nékem ahoz kellett férjhez mennem, kit utáltam!
Kínzó éltemnek végire jára halál.

492. Haszonbérlő.

A' ki haszonbérben vettem jószágokat: — éltem'
Bűnöm' bérébenn, óltja ki érczi halál.

493. Érzéketlen.

Más baja, búja nem érdeklett; bajlódnom elég vólt
A' magaméval: nem szánja meg Isten ügyem?

494. Orosz pór.

A' Magyar a' nevem' e' szótól ‚orozó‘ vezeté le:
Vakbuzgó, babonás többnyire muszka paraszt.

495. Öreg nősülő.

Vérem csiklandván, ifiat játszám eszelősen:
Farba rugott szép nőm, 's másba szeretve szidott.

496. Asszonyhóhér.

Egy test a' feleség férjével, hát tagod' ütted:
Bús Phlagetont kaptad így te lakásra szilaj.

497. Oláh pór.

Munkakerűlő sok 's ünnep 's pályinka' barátja;
Bicskát használtat pénz vele: bőjtszerető.

498. Megcsalatott barát.

Titkaimat kitudá; míg hasznom' vette, barát vólt:
Elhagya és ártott, mennyire módja leve.

a) Vérnök, vérontó tyrannus.

499. Fiatalhoz ment banya.

Véltem: kincseimért fiatal férjem szeretend; de
Rám köpe, bosszontott, 's többe szeretve ütött.

500. Betyár.

Tajték pipa, fokos, kostök, sallangra, szironyra
Bunda mutatta valóm' 's adta, meg adta szavam.

501. Embert marató.

Megmara czerberusom hetet: én hát főbe lövessem?
Isten ments! szívem fájna miatta nagyon a).

---

a) Drága barátom uram! közszó ez az emberi szájban:
Szájból, nem szívből megy ki gyakorta csupán.
Ezt példák tanúsítják: úgy szinten azt, hogy a' kutya 's macska iránti nevetséges szeretet néha általmegyen a' szűléből a' magzatba. Ez a' büdös állatokat ápolgatja, saját falatjával hizlalja; 's elfelejtkezik a' szegény árva' táplálásáról; az ügyefogyottnak hidegen küldi ki a' krt. — Melly szenvedély elnézhető addig, míg ártalommá el nem fajúl. Itt az olvasó egyénnel egy levél közöltetik. „T. nemzetes és vitézlő N. táblabíró úrnak barátságos tisztelettel. Kedves drága p***r úr! Becses baráti levelének igen örültem. En Pestre lakni menni éppen nem szándekoztam, kedves p***r urat itten Sz**ban ölelve tisztelni mindég vágyva vágyok. Drága p***r úrnak „minnél előbbi és több napokra kirándúlását kikérvén, 's elvárván, állandó tisztelettel maradtam drága p***r úrnak igaz barátja 's alázatos szolgája Sz**ban 1843. decemb. 14. napján Sz. B. m. k."
Az igen hosszasan gyógyszerekkel élt, és egyik régi veszélyés betegségtől meneklett, a' másikból is felszabadulás' reménysége táplált, munka-terhelt egyén közbe jött izenetre hetek múlva elment felvidúlni kétszínű régi barátjához. Ez kijövén elébe, öszveölelkeztek. Nyájas beszédek, 's könyvek' olvasása köztt folytak a' hét' napjai. Már a' vendég elmenni kívánt; a' vendéglő nem cseszté. Mulatása közben kiléptekor a' házi komondor hozzá törleszkedett. Más nap a' disznó felbontását nézö vendégnek hátfelől lába' fejét éren által befalta az említett eb. Lehúzatván csizsmája, vére felszökellet; lába hideg vízbe tétetve egy oráig folyt az, lába nagyon feldagadt. Az őt kedves drága barátnak nevező megindúlt e' történeten? nem semmit: sőt illy szavakkal vígasztalta majdan a' tél-elzártat: „Semmi az, hát a' mészárost hányszor megharapja a' kutya."
Máskor „Hát a' kinn eret vágnak?" Gyógyíttatta barátját mint tartozott? Igen is, gúnymosolylyal mondván; ő már tett rendelést orvosi consilium felől." Megfeddette szerelmes komondorát? éppen nem: mert úgy mond, elszaladt. Harmadnap múlva egy szegény asszonynak elszakította csizsmáját. Itt különös ötlik az elme eleibe, ha tudja azt, miként azon úri egyén a' jó könyveknek szenyvedélyes gyűjtője: mégis hidegen elnézi oktalan állati szerelemből hétnek megmarás utáni vére' folyását. Közöttök a' a' szolgálójának és kocsisa' 7 éves leányának megsebesítetésöket.

502. Duzmadt vagy puffaszkodó.

Házszegletbe vonúltnak kedvem' senki se lelte:
Mindig az orrom alá néztem, elólta halál.

503. Orvospap.

Lélekben, testben gyógyítottam vala embert:
Lelki sebemnek légy orvosa Krisztus urunk.

504. Fuvorázó.

Szép szeretőmről én vígan fuvoráztam az erdőn:
Jajszava viszhangzik mostan azon helyeken.

506. Viselős.

Méhi gyümölcsömmel szaporítani véltem az élők'
Számát; hát annak mint anya sírja levék.

Ennyi marás' elnézése
Abbani megegyezése!

Node a' magános és vagyonos a' szenyvedőnek költségeit megtérítette a' gyógyitásért? Egy fillért sem: sőt lelket sértő szavakkal illette 's egészségét rontó körülmények közzé helyezte az érzeketlen: míg az, juh- és nyúlbőrbe kötözött lábbal kocsira ülvén, eljött; az úton a' hosszas fekvés után átfázott; kínos hasgatást kapott: a' sok költséggel kigyógyított melyfájásba visszaesett, és újra orvosi kézre került.

A' ki kegyetlen az állathoz, könnyen kegyetlen lesz az az emberekhez is. De ez a' feladat nem megfordítható: hogy a' ki igen szereti az állatot, igen szereti felebarátját is, sőt ehez több ollyanok érzéketlenekké lesznek.

Példa erre Sz. B., a' ki barátjával is annyira ebül bánt. Feladta a' vármegyére a' fél éven túl is lábát még Pesten is gyógyíttatott, és temérdek kárt szenyvedett. Elébb az alispánhoz járúlt a' sebeslábú; kérdezé az: „Miért jött?" Azon feleletet vette; „most dámák vannak nálam." Máskor menett elmondá; mire az alispán úr szólt: „Sz B. úr nem oka, hogy levellel meghiván az urat, kutyája megharapta." ‚De oka azért, miként dühös ebet tart és még lánczra sem téteti!' Fájdalmasan esett a' még csak le sem ültettetnek hajdani tanítványától ezt hallania. Másnap ennek a' t. Rendek előtt tartott beszédére igy szólt:" „Szolgabiró megy ki a' levelével is megsértőt elégtételre megkisérteni; ha ellenkezik: pör indíttatik ellene. Levelben is megkérte az érintett elnököt a' szenyvedő, hogy az eb, mint a' helybelieket is félelmesitő, minél előbb agyba lövettessék. Három hónap múlva lett a' folyamodónak unszolására vizsgálat. Szolgabíró előtt önkéntesen vallotta két tanú a' fene ebnek többszöri marásait: a' felperesnek a' t. megye' gyülésében másodszor tartott beszédére a' már említett elnök úr igérte a' dühös állatnak lecndő meglövettetését: míg az két hónap múlva élt, 's marhatott.

507. Nagy fejű.

Nagy vala mint Buczefalnak az én fejem; ész de sok abban
Nem lakozék: könnyen sír' fenekére leült.

508. Adós.

Lelkem' adósságom mardossa, ki több' keresetjét
Könnyeden elköltém: 's meghalok avval adós.

509. Szép hőlgy.

Híres szépségem megbájolt sok fiatalt: az
Milly hamar elhervad rózsa, virítani szűnt.

510. Halász.

A' ki halaknak sok hálót vetegettem; erősen
Hálójába fogott engem is íme halál.

511. Úri szegény.

Még az apám tehetős úr volt; ősi dús vagyonát mind
Elprédálta: fiját írusi sorsba tevé.

512. Szemorvos.

Jó minekünk szemeinkkel látnunk a' napot: én több
Vaknak visszaadám látni napot szemeit.

513. Megbékélt.

Lelkem megnyugtat, mivel éltem' vége előtt az
Ellenségemmel köttem örökre frigyet.

514. Járvány, had, és éhség által kimúltak.

A' bűnbosszúló bíró nem tűrhete minket.
Óh nemzet szűnjél bántani: halni tanúlj.

515. Tékozló úr.

Szép ősi jószágod' fényűzés, kártya, mulatság,
Pompaszekér, paripák, ostoba! tenkre tevék.

516. Fénytűzött leány.

Fényűzést te kerűlj; bérem nem telve reája,
Testemmel keresém a' cziczomára valót.

517. Mesterember.

Én idejére mit ígértem, kész nem vala; egyben
Hogy leve kész munkám: kértem azért fizetést.

518. Fő imádó.

Isteni Fő' képénél földre borúlva, keresztény
Gúnyola; azt kérdem: pénzt nem imádsz-e magad?

519. Báró, gróf, herczeg.

E' czím dölfössé teve, gyűlöltem nemes embert:
Máskép ítéltem, hogyha diéta beállt.

520. Testvér.

Én testvéremmel noha egy vérből születém; őt
Gyűlöltem: szívem' gyötri 's emészti nagyon.

521. Evangelikus növendékpap.

Bár tudományt végzék, mikoron futtatni kihívtak;
Buktam: nem lévén szép, se legény: de tudós.

522. Tisztségre emelkedett.

Hivatal erkölcsöt megváltoztat: ki előbb vólt
Kedves előttem, utóbb lettem iránta feszes.

523. Úgy szóló, mint érző.

Azt kívánja világ: jószág-vesztett legyen a' pap;
Jobb ha akarja bizony, hogy felesége legyen.

524. Mágnás.

Mágnásnak születém, Buda, Pest hát lakni kevés vólt:
Bécs, Páris, London csődöt okoztak azért.

525. Jurátus (eskünök).

Könnyebb a' bolhát meglelni az ágybeliek közt,
Mint a' jurátust estve találni lakán.

526. Gyógytanász.

Nagy Hipocrátes' bölcsességét követendőt,
Hogy neki kárt ne tegyek, vága ki durva halál.

527. Férjétgyötrött.

Hírre kapott Xantippé, Sokrátest ki gyötörte:
A' bölcs nagylelkűn tűrte; uram bele halt.

528. Gazdapap.

Jóllehet én feleségtelenül élvén, könyörögnöm
'S olvasnom kellett vólna; de gazda valék.

529. Tapasztalt ember.

Hol három lúddal három kofa, tót pimasz annyi
Összekerült, vásárlárma ütötte fülem'.

530. Férjehagyott.

Farba rugám uramat, a' más' férjébe szeretvén:
Kínok' kínja után visz temetőbe halál.

431. Nőjehagyott.

Esküdtem hamisan; mert elhagytam feleségem'
'S gyermekim' egy nőért: kínra adatni fogok.

532. Más istenfélő.

Isteni felséget bűnös lény annyira féltem:
Még egyházát is messze kerülni szokám.

533. Svábnő.

Míg Magyar enned adott 's innod, hízelgeni szoktál:
Legkevesebbre pedig durva, goromba levél.

534. Szegényből lett úr.

Ritka, kevély ne legyen, ha szegény felkap hivatalra;
Volt sorsát feledő: példa vagyok nyomorúlt.

535. Reformát növendék pap.

Oskola' keblében küzdik sok ezernyi bajokkal:
Jár ünnepre gyalog 's pap nyomorogni leszen a).

536. Egy valaki.

Mit keresék, megivám; mellyek vóltak nyakipusztán
Barmaim, én azokat sírba legelni viszem.

---

a) A' S. pataki fő tanodában (melly iránt tisztelettel viseltetem) a' növendék ingyen veszen ugyan tanítást; de az alapitvány' szűk vólta szerint a' szoba' falain kívül egyebet nem kap. A' századkorhasztotta ajtót, fényeget és kályhát maga tataroztatja. Ha úrfi mellett nem nevelő; éppen hogy bent az oskolában magános órákon csekély fizetésre (az sem mindenegyik) tanítványokat kap; úgy él, mint az atyjától telhetőleg élésládába valót visz. A' városon főzőt kell neki fogadnia: sőt inas-tanúlót táplál, a' ki szobáját kisepri, fűt, és ételét felhordja. Csuda a' sok akadályok közt, hogy tudományt szerezhet: mégis mind a' két respublicának milly jeles férjfiakat adott már ki kebléből azon anyaoskola.

537. Rosz hazafi.

Bár javad' éldeltem, haza! intézetre nem adtam:
Vagy ha tanácsot adék, károd utána leve.

538. Magyar akadémiász.

Némi csekély könyvért akadémia' tagja valék. Jó!
Hogy ha csalatni világ hagyja magát: ki oka? a)

539. Szeplős.

Pújka tojás színű vóltam, nincs semmi különbség,
Szép legyen avvagy rút: egyre ragadja halál.

539. Klerikus.

Isteni oltárnál szolgálni akartam; azonban
Míg tudományt szerzék arra, kivégze halál.

540. Olvasniszerető.

Könyv vídít, gondtól szabadít; Bonaparte örült, ha
Szent-Helenában jó embere könyvet adott b).

541. Mátkáját 's magát meggyilkolt.

Vak szeretet veszedelmet okoz; gyilkos, szerelődet
Főbe lövéd 's magadat: Fúria- kézre kerülsz c).

542. Keresztatya.

Gyermeke atyjának ki keresztségén jelenél meg;
Ellensége valál: tigris az illyen atya d).

543. Görög pór.

Példabeszéd, három Görög és Török annyi, pogány hat:
Mennyire lenne igaz? Durcsa te erre felelj?

544. Szerelemdühös.

Vad szerelemféltés nőd' 's gyermeked' ölni ragadta
Ördögi ujjaidat: mester ugyan te valál e).

a) Mundus vult decipi; decipiatur ergo.

b) Mikor hallotta, hogy neki Londonból házat hoztak, így szólt a' nemes szivű Omeara orvosához: „Inkább 400 könyvet küldöttek vólna. Azt a' szegény hajósok, és katonák fogják felállítani, kik különben is elég nyomorúltak: miszerint ezen átkozott szigetre rendeltettek, engem átkozandnak. Máskor gr. Montholon szerzett neki könyveket; örömmel verte fel a' ládát. Sir Hudzon Lowe rajta kegyetlenkedvén, ezt mondotta az elébb legnagyobb császár: „Az a' vadonez tömlöcztartó rajtam kénye szerint gyakorolhatja hatalmát; de még olvasni könyvet kapok: lelkemen erőt nem vesz.“ Ifjak, vegyétek ezt eszetekbe!

c) Tavaly Budán egy tiszt nem vehetvén el szeretőjét, ezen szörnyű tettre dühült fel.

d) Ref. pap. Avvagy más nem ártott igen?

e) Hohér: a' dunapatai mester.

545. Mérgetkeverő.

Mérget adál be az Istennek képére teremtve
Lévőnek, fene szőrny: jöjj Furiákhoz, ölő.

546. Ékszerárús.

Nap ragyogású szép ékes szereket mivelék én;
Jaj de erény-ékes nem vala lelkem: ez öl.

547. Gyúfás.

Senki kicsinységben illy hasznost nem hoza létre.
Oh tüzeket szerző nem megy-e tűzre ugyan.

548. Goromba.

Hogy ki goromba, se nem-, sem nemzethez, hivatalhoz
Nincsen kötve: csupán rosz nevelési hiba.

549. Kártyász pap.

Bűn, ha világi, erős kártyász; még bűnbe kevertebb
Pap, kötelességét a' ki mulasztja vele.

550. Gondnok.

Ez vala a' neved: nem gondolván hivatalokkal;
A' jót üldezted; jer feleletre gonosz!

551. Terhes.

Esve teherbe, gyalázat szert bévenni javaslott:
Elmene a' magzat; ím megölé az őlőt.

552. Végkérdő 's felelő.

Kérded, az idvességet mint nyerhesse meg ember?
Ezt felelem: „Jókor halni tanúlva nyered.“

Nép-jellemzetek.

Angol.

Sokban nagy lelkű; ollykor nem lelheted őt fel
Angolban, kimivelt, pénz szerető, de vitéz.

Arabs.

Mesze kihat, bajnok, leleményes eszű, nagyon élénk:
Lenne jeles nemzet Europa' nemzeti között.

Cseh.

Művészségre ügyes; ki takács, ki zenész, 's üveges, nem
Rosz Magyarokhoz; sok hasznot is éldez azért.

Czigány.

Emberi méltósággal nem bír, vetni figyelmet
Kellene rá, 's embert tenni belőle, haza!

Dán.

Étele sajtja, gyümőlcs, növevény, tej többnyire: csendes,
Nem nyomatos többé Europa' mérlegiben.

Franczia.

Víg, leleményes eszű, virgoncz, tüzes és tudományos:
Néha hamis; függést gyűlöli; győzni erős.

Görög.

Erkölcsben szilajabb ősinél, nem is olly tudományos;
Szinte vitéz: rabigát törve szabad ki leve.

Helvét.

Pásztor-, erős nemzet; egyszerség' 's béke' barátja,
Népi szabadságnak védje halálig: okos.

Holland i.

Múltban bajnok nép; tőzsér, úgy hozta magával
Tenger-lepte vidék: híre enyészni siet.

Horvát.

Eddigelé Magyarok' sorsában osztoza, egygyütt
Vívtanak: ellenségmódra mutatja magát.

Illyr.

Vad török ember az ő szomszédja, kitől betanúlá
A' gyűlölséget jó magyar ember iránt.

Indiai.

Mesterségre szülött, igatűrő, vak hite: ember'
Vérét ontja elébb, mintsem az állatokét.

Iszlandi.

Ír, 's olvas valamennyi, hazája hideg, nyomorúlt: a'
Természet keveset nyújt neki, szíve szelíd a).

a) Ha a' házasúlandók írni, 's olvasni nem képesek, míg meg nem tanúlnak, össze nem adatnak; az asszonyok tanítják gyermekeiket.

Izraëlíta.

Néki hazája egész föld: itt ha megugratik, ugrik
Másba: kereszténynt megcsalnia semmi dolog a).

Kínai.

Nagy nemzet, művészetben régen leleményes:
Büszke, ravasz, rögzött régi szokásaiban.

Kozák.

Jó lovagos, hadban rendet nem tart; miveletlen,
Barma után járó, résznyire pusztalakó.

Lengyel.

Szánakodást érdemlő bajnok nép, kinek a' hit,
Békezavar b), kényúr lett veszedelme' oka.

Magyar.

Költeni bőven kész, vendégszerető hadi nemzet;
Hah! de az eggyesség' lelke kerűli honát.

Muszka.

Olly oriás, kinek a' jobbik keze Ázsia' földjén,
Bal van Európán, 's nyúlnak elébbre azok.

Német.

Hős, kálmár, túdós, mívész, vendégszeretet nincs
Benne, csaló némelly: lakhelye szerte világ.

Olasz.

Vallásban igen is buzgó, mindenre szülött: de
Embert, mint macskát ölni haragja viszi.

---

a) Ez országatlan nép' csalárdságára már láttunk tanuságot, még ezt adjuk hozzá: Minden legyen a' Zsidó, még hóhér is, mint Marokkóban, — csak tőzsér, és korcsmáros ne; melly foglalatosságban nagy módja van csalni. Mint korcsmáros legjobban ronthatja a' köznép' erkölcsét.

Hanem tisztelet, becsület az orvos Izraëlitáknak, midőn ők minden vallás-különbség nélkül és gyakran szerencsésen gyógyítanak; méltók volnának a' többek feletti tiszteletbeli megkülönböztetés mellett hivatalviselésre.

b) Zendülés.

Portugali.

Birtoka szép, papigát Spanyol is kivetette nyakából:
A' tudományszeretet benne se szörnyen erős.

Persa.

Egy legrégibb nép, művész és költeni képes;
Vak buzgó: erejét megszegi végre Orosz.

Rácz.

Azt mondják, hogy rest; katonának jó; de iszákos:
Bőjtöl: félelmes véle komázni nagyon.

Spanyol.

Gyűlöli a' békét, néptársát öldösi, gőgös:
Nem tudományos ugyan; ám de királyszerető.

Sváb.

Népi szokásaiból nem akar vetkezni ki: fösvény,
Dolgos igen 's józan életet élni szokott.

Szász és Porosz.

Nyelve mivelt, tudomány 's mesterség nála virágzók,
A' Porosz olly: 's ki vitéz: a' minek adta jelét.

Svéczia i.

Földje temérdek nagy; kis nép, de vitéz, deli, gyors, és
Drága csatornákkal vágva hazája neki.

Tatár.

Ételt 's inni-valót lova ad; rabol, ölni igen kész.
Marczona, bűbájos, szörnyeteg emberi faj.

Tót.

Példabeszéd „a' tót emberség" a' Magyaroknál
Drága kegyes szívű tót urat ösmerek én.

Török.

Lelki miveltségben ott áll, hol százak előtt állt:
Veszti vitézségét: a' hite néki erős.

Nagy és különös emberi lények' emlékei.

Nagy Sándor.

Nagy birodalmat felforgattál; senki se bírt meg
Hadban; meggyőztek: lyány, harag, és az ital.

Lucretia.

Szűzi halálod adott éltet Rómának, örök hir'
Szárnya-emelte személy: nincs ki követne, dicső.

Árpád.

Rómulus a' nyomatott népnek hogy szerze hazát, sok
Érdeme: Árpádnak szint' azok érdemei.

I. István király.

István, kit szentnek nevez a' Magyar; én alakítám
Lelkileg ált: mi okonn áld is örökre Magyar.

IV. Béla.

Krími Tatár, fene népség eltörlend Magyar, én ha
Nem vagyok. A' leg főbb érdem enyém ez okon.

Hunyadi János.

A' tudomány', mivelődés', Évangéliom' esküt
Ellensége Török Rajna-vidékre kihat,
Belgrádtól ha vitézül el nem kergetem. Irígy
Bánta: erényeimet fogja becsülni világ.

Guttenberg.

Én amaz érdekeset közlöttem az emberi nemmel
Guttenberg: nevemet hirdeti szerte világ.

Kolomb Kristóf.

Földrészt felfedezél; használál számtalanoknak:
Épen ezen az okon von rabigát sok ezer.

Kinyisi Pál.

Rettentője Kinyisi Töröknek; harczi erőmet
Hirdetik a' Magyarok, míg Duna mossa Budát.
A ki Kenyér' mezején letiportam erős hadi népet:
Védék országlót, szent hitet, és hazafit.

Zápolya és Bátori.

Zápolya Bátorival két szívrázó nevezet lesz
A' magyar elmében századok' évsorain;
Mert rabigába esett másfél száz évekig a' hon
Általok: az vágyott nagyra, ez ördög irígy.

Dózsa Gyuri.

Szörnyeteg öldöklő, fordítá fegyverit a' hon
Ellen az, a' kit elébb hadvezetőnek emelt.
Égete, gyilkola, rabla paraszthada. Majd sose hallott
Kínok' kínja között fútta ki lelke' dühét.

Zrínyi Miklós.

Ért maga fel haddal, rettentő ércz Szolimannak
Száz ezeres seregét verte maroknyi hada.
Hüszezeret vesztett a' dölfös vad seregéből:
Tűz' dühe, 's éhtől lett játszva kezére Sziget.

Mólnár Albert.

Szencz születésének helye: külföldtől tudományt vett,
Hontól sírra helyet, hogy vala könyv-kiadó.

Páriz Pápai Ferencz.

Elmesetétségben tündöklő csillaga honnak,
A' ki deák 's honi nyelv' kincseit összeszedé:
Irt még hat könyvet; gyógyított, oktata bölcsen:
Kincset adott honnak: hon neki földet adott.

II. Fridrik.

Vad nevelést kaptam: lelkem kivetette igáját,
Józan okosságot véve vezérfonalúl.
Homlokomat diadal koszorúzta; hazát alakíték:
A' tudományt, művészt fentre becsülni tudám.

II. József.

Bölcsen igen tudván, országim' mennyire nyomják
Ur 's papi-kény, 's káros nemzeti régi szokás:
A' rövid élethez képpest sieték cselekedni:
Buktam, nem lévén arra megérve idő.

Robespierre.

Dómitián, Néro, Timur, Vlatt szíveteket mind
Bírtam Robespierre: kis leve bérem azért.

Mongolfiere.

Daedalus' és Ikarus' követője az égbe hajózván,
Vélekedék: a' föld néki lakásra kevés.

Franklin.

El ki vevéd Jupiter' keziből Franklin nyilait: nagy
Ember, örök hírnek hirdeti szája neved'.

Fulton.

Nagy, jeles elme-talált munkák' zénítje azon mív,
Mellyet létre hozott isteni gondolatod.
Közlekedés, eddig mellyet sok ló sok időre
Tett vagy gálya, erő-mív teszi már kis időn.

Hauvard.

Emberiség' ügyiben letevéd, jeles, életedet, hogy
A' tömlöcz 's kórház lenne kitűrni való.

Napóleon.

Korszika-béli ügyészfi Napóleont Franczia-ország
Császárjának emelt bajnoki tetteimért.
Győzedelem követett föld' három része' határán:
Trónusom' őszvetörék Anglia' pénze, hideg.

Halhatatlan érdemű.

Franczia-országnak fejedelme, ki a' fene rabló
Algírnak lakosit megzabolázni tudá a).

Herschelek' atya, és fia.

Életetekben már szemetekkel az égi világban
Jártatok: isteniek vóltatok itten alant.

Ehrenberg.

A' pirinyó férgek' mély titkát felfedezéd bölcs
Természetbúvár; híred örökre marad.
Égivalónak ezen csuda míve' világa kitünvén,
Lénye imádandóbb 's isteni vólta dicsőbb.

Ptolemaeus.

Bölcs fejedelme Egyiptomnak könyvtárt alapíta,
A' földön mellynek nem vala párja sehol.
Eltörlé Végzés e' könyvtárt több jelesekkel:
Sok dolog így mese lőn vagy fedi éji setét.

a) Sok kisebb történetet megénekeltek már a' költők: ezt a' kor-szakot érdemlett dicsőt senki.

P é t e r.

Nagy nevet a' kor adott, várost építeni bírván:
Hont emelél magasan: pallos erőre kapott a).

M i l t o n.

Istenes indulatú költő! fonnyaszta szegénység:
Nem lévén, munkád' a' ki becsülni tudá.
Hóltod után harmincz ezeret nyert b) könyveidért a'
Nyomdár. „Dúsak azok: pénztelenek mi irók."

T a s s o.

Fentrehaló elméd noha vólt és néha szerencséd;
„Nyisd ki szemed' — mondád — nézz szemeimre cziczám.
Nincs gyertyám, verset kívánnék írni azoknál."
A' kőltőnek ezen mostoha sorsa jutott.

P i l á t u s.

Kárhoztatja keresztény, hogy megmosta kezét a'
Római kormányzó: mit tehetett egyebet?
Mennyi keresztény úr hallgat 's nem mossa kezét meg,
Hol kényúr 's Kaifás üldözik azt, ki igaz.

VII. P i u s P á p a.

Hosszú tűredelem' példája: kevély Bonaparte
Milly szégyenbe esett; fő kegyes állhatatos.
A' szent vallásért így kell szenyvedni. Azonban
A' művészeket is szokta segítni kegyed.

E r a s m u s.

Járó könyvtárnak mondathatik, a' tudományban
Olly avatott lévén 's annyira tudta vala
Latium' és Hellas' nyelvét. Tréfái velősök:
Csipnek ugyan; de azon korhoz irányzva valók.

L o r á n d f i Z z u z s á n n a.

E' magyar ékes nő Erdély' fejedelmi leánya:
Musa', hit' és az erény' védje 's barátja vala.

B e t h l e n G á b o r.

Erdély' hadra szülött fejedelme hit és honi jógért
Víva: szelíd tudományt pártola: szólj te Enyed!

---

a) Az ország' nagyjai ellene felzendülvén, 2000 halálra ítéltetett.
b) Font sterlinget.

A' koronával ugyan kínálták; nem fogadá el.
Oh haza mennyi veszély nem fenyegette fejed'!

Kotzebue.

Annyi jeles munkát szülő esze fentre emelte:
Gondatlan szóért Sand' keze Styxbe veté.

Eugenius.

Még fene ellenség' markában vólt haza' része:
Márs' fija, e' bajnok jármait összetöré.

Giskra.

Vallani azt meg kell, e' vak Cseh hadra erős vólt:
Úgy de vadoncz: tapodá, emberi a' mi vala.
Fortélyos, mi vezérben megkívántatik: aztán
Népe hegyekbe vonúlt; 's vad fene módra rabolt.

Hufeland.

Tárgya egészség a' jó könyvednek, jeles orvos:
Bűnútról iíiat mennyit eszére hozál?

Ponyatovszky.

Senki se tudja, halála minő fog lenni; királyi
Régi családoddal viz' dühe sírba vetett.
Érczi halál sokszor közelíte feléd, hadi rendben
Mars védett; Neptun sodrata habja alá.

Szána Zsófia a).

Szép, okos, és ékesvarró 's író vala Szána
Zsófia: víg de szelíd; türni 's reménylni tudó,
Jó nevelő, vallásos, mindent megbecsülő; az
Asszonyi társalgás közt szeretetre való.
Hív, pénzt mind kereső, mind készet megtakarító;
Meg nem bánta soha: könyvek után kimivelt.
Csínos, jó kertész, jó főző, gondos: az Úr őt,
Mint páratlan nőt, égi seregbe vevé.
A' kik ösmerték, több jót mondnának ezeknél
Róla: azért siratom, míg temetőbe jutok.

I. Lajos.

Nagy fejedelme Magyarhonnak, kinek a' birodalmát
Három tengernek karja ölelte körül.

a) A' szerző' hitvese.

I. Mátyás.

Harczi erény', tudomány' 's az igazság' egylete vóltál
Első legjelesebb 's vég fejedelmi Magyar.
Ég küldött, mikoron legtöbb szükség vala rád: halr!
Elragadott, mi időn kell vala élned igen.

II. Lajos.

A' Főgondviselő anyaméhet rendele sírúl
Néked: az oktalanok küzdtenek ellenire.
Így neked, a' honnak kínos sírt ástanak: abból
Fel nem emelkedik olly fokra, minőre amúgy.

Pázmán.

A' tudomány' napját éjjelnek fátyola fedte:
Csillagként tüntél fel haza' földe felett:
Fő tanodát állítottál fel 's könyveket írtál:
Vajha hazánkban lett vólna jeles tanodád a).

Kepler.

Még soha senki magassabban nem járt az eszével
Lelket taplálván, éhvel enyészni hagyák.
A' tudományosokon megtörtént, hogy kenyerök nem
Vólt nekik éltökben: 's kő adaték azután.

Mohammed.

Nagy vala érdeme, egy Istent hírdetve pogánynak:
Vassal terjesztvén a' hitet, érte pokol.

Nádasdy.

Hős Nádasdy Ferencz méltó ivadéka azon fő
Grófi családnak, erős bajnoka a' ki valál
A' fejedelmednek, 's ellenségnek tiporója:
Mátyással Marsnak csillagi lakja helyed.

Mózes.

Kár ha kicsínyekben könnyen hittél 's hogy ütél is:
Mert amaz ó korban nem vala párod okos.

Ábrahám b).

Nagy, fő ember az ó korban 's kedveltje az égnek:
Ámde hibás, Sárát félve királynak adó.

---

a) 215,000 ft. allapitványból.
b) Első Zsidó.

J ó z s e f.

Istenes egy ember, megvettél búja kegyelmet:
Mellyik azon ifiú, most ki szaladna ugyan?

D á v i d.

A' juhok' őrzőjét trónusra emelte fel Isten;
Tetteiért bűnös: szent, neve énekiért.

S c i p i o.

Róma' isszontóját (nem vólt hadi észre hasonló
A' kihez) ez leveré: számkivetésbe mene.

K á l v i n.

Vallást jobbított tudomány tele: a' neve fenn lesz.
Vesztire Servétnek lett szavazatja nyomó.

N e l s o n.

Mit tehet egy Neptun' fia, Nelson; bébizonyitják
Tráfalgár 's Abukir: győzve találta halál.

S c h w a r t z.

A' természetnek törvénye ez is vala régen:
„Érintés nélkül meszzire nem hat erőnk."
Megmutatád, nem igaz: mert messzire ront, öl az, a' mit
Létre hozál Bertóld, kín' okozója, barát.

V a s s i n g t h o n.

Mint a' testi világ kevesebbel vagy te csekélyebb:
Bé nem foghat eszem Bellona-szülte derék.
Hont szabadítál fel; fejedelme lehetve, vonúltál
Vissza magányba szerény: nem tudom ezt kitcvé.

H o m e r é s P h i d i a s.

Kérkedik életidőnk genieket számlálva; nevetség:
Mondjon ugyan Phidiást 's Smyrna-szülötte Homert,
Képfaragót 's költőt millyent bír küldeni Végzés,
Megmutatá: többé ollyakat az nem adand.

R a p h a e l.

Festésére tekintve halál emez észszüleménynek,
Megrémült, minthogy fennhaladója vala
A' természetnek; nehogy azt többször cselekedje:
Őt legszebb korban sírba temette irígy.

Cornelia.

Tükörök a' jelesebb nőknek 's jó édes anyáknak,
Drága követ mutató hőlgyre tekintve felelt:
„Itten az én fiaim teszik énnekem ékszereim', hát
Rájok az a' gondom, melly köveidre neked."

Plato.

Isteni férjfi Plató, tündöklő napja az ó kor
Elmesetétsegnek; ég' adománya jeles:
Jézusig úgy nem szólt soha senki: elébb elenyésznek
Ég 's föld, mint híred: nagy neved élni marad.

Paleologos Mihály császár.

Nemzeted' erkölcslenségének bére vitéz 's jó
Országló; isszonyú vér- zuhanatba beölt.
Harczolván, s fene nép' rohanó özönébe betörvén,
Szép Görögországnak végfejedelme levél.

Hektor.

Régi világ' híres fő bajnoka, hány ezer évek
Tűntek el, és fognak folyni le híred alatt?
Hont védelmezvén, melly várost tarta kezed meg:
Hólt tetemed' dühödő hős' lova hordta körül.

Acchilles.

Acchilles híres vólt 's lesz csuda hősi erőről:
Lethe' vizébe merűlt a' vele harczra kiszált,
Annyira Patroklust hogy keble hevülve szerette;
Bajnoki tetteinél híre örökre dicsőbb.

Cserni György.

Ráczország is előmutatott egy harczias embert
Benne: szerette honát 's vére miatta kifolyt.

Hannibal.

A' mire esküdtél tizenegyéves te atyádnak:
„Rómának nem fogsz lenni barátja soha!"
Megtartád: inkább kiivád a' mérget; azonban
Lesz csuda harczi erőd 's alpesi útad erős.

Luther.

Túl ezer esztendőn lélek megkötve epedtél:
Luther igád' levevé 's égre kihívta napod'.
Hogy Károlstaddal rosszúl bánt, vallani kell meg:
Máskép századnak legjelesebbje vala.

Gróf Nádasdyné, Báthori Erzsa.

Szörnyeteg egy asszony, Furiáknál rettenetesb, ki
Lyánok' vérében mosta parázna tagát.
Tetszeni vágyódás mit szül 's a' női hiúság:
Vedd elejét jókor, lyányka, ha észre veszed.

Vitiges és Szaladin.

Vitiges egy kereket függesztett mennyezetébe,
Hogy ne feledné el: milly születese vala a).
E' bajnok fejedelme Egyiptomnak pedig egy nagy
Rúdra kötött lepedőt hordata színe előtt
Intésül: elméjében forgassa hogy annál
Nem viszen el többet sírba. Te tőle tanúlj!

Lok, Leibnitz, De Chartes, Kant, Volf.

A' bölcsességet valamint Sokrátes az égről
Földre lehívta; tovább köz leve városokon.
Lock, Chartes, Leibnitz, Kant, Volf fénycsillagi észnek;
Ezt cselekedve, dicső nagy nevök el nem enyész.

Küros, Cyrus, Körös.

Ezredek eltüntek noha, mégis Persia illyet
Nem szült: porból lett trónra emelve dicső.
Két nyomatott népet szabadíta fel: új birodalmat
Alkota. Mint halt meg, kár hogy örökre titok.

II. Filep.

Vad fejedelme bigót népnek, ki bolond fogadásból
Hatvan hitbűnöst lángra vitetni kivánt.

Hugo Grotius.

Hadd bámulja sok ember Caesarok' hadi tettét,
Emberiség' jogait kik letapodni merék.
Századod' ép lelkű jelesebbje midőn te tanítod:
Nemzeti jog milly szent, többek az érdemeid.

Zvingli.

Mint sok jók, kegyesek hitnek mártírjai lettek:
Zvingli is a' hiteért múla ki harczi mezőn.

Mária Teréz.

Nagy kedveltje az égnek; előbb kísérteni kezdvén;
Mondá: „Hol szülök, város aligha marad"

a) Vitigis Vitigis reflecte unde veneris. Történetek' tanárjától hallottam 1804-ben.

Hír Magyarokkal meggyőzé ellenfeleit majd:
József 's négy tanodánk, hogy leve tőle, elég.

Salamon.

Hétszáz nője vagyon, 's ő bölcsnek mondatik aztán?
Néha csak egy asszony mennyire nyűg Salamon!

Kon-fu-cse.

Már csak az arczodból, ha tekintjük az, égbeli fenség
Sugárzik ki: imád Khína hibázva szegény.

Pompejus.

A' ki ezer várost megvett, 's fejedelmi vagyont bírt:
Őt Nílus' partján ásta be jó inasa.

Cicero.

Mint bámúlja világ fegyverrel, mit teve Róma:
Azt bámúld, Cicero' lelke mit élni hagyott.

Ovidius és a' Magyarosítója.

Elmetehetségben leleményre felűlhaladá a'
Római kőltőket: éreze ámde nagyon.
Osztozom a' sorsban vele; ő élt számkivetésben
Szarmata nép közt: úgy én ivadéki között.
Érze igen; magam is: kárt szerze mi nékem elégszer.
Íbise vólt: vóltak, vannak is íbeseim.
Számkivetése miatt elveszté jó feleségét;
Jónál jobb nőmet, sírba emelte halál.

Átila.

A' Dónnál kezdvén, Rajnántúlig temetőket
Szerzél: nem tudjuk, hol csapa sírba halál.

Madva Ferencz.

Hóltakat élőkké tett Jézus; Madva halálhoz
Már közelítőket élni segíti tovább.
Mint üvegen látunk, úgy látja belűl nyavalyáját
A' beteg emhernek 's gyógyszere rajta segít.

Pythagoras.

Pythagoras az erény 's jó erkőlcs' isteni ihlett
Terjesztője valál ott, hol elárada bűn.
Éltedbenn egyház épűlt a' tiszteletedre:
Hóltod után jutalom lett vala égi babér.

Linne.

A' növevényeknek sok ezernyi nemét kitanúlván,
És természetöket: tudni előnkbe adád.
„Istent a' ki tagad, vizsgálja meg a' növevények'
Szerkezetét 's használ; fogja imádni, hiszem."

Gallilei.

Szólj igazat, betörik fejed': ez bétölt vala rajtad,
Égtudomány' fényes csillaga, Gallilei.
A' mi igazságot ma hiszen 's vall, a' kinek ép ész
Bírja fejét, téged tűzre ítéltek azért.

Newton.

Isten szóla: „Világosság legyen! és leve Newton."
Tiszta világosság' szent helye égi lakod.

Sokrates, Keresztelő János, Szent Pál, Szent Péter.

Sokrátes, Szent Pál, Szent Péter 's János után rút
Tömlöcz templommá váltanak a' falaid.
Hát ha erényes 's bölcs kebeledbe kerűlnek azólta
Nem szégyen: miután ültenek ottan azok.

Vályi Nagy Ferencz.

Sok tudományt szerzett Miskolczon 's Sveitz' kebelében:
Értett jól görögűl 's római nyelvet igen.
Lelke szelíd, értelmesen oktata két tizeden túl:
Irta Homért magyarúl, 's rosz fizetése vala a).

---

a) Néhai kedves emlékezetű tanítóm, kinek bölcs vezérlése alatt négy évek' folyásában tanultam Syntaxist, Rhetoricát, Poesist, Logicát. Mintegy 3000 ifiat készített a' felső tudományok' elfogadására. A' családos, szorgalmas tudósnak fizetése vólt 400 bankó forint, 24 köböl élet, 2 hordó bor, hitvány szállás, 's tán valami fa. Eggyik főtanári székre akkor emeltetett, mikor a' halál sebes léptekkel közelített feléje. Jó hitvese özvegységében küzdve küzdött a' szükséggel; nem maradván a' gyermekes anyára egyéb könyvtárnál: mert e' fáradhatatlan tanár minden professorokon kivűl maga jelent meg a' könyvárveréseken, 's könyvekbe verte azon pénzösszveget is, mellyet munkáiért kapott. — Méltán elmondhatjuk ketten: „Oderunt Dü, quem fecere praeceptorem."

Többi munkái ezek: Henrias, Polyhimnia, Moschus' és Bion azon nemü versekben, Antiquitates Romanae.

Fő Méltóságú Prímás
KOPÁCSY JÓZSEF
Herczegségének névnapi ünnepélyére a).

Isteni gondviselés mindenre kihat; soha meg nem
Engedi, egy madaracska hogy éhen veszszen el. Oh nem!
Mennyivel embereket jobban véd égi kegyelme,
A' kiket a' képére teremte 's az istenisége'
Része — okosságot 's halhatlan lelket azonkép
Adta beléjek! Az ég' polgáraivá teszi majdan,
Hogyha erényt követők, 's akaratját kész örömesten
Tenni igyekszenek és gyámattyai emberiségnek.
Úgy vagyon: „Állatokat földszínre lenézni teremtett:
Embereket fővel kék ég' boltjára tekintni."
Mennyei gondviselés valahol ha kitűnve erős vólt,
Drága személye körül Herczegségednek az ollyan.
Mert mély tiszteletet gerjesztő úri tekintet,
Mélyreható elmével nyájasság, kegyelemszív
Isteni szent Felségnek ajándoka; herczegi Prímás!
Mint mondám b), mivel ég' kedveltje, kegyeltje személye
Herczegségednek: szent Dávidként felemelte
Fényteli hivatalok' sorain legfőbb papi székbe:
Emberiség' védjét, tudomány' 's az erény' segedelmét.
Ég' ura fő méltóságodnak az éveihez több
Éveket adjon még, fő kormányát vigye a' szent
Vallásnak 's Themis' dolgát folytassa erőben,
Teljes egészségben sokak' óhajtott örömére.

Gróf Széchenyi Ferencz.

Századok eltűntek; nem gyüjtött könyvet egyébbel
Más Magyarországnak: nemzeti hála tied.

Régi versmaradványok 's folytatás.

Sírversek.

1-ső.

Itt Hipocrátes, Galenus, Celsus, 's Avicenna
Vannak Averroes és Bourhave és Hufeland.

---

a) 1845.
b) Máskor.

Mennyit gyógyítottak ezek; vízzel maga Priznitz
Többeket: áldottak légyenek a' porai.

2-dik.

Khínai khán' a), Caesar' b), Theodos' c), Omár' d), Szoliman' e), vad
Parizsiak' f), Balduin' g) sírjok ez; — áldva sirasd.

3-dik.

Kártya', kopó', fürdő', Bacchus', Vénus', pipa', ló', táncz'
Kedvelője Üres úr van elásva ide.
Sírnak azok; méltán: sír még maga a' tudomány is,
Mert a' pípáján könyveket égete fel.

O k o s.

Tűz éget, ha közel járúlsz hozzá; melegít, ha
Nem közel állsz: így tesz a' nagy urakkal Okos.

L e á n y.

Nézd a' szép rózsád szívét mint eltöviselte;
Melyjedet így sok tő végye leányka körül.

L ó v e r s e n y.

Árpád' győzni szokott maradéka időszakaszonként
A' lovat és ebeket sokra becsülni tudá.
Mert hadban paripán országot nyert: az ebekkel
Békesség' idején vadra sietni szokott.
Hősi ajánlásból tart a' lóversenyezés már:
A' kutyaversenyezés való' mikor áll fel ugyan?

Honnos örVLj: te tanVLgatsz Versenyt fVtni LoVon: az
ELLenség be neM ér, hogyha szaLaDnI akarsz.

T ö r v é n y.

Szép a' pókháló, mesterséggel szövetelt; igy
Sok törvény szép ész' szüleményje ugyan, de erőtlen.

---

a) Az, a' ki halálparancsolattal birodalmában a' megégetésre összeszedette a' történeti könyveket azért, hogy a' Történetek' fonala uralkodásától eredjen. b) Mikor Alexandriát ostromolta, egy nagy része elégett a' Ptolemaeusok' könyvtárának. c) A' Serapis' templomát letöretni parancsolván, hamuvá lett a' megmaradt és kipótolt könyv-sokaság. d) Ismét kiújíttatott Alexandriában a' könyvtár. az a' vadoncz a' fürdőit fűttette a' könyvekkel. e) Vad népe a' budait pusztította el. f) XVI. Lajos királyi költségen összegyűjtette a' nemzete' történeteit felvilágosító ritka okleveleket, kéziratokat: a' dühös nép a' vásárhelyen hamuvá égette. g) Mikor Konstántzinápolyt vívta, tűz prédáva lett a' százezer kötetből állt császári könyvtár. Szerző.

Abbann a' kis légy beakad, mikor a' buta dongó
Rajta kitör. Ha szegény vétekbe talál keveredni,
Fogva esik, mikor a' fő-úr felmentetik: ámbár
A' törvényt jobban megrontá, mint az az ember.

Nemzeti könyvetlen.

Sok tehetős magyar úr 's gazdag pap lakja hazánkat,
A' ki az anyja után, vagy vén dajkája után vagy
Oskola- társaitól magyarúl a' mit tud, elégnek
Véli, 's egész éltében sem vesz nemzeti könyvet a)

Időszámvers újévre.

JóLtéVő, VÍg, tVDósok' beCsVLője, KVbÍnyI

AnDrás Vr éLjen: VéDje az ÉgI-VaLó!

* * *

VÍg LeLkV, tVDós, az erény' beCsVLője, KVbÍnyI
Ágostont Isten tartsa Meg; — éLne soká!

Hóltt.

Mit mondék; te halál: elvitted Rudnait? oh nem!
KrIsztVsa hÍV LeLkét örVenDő angyaLI áLtaL
Mennybe VItette örök Létet IgérVe nekI b).

Husvét.

KrIsztVs VrVnk Isten LéVén feL táMaDa; akkép
ELtörLé bVnVnk'; 's feL LeVe nyItVa az ég.

Sajtó.

TöLgyfa VaLék régen, sajtóVa tétete Végre
KaLLaI: éDes bort önt CsIkorogVa hasam.

Az égésből felépült abelovai egyház' felszentelteteésekor.

VVLCanI VI DesoLatVM e CInere sVrgIt c).

---

a) Gy-nél k. kalendárt sem kapott.
b) Elveszet hosszú vers-maradék.
c) Abelovára kivivén templom-szentelésre egyházi ügyelő, K. A. úr: váratott a' helység' birtokossa, gróf Z. Tehát megkért az ügyelő

Nógrád vármegye' teremének felszentelte-tésére.

Czélra siess nemzet, ha akarsz Európa' virágzó
Nemzeti között ragyogó pólczon létezni. Valóban
A' nagy nemzeti lét, 's az erős alapú jeles ország
Hír-felemelte nevét sok erénynyel szokta szerezni.
Bóldog az ollyan nép, bölcsen ki tud a' gyarapító
Békesség 's had közt választani minden időben.
A' ki, veszély-fenyegette hazája csatázni ha hívja,
Vér' mezejére kiszál, 's ellenségit letiporja.
Békesség' idején szent eggyességre ügyel, mert
Érti hogy a' szakadás ásott sírt sok csuda népnek.
A' ki igaz bölcsességgel szeretett fejedelme'
'S honja' javát egynek tartván, soha semmi esetre
Nem választja külön; szent egység kapcsok ezeknek;
Mert atya a' felség, magzatja pedig neki a' hon.
Mennyire tőle telik; vagyonát használja közügyre,
Tudván hogy, mit ajánl honjának, anyjának adandja.
Nemzeti nyelve becsesb idegen nyelvnél: mire nézve
Azt gyakorolja, virágzását munkálja kitűnve.
Ő tudományt szerető, mívészséget gyarapító,
Gyárt állít, alapít intézetet; a' köz igazság
Hol gyakoroltassék — Thémisnek lakhelyet épít.
Nem szégyenli magát, ha kereskedik és az avúlt rosz
Népi sajátságot jobbal felváltani képes.
Földmivelő, idegen népek közt útazik; ottan
Szemre veszen mindent, gyűjtött ismeretivel hogy
Honja' javára legyen, 's avi vélekedést kevesítsen.
Hitre tekinteni nem szokván, csak erényre figyelmez,
Ott hol az érdemről van szó a' honfi seregben.
Drága hazám! teneked mi sajátod légyen ezekből?
Mondani nem szükség: Nógrád tárgyazza figyelmem',
Érdemmel teljes megye! új példája valódi
Nemzetiségednek Thémis' szent háza; elébbre
Mindinkább sietö buzgalmadnak, 's iparodnak.

úr, hogy azon ünnepre készítnék néhány verset. Az idő rút volt a' paplakon a' vendégek miatt nem lehetett. Másnap a' templomban a' hosszú hitszertartás mind tótúl ment, mellyekből én semmit sem érthetvén, unalmamban versen gondolkodtam, és lett ezen év-vers. Mellyet Kün irhártyara tévén, K. úr sietve néhány másolatban kiiratta, a' csemegék közt volt ostyatekercsekbe tettük titkon.

A' ki nem ollyan rég adtál lételt kebeledben
Két intézetnek, már harmadik' ünnepe fénylik,
Mellyre megyénk, 's környék, megyebéli karok gyülekeztek,
Kívánván mivelünk: e' ház légyen maradandó!
A' nagy Keglevichek' méltó unokája, kegyes gróf,
Hiv Astréa' igaz magzatja, az annyira tisztelt
Főispánja derék Nógrádnak, számos időkig
Éljen! öröm-zaj közt óhajtja az új teremében
Nógrádnak minden. Viszhangzik az a' nagy olympról,
Mert felséges urunk, amaz elhunyt jó fejedelmünk —
Nemzetek' atyja erényre tekintve szerette kiváltképp:
Fénylő hivatalok' pólczára emelni kegyes vólt;
E' megye' rendjeinek kórmányját bízta kezére,
Fenséges kamarájának dolgával egyemben.
Őt tisztelte hazánk, legdrágább szent koronáját
Hűségére midőn bízá. Milly sok jeles érdem!
E' terem is fényjét sok részben néki köszönvén.
Mind ezeket többel nevelő; mivel atyja igyekszö
Hűséges jobbágyinak. Éljen nemzeti díszül!

Mezei lyányka keserve.

Hová sietsz
Szép leányka
Ollyan igen?
Ne késleltess
Kérdéseddel
Jó idegen!
Mondd meg: ugyan
Sűrű könnyed
Miért pereg?
Sebhett szívem
Míglen élek
Sír, kesereg!
Tán az irígy
Szerencse űz
Vagy szerelem?
Sejditvén a'
Kínom' okát
Jószte velem!
Nézzed, hol az
Alkonyodó
Nap' súgára

Elsárgulva
Könyben hull a'
Cziprus fára;
Meliboemnek
A' legszebbik
Pásztorkának
Tetemvára
Hűs árnyában
Van a' fának.
Párját vesztett
Nyögő galamb
Bús gerlicze' a)
A' levegőt
Zengeztető
Fülemile'
Búhangjához
Adom én is
Nyögésemet.
Sírva futok,
Sírva hívom
Jegyesemet
Fel a' hegyen
Le a' völgyön
Jaj hiába.
Libitína
Ragadta őt
Birtokába.
A' csergeteg
Minden bikk, cser,
Híves liget
Örömünknek
Volt tanúja
E' kis sziget.
Rózsa színben
Mosolyogva
A' felkelő
Nap ha serkent,
Víg zengésben
Enekelő

a) Ennek írására okot adott az, hogy e' szavakat gerlicze, fülemile be lehet tenni rimes versbe, ha gilinek és fülmilének nem rontja is el a' szép szavakat a' költő, mint kényesen Garai cselekedett. Egy régi szép dal: Gerliczeként nyögdécselek 's a' t.

Madarkák közt
Furojált ő;
Én danóltam,
Hó szín fehér
Gyenge melyjén
Lehajóltam.
A' forró dél,
Alkonyodat
Mosolygott ránk;
Csókváltásban
Pillantván meg
Pirosló szánk'!
Könnyemmel foly
E' kis csermely,
Már miólta
A' szeretett
Meliboenek
Történt hólta.
Kiáltozom
Kedves nevét:
Jaj hiába.
Libitína
Ragadta őt
Birtokába.

Farsangban gyászoló lyánkához.

Náni! kökény szemű húgom'
Kerekded fülébe súgom:
Gyászban galoppra hevülni,
Vigad ozók közzé ülni
Új szokás,
Ezt még más
Előtte
Nem tette.

Minden dolog elébb új vólt,
Divatba jön, a' mi kihólt:
A' megavúlt szokásoknál
Bohó Misi marad soknál.
A' vének
Irígyek,;
Úgy é bár
Szólni kár?

Biz' a' Deákné' vásznánál
Szivem húgom Nánikánál,
Míg a' hajam' nem lepte dér,
Pezsgett eremben a' fris vér:
Éppen nem
Koránt sem
Vóltam jobb,
Mondám: hopp!

A' mostohám midőn meghalt,
Bálban egy szép tánczra kicsalt:
Búfelejtésnek okáért
Lábam a' tánczból ki nem tért;
Éjfélig
Mind végig,
Mig bírtam,
Igy sírtam.

A' bánat megrontja a' vért,
Búban sokat vég veszély ért;
Pedig éltünket prédálnunk
Balgatagság, nem használnunk.
A' halál
Lekaszál;
Úgy-e bár
Sírni kár?

A' rege mond: olly podagrást,
A' ki kínjában az ugrást
Használta legjobb eszközül,
Szánom, búban a' ki megül
'S könnyezve
Rejtezve
Biblissel
Eped el.

Ez időben úgy is a' gyász
Többször szokásból felvett váz:
A' bent víg szívnek fedele,
Szemünk' leplezik be vele.
A' nagy bú
Mint a' szú
Belől fúr,
Szívet szúr.

Ha nincs okunk belől sírnunk,
Csalfálkodás mást ámítnunk:
Igaz Magyarnak érzése
Ként van külső viselése.
Úgy-e bár
Sírni kár?
Táncz 's vig kedv
Élet-nedv a).

A' vén úgy is mindég zörög,
Magában vagy másra döhög;
Azt akarja: a' fiatal
Kötve légyen, míg ő meg hal.
Úgy-e ha
Mostoha
Földbe húv
Távozz bú.

Kettős csapás.

Megint jön a' veszélytele
Felhő az égen felfele,
Soha sem történt még ez:
Hogy egész tavaszon, nyáron
Tenger zúg a' láthatáron,
Melly benünket kivégez.
Deucalion' ideje
Tört ránk; a' vizek kútfeje,
A' millió fellegek
Átlás hegy temérdekségben
Forrnak a' levegő égben,
Borzadozva remegek.
Neptunus kiűzte Phoebust,
Felszolította Erébust
Földünk' vég veszélyére,
A' tengert kimerítette,
Magával az égre vette,
Phoebust lökte helyére.
Setét terjed, felhő szakad,
Egymásba borzasztva akad,
Hegytömegben ömledez.

a) Balzsam.

Aeolus is megköttetett,
Kitől a' felhő üzetett:
Most csak ritkán lengedez.
Sír Ceres, sír a' magvető,
Mert a' sik, hegy és dombtető
Biztató termésével,
Élet fentartó búzával,
Bacchus édes áldásával
Rothad, fenyeget éhvel a).
Ha az éh hagyna is élni,
Nehezen lehet reménylni,
Hogy a' kinos döghalál
Epemirígy kegyelmezzen,
Ezrekkel ki ne végezzen:
Melly az országban kaszál.
Duna, Rima, Bodrog, Tisza,
Ipoly jajszót verdes vissza;
Szerencsétlen Magyarok!
Legtöbben ti laktok erre,
Hol a' halál kelt fegyverre:
Méltók tőlünk a' jajok.
Városunkban is minden nap
Nyólczat, kilenczet sírba csap
E' rút kínzó döglelet.
A' hol a' szín-Magyar kihal,
Német, Sváb, Cseh, Zsidó foglal
Majd ott lakásra helyet.

A' bolháról.

Te picziny gonosz, minek mondjalak?
Fekete ördög állati salak!
Emberért vagyon teremtve minden;
De benned haszon legkisebb sincsen.
Világosságtól Belzebubként futsz,
Borbély nem vóltál 's köpölyözni tudsz.
Köpölyezésed valjon mi haszon?
Hogy a' lankadt szem ne aludhasson.
Egész télen át mint a' mord medve,
Álomban sorvadsz megmerevedve,

a) Bezáratván a' város, idejében nem vólt munkás: cselédemmel, családommal az orvosok' daczára is egész nyárón hideg lelt. Tiszta buzám markon csirázott ki.

Egyéb időben kíméletlen csípsz,
Békés türőket szidalomra hivsz.
Világ' öt része búvó lakhelyed:
Szem előtt rejted fulánkos fejed'.
Most fényhelyen laksz selyem ruhában,
Majd vityillóban a) szűrben 's gubában.
Az esős időt előre érzed;
Akkor bokámat, gaz féreg, vérzed.
Lehúzom csizsmám', már észre vevél,
És szemem elől gyorsan rejtezél.
Király' házába a' szemtelen légy
Beszál: te merész az ágyába mégy.
Királyok' étkét amaz kóstolja,
Fenséges nőjök fürtjét csókolja:
Te pajkos bájló szépekhez fekszel,
Dobogó szívek mellett melegszel.
Irígyli sorsod' a' szerető, 's hős
Ki Hymen előtt még nem vólt, nem nős:
Hát körme közzé a' ki kaparít,
Méltán nyakadon egy jót csavarít:
Keményre fektet, körömre büntet;
Érdemed szerint élni megszűntet:
Hölgyét ki tudja, hogy bólhászkodik,
Kúlcslyukon nézi, és fohászkodik:
Bár csak meg csípne; mi ha úgy vagyon,
Kaczag kínodon, mint tud, olly nagyon.

A' borhoz.

Bor nemes termés! egek' áldása;
Föld' szinén mellynek sehol sincs mása.
Feltalálódat a' becsületes
Lenaeust b) régi jó, tiszteletes
Emberi nemzet mint istenelte;
Kelet, dél, nyugot hírre emelte.
Varázsló erőd ki nem mondható,
Testi világban szint' mindenható.
Mert havas éjszak' fagylaló kezét
Felmelegíted: Libia hevét
Hűsíted; szén szín Áfer nem izzad
Annyira, néki ha nője bort ad.

a) Kunyhó.
b) Bacchust.

Megifjítasz sok fagyos agg nőst;
Bajnoki tettre segítesz több hőst.
Méhanyást gyógyítsz, meddőt termővé
Tészesz, költői észt teremtővé.
Álmatlan álmos, álmos álmatlan
Lesz, vídúl kinek szívén bárát van.
Reménységet adsz, félelmet űzöl;
Halavány képre rózsákat fűzöl.
Ámor' vadászát lebilincsezed,
Pénzetlen éltét megfűszerezed.
Mézíz nedvedtől egy víg, másik sír;
Ez erőt vesztett, az illyenkor bír.
Kinek nem használ patika lögymör,
Kit ímelyegtet egy vagy más csömör,
Mádit, budait, somlyait ha vesz:
Erejéhez jön, egészséges lesz.
Egykor négy hétig kínzott a' gyomor-
Betegség; használt régi veres bor.
Orvos hiában kőltetett velem:
Azólta Bacchust jobban tisztelem.
Láttam két rablót halálra menni,
Egyet félhóltan, mást vígan lenni:
Mert az józan vólt; ez felhörpentett,
Kit a' rút halál meg nem döbbentett a).

* * *

Bort a' Magyarnak! ha víg, ha komor,
Beteg, pénze nincs; csak bort mindenkor.
Bort a' Magyarnak, ha elmélkedik;
Bortól az elme felemelkedik.
Bort a' Magyarnak, ha ellenfele
Országába tör 's kardra kel vele.
Bort a' Magyarnak, ha mezőn ázik;
Hőség égeti, vagy télben fázik.
Bort a' Magyarnak, nem mossust; halál
Kíméletlenűl ha reá csapál.
Illy ezer jó lév, illy minden-szer ez:
Ennyi örömet, ennyi jót szerez.
De módjával vedd; különben megárt:
Már sok dőzsölőt koporsóba zárt.

a) Füleken.

Egy tiszttartó' névünnepére.

Milly sok egér futkos száz hambár' környékén,
És Tisza' mentében mennyi készül gyékén;
Nógrád vármegyében hány a' szép menyecske,
Árvában, Liptóban kurta farkú kecske;
Erdély- 's Magyarország hányat szemlél papot;
Összes hordóiba mennyit verdes csapot;
Karancs 's Mátra körül hány a' szőke Palócz,
Házokban tíz télen mennyi ég fel kanócz;
Hányszor búvott Gyuro a' kájha' lyukába:
Mennyi krumpli fér húsz helység' szűr-újjába:
Egy évben Ság 's Piliny mennyit vett keresztet;
Ott a' czigány szemet hány ízben meresztget;
Két Magyarhazában mennyi lakik barát;
Minden juhász hányszor döngeti szamarát;
A' birdalomban mennyi a' tiszttartó;
Pesti kaszárnyában surgyé a) 's gyertyatartó:
Életedben reád annyi áldás száljon!
A' bánat és harag nálad meg ne háljon b).

T. Sorotvás.

Más borbélyt keresőt elfogván c), néki kihúztam
A' vérzette fogát: megköszöné fizető.
Még vala rosz foga; unszolván őt, székre leűlt és
Egy jó rágóját roszsza helyett kivonám.
A' többet várót engem jol megszida 's elment:
Igy fizetés' helyiben koppana szürke szemem.
Messzire fájától nem gördűl alma; fiam mint
Én egy stúdentnek huzta ki szinte fogát.

Bor.

Melly az idén termett, csak tornyot rakj Magyar avval:
Mert nyavalyát okozó; jobb leszen inni vizet d).

---

a) Szalmazsák.
b) Ágyban eb-okozta seb miatt 1844. évi Pál' estvéjén.
c) A' szerzőt. D. M. barátom kért hogy e' bús történetet foglalnám versbe: a' terítet ételegnél ültem már, mig ő házalatti pinczéjéből felhozta a' bort; 3 vers elkészült: az utólsó a' delizetnél lett. Vólt nevetés.
d) 1844-ben, mikor Bécsben a' Szent-István tornya építtetett, azon évben irgalmatlan savanyú bor termett. Nagyon betegedtek a' Németek! Az uralkodó herczeg annak okát tudakozván, az orvosok az ólcsó rosz bor' mértékletlen italának tulajdonitottak. — A' fejedelem összeszedetni parancsolván, a' toronyhoz használt meszet óltatta be azon borterméssel.

Túrós galuska.

Szent János Jeriko' vendéglőjébe beszálván,
Kérdé a' csaplárt, hogy mi ebédje vagyon?
Van levesem, húsom, kochhom, halam és becsináltom;
Hogy ha akarsz egyebet, jó uram, — adni fogok.
Jók azok is: de nekem végy túrót 's főzz te galuskát,
A' ki egészséges, néki galuska való.
És ha hozasz hozzá még ó szekszárdi veres bort;
Úgy Héródesnek veszszen ebédje, Jakab! a)

Kávé.

Mértékkel ha veszed, használ; tüzesít, ha sok: akkor
A' neve cave: amúgy gyógyszeres édes ital. b)

* * *

Julianna, Teréz, és Lilla jó leányimnak emlékkönyveikbe.

Istent imádj, a' szent erényt
Kövesd; ragadd meg a' reményt;
'S hogy kinek higyj, elgondold.
Pénzed' kíméld, tánczot kerülj,
Hevűlten hívesre ne ülj;
Minden dolgod' megfontold.
Hőn ne igyál: a' cziczomát
Mint jó erkőlcs' ostromlóját
Még eleve megvessed.
Tűrj megsértést; a' haragot
Nyomd el, mint ölő maszlagot;
A' jok' kedvét keressed.

Síremlékem.

Kápolnán születém, Miskólczon kezdve tanúlni c);
Több tudomány végett vett kebelébe Patak d).

a) 1844. év' nyarán nagyságos K. A. úrnál összejöttünk én, H. P. költészet' tanítója, Sz. tanár és egy verset irni tudó ifiú; az adatott fel, hogy az fog szedni kétszer galuskát, a' ki epigrammát ír felőle. A' többi nem írt: lettek ezen versek.
b) Ez szintén úgy lett.
c) Hol jó atyám 1792— 1814-ig azaz haláláig a' tekintetes vármegye' csend-, majd magtárbiztosa volt.
d) 1797 — 1810.

Hívatalára L..... meghívott — szívleverő név; a)
E' botlásomnak lettem az áldozata.
Jó Makovínyi, Sebők- öreg; eltűnt lelketek' árnyát
Hogy ha idézzük, szól; nektek is árta igen.
Jó rimaszombati nép tanodájának fejinek vitt
Nagy betegen; köszönöm: bánt velem emberileg.
Hős öseim Rákóczy - családdal 's fő nemesekkel
Vérrokonok vóltak b); mit nem enyésztet idő?
Sors- lealázta Ovid' sok ezer versét magyaráztam,
Eutropiust azután nemzeti nyelvre tevém.
Római tárgyakról szintén írtam: Csuda, ritka
Történt dolgokról könyvet adék ki utóbb.
Érczi halál és a' versíró közti beszéd még
Könyvem: kézírat négy kiadásra maradt.
A' sors' vaskeze' súllya alatt írám ezeket mind
Honnomnak; 's ezekért lett temetési helyem

Emlékezetbeli versek.

Ante diem natus, throno, thalamoque potitus;
Ante diem canus; mortuus ante diem.

---

a) 1810 — 1824. 200 bankó czédula fizetésre: didactrumot fizetett úrfi 6, polgárfi 4, inas 2 forintot. Majd két év múlva váltó czédulára változtatott által a' 200 forint. A' didactrumot unszolásra szedtük be tanitványainktól; osztálykor mi 3 rendes tanitók; elébbeni tanitványainkból lett 's még nagyobb oskolákba ment kevesebb tanitványú deák tanítókkal tartoztunk felosztani, — a' jövedelem' egy arányúságáért; naponkénti két órai külön leczkéztetésért is annyi vólt a' fizetés évenkint 12 — 15 gyermektől, — igen rosz szállás; évek múlva 2 öl fa, 2½ köböl hitvány búza. És mind gyermekes atyák valánk! Igy atyai örökségem is elfogyott. Hívatalletételkor 14 évi szolgálásért még 50 váltó czédula forint adatott, 's az említett házbani lakás egy évig. Midőn a' rima - szombati nagy érdemü közönség két esztendei tisztségemért, — évenként 500 forintra ment jövedelemnek ⅔ részével megvigasztalt 1840. Mint oda vitelem előtt szándékoztak, én utánam az igen kevés tanitványból állt oskolának azon tanítói széke eltöröltetett. Amott bizonyos idő alatt némelly gonoszoktól szenyvedett üldözést elősorolni itt időn kivűli.

b) Nagyanyám, Losonczy Gyürky Zsófia' leánya, Pálnak unokája, ezen nagyanyám' nagyatyja Szent-Léleki Giczey Zsigmond, II. Rákóczy Ferencznek tábornoka volt: ennek mint rokonához írt levelei fenn vannak. E' vitéz — mint tisztelt atyámfia, Fáy András őrnagy úr mondotta — mentegetésére menvén Bécsbe, az úton betegségbe esett és a' fő városban meghalt. Több megyében bírt jószágaitól gyermekei elestek.

Napja előtt született, koronát nyert, vett feleséget:
Napja előtt őszült, meghala napja előtt. a)
April terdenos, jun, septemberque november etc.
Harmincz nap september, 's nóvember, juni, ápril.
Artibus ingenius quaesita est gloria multis.
Szép tudományával szerzette sok a' maga hírét.
Alea vina, Venus tribus sum factus egenus.
Kártya, Venus 's a' bor három nyomoríta meg engem.
Adde parum modico, magnum cumulabis acervum.
Adj keveset kevesekhez, nagy kazlad leszen aztán.
Accidit in puncto, quod non speratur in anno.
Percznyi időn megesik, mit nem várt senki az évben.
A bove majori discit arare minor.
A' kis ökörke tanúl szántani látva nagyot.
An nescis longas regibus esse manus?
Nem tudod, a' felség' karja mi messze elér.
Blanda patrum segnes facit indulgentia natos.
A' szüle gyermekeit restekké tészi, ha kedvez.
Bella gerant alii; tu felix Austria nube.
Hadd hadakozzék más; te szerencsés Ostria végy nőt.
Congeries lapidum multis congesta rapinis b)
Corruet et raptas alter habebit opes.
Kőhalom, a' melly sok húzásból gyűle rakásra,
Összeomol 's hamisan gyúlt javad' elveszi más.
Creverunt et opes, et opum furiosa cupido:
Et cum possideant plurima, plura petunt.
Sic quibus intumuit suffusa venter ab unda;
Quo plus sunt potus, plus sitiuntur aquae.
Kincs növekedve növekszik; kívánás dühösebben,
És jószága minél több: be nem éri vele.
Mint kinek a' hasa a' víztől felpuffada szörnyen,
Kíván inni vizet, bár vele telve legyen.
Corvini brevis haec urna est, quem magna fatentur
Facta fuisse Deum; fata fuisse hominem.
Itt nyugszik Mátyás; nagy tettei azt bizonyítják:
Isteni lény; ember hogy vala, mondja halál.
Carmina proveniunt animo diducta sereno.
A' vers felvídúlt elménck drága szülöttje.
Conscia mens recti famae mendacia ridet.
Önjósága tudó lélek mosolyogja hamis hirt.

a) II Lajos.
b) A' gödöllői palotára írta Hangai.

Cuncta licet stultis, pictoribus atque poëtis.
Képíró, költő szabadon tehet és eszeveszlett.
Corrumpunt mores consortia prava modestos.
A' jó erkölcsöt rosszá teszi rosz társalgás.
Conscia mens sceleris poenas sub pectore nutrit.
Bűnt tudató lélek, bűnbért szívben gyarapító.
Caput, alas, pedes post coetera membra rescindes. a)
A' fejet és szárnyat, 's lábát, úgy bontsd egyebét fel.
Contra vim mortis, non est medicamen in hortis.
Meggyőzhetni halált a' kertekben növevény nincs.
Cede repugnanti, cedendo victor abibis.
Ellened a' ki szegűl, engedj: engedve legyőzöd.
Diffugere nives, redeunt jam gramina campis,
Arboribusque comae;
Mutat terra vices, et decrescentia ripas
Flumina praetereunt.
Elmene a' hó már, zöld fű beteríti mezőnket,
És hajak a' fatetőt;
A' föld más színt vesz, 's elapadt patakok kizuhannak
Árkaikon sebesen.
Dat Galenus opes, dat Justinianus honores:
Pauper Aristoteles pedibus ire solet.
Justinián tisztséget, gazdagságot ad orvos
Gálen; Aristoteles megy gyalog, a' ki szegény.
Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Míg bóldog lészesz, számos fog lenni barátod;
Hogyha eged beborúl: csak magad élni hagyatsz.
Deliciae patrum pueri huc properate venire. b)
Gyermekek, a' szűlők' szeme-fényei jőjjetek ebbe.
Dissimula, simula quoties occasio petat.
Tettess, és másíts, mikor alkalom úgy kívánja.
Dum moritur dives, concurrunt undique cives:
Dum moritur pauper, vix adest unus et alter.
Gazdag halván meg, besereglenek a' lakosok mind:
Hármat, négyet alig szemlélsz, ha szegény vitetik ki.
Est Deus in nobis, et sunt commercia coeli:
Sedibus aethereis Spiritus iste venit.
Isten van bennünk, társalgunk égbeliekkel:
Szelleme költőnek mennyei széki kegyelm.

a) Rosz vers.
b) Ez van írva a' miskolczi rf. lyceumra, mellyben a' Syntaxisig tanúltam.

Esuriunt medii, primi satiantur et imi;
Errant, qui dicunt: medium tenuere beati. a)
Ehezem én az evők' közepén, elsők 's az utólsók
Jól laknak; ki középszert tart, bóldog: hamis íge.
Esto memor patriis, cur huc sis missus ab oris.
Jusson eszedbe, hazádból mért lettél ide küldött.
Ebrius, insipiens, pueri dicent tibi verum.
Néked igazságot részeg, gyermek, 's eszelős mond.
Et mihi sunt vires et mea tela nocent.
Fegyverem énnekem is van, nyilam ártani bír.
Felix quem faciunt aliena pericula cautum.
Bóldog az, a' ki tanúl más embernek veszedelmén.
Felix qui potuit rerum cognoscere causas.
A' dolgoknak okát kitanúlni ki tudta, szerencsés.
Hoc scio pro certo, quod si cum stercore certo:
Stercore conspergor.
Meggyőződve tudom, ha vetekszem lusta ganajjal:
A' ganaj elkeverend.
Hos ego versiculos feci: tulit alter honores;
Sic vos non vobis fertis aratra boves.
Én magam írtam ezen verset: dícséret egyébé;
Nem magadért, másnak szántasz imígy te ökör.
Forma viros neglecta decet, curata puellas.
Férjfihez ékítés illetlen, lyányhoz az illő.
Fama malum, quo non velocius ullum,
Mobilitate viget; vires acquirit eundo.
Monstrum horrendum, infandum, ingens, cui lumen ademptum est.
Olly gonosz a' hír, a' mellynél nincs semmi se gyorsabb:
A' menetellel erős és útjában gyarapúló!
Rettenetes, kibeszélhetlen csuda, nincs szeme annak.
Gutta cavat lapidem, consumitur annulus usu:
Et teritur pressa vomer aduncus humo.
Kő lyukad a' cseptől; szántó vas, hogyha sokat szánt,
Elkopik — 's a' gyűrű, újjra sokat ha teszik.

a) Gróf Grassalkovichnak említett udvari költője aprilis' 1-ső napján megháltnak tetette magát: mivel köz szánakodást gerjesztett. Felnyitván szemeit, megmondta a' tréfa' okát. A' gróf a' kölcsönt visszaadandó, Hangait az ételegnél középre ültette; felülről és alúlról hordatván az étel, neki nem adtak 's akkor mondta ezen verset. Miért aztán jól tartatott.

Hora ruit, menses fugiunt, annique recedunt. a)
Óra rohan, havaink futnak, 's elmúlnak az évek.
Ibicus ut periit, testis fuit altivolans grus.
Mint vesze Ibikus el, kijelenté a' daru fentről. b)
Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.
A' Scyllába esik, ki kerűlni akarja Charybdist.
Interpone tuis interdum gaudia curis.
Néha komorságot vígsággal váltani kell fel.
Inqua sede sedes, et est tibi commoda sedes:
Illa sede sedes; nec ab illa sede recede.
A' melly székben ülsz, 's alkalmas néked azon szék:
Ülj te azon székben, 's abból más székbe ne mozdúlj.
Infans ut vervex, puellulus, nupta, maritus
Cultello, fumo, fune, dolore cadunt.
A' csecsemő mint kos, gyermek, férj, és felesége
Kés, füst, bú, istráng által enyésztenek el. c)
Laesa pudicitia, nulla reparabilis arte.
Vesztett szűzességet nincs mód visszaszerezni.
Munera, crede mihi, placant hominesque Deosque.
Isteneket 's embert engesztel, hidd, az ajándék.
Mus et avis fueram, duplex quoque funus habebam:
Saucior volucris, mus modo mergor aquis.
Szárnyas egér vóltam, kettős vala szinte halálom:
Megsebesedve madár, vízbe merűlve egér. d)
Me puer hebraeus divos Deus ipse gubernans,
Cedere sede jubet: tristemque redire sub orcum:
Aris hinc nostris subito discedito Caesar.

a) Nagy tudós Beregszászi Pál professor készítette a' s. pataki fő iskola' falán lévő napóra alá.

b) Felettébb régi görög költő; a' rablók elállván útját, pénzt kivántak tőle. Mondta, hogy nincs: azok nem hitték. Felettek darvak szállván el, mutatott az ártatlan azokra 's így szólt: „Ha csakugyan megöltök; ezen madarak jelentsék ki a' gyilkosságotokat.“ Lakodalomban valának később; darvak' kiabálására szólottanak: „Itt mennek az Ibikus' madarai“ mi kihallatszván, akasztófán vesztek el.

c) Az atya mezőbe ment dolgozni, felesége sütés körül forgolódott. A' kemenczébe berakván a' fát, valahova kifordúlt 's a' csecsemőjét ringatni gyermekére bízta. Emlékezvén, hogy az apja mint szokta megölni a' bárányt, vette annak kését (meglehet, a' síró kisded iránti haragból) 's az öcscse' torkát megmetszette. Hallván az anyja' jövetelét, bebúvott a' kemenczébe. A' szerencsétlen anya azonnal meggyújtotta a' fát 's a' fia oda égett. Megtudván mind két gyermeke' esetét, szörnyűt halt. A' férj felakasztotta magát. Illy eseteket eltávoztat a' kisdedóvó intézet.

d) Ismét Hangai jön elő. A' grófjával ált a' Duna' partján. „Erről a'

Engem azon héber gyermek mint Isten, az égnek
Istene székemből poklokra leszálni parancsol:
Okáromtól hát szaporán menj messzire Caesar.
Mens manet et virtus; cetera mortis erunt.
Fenn marad ész 's az erény: többi halálra megyen. a)
Magnus Alexander corpore parvus erat.
Nagy Sándor testben nem vala nagy; de kicsiny.
Nemo Deo charisque parentibus atque magistris
Praemia pro meritis digna referre potest.
Senki az Istennek, 's ki tanítá 's drága szülőknek
Érdemöket meg nem bírja fizetni soha.
Nulla dies abeat, quin non sit linea ducta.
Egy nap sem teljék el, hogy valamit ne mivelgess.
Noscitur ex socio, qui non cognoscitur ex se.
Kit ki nem ismerhetsz, nézd meg, neki hogy ki barátja. b)
Non cuivis hominum contingit adire Corinthum.
Nem láthatja Korinthust meg minden, ki szeretné.
Nulla salus bello; pacem te poscimus omnes.
Nincs jó a' hadban, békességet kiki óhajt.
Non omnes sancti, qui calcant limina templi.
Nem mind szentek azok, kik a' templomba bemennek.
Nobilitas morum plus ornat, quam genitorum.
Nemzetségi nemességnél erkölcsi dicsőebb.
Non minor est virtus, quam quaerere, parta tueri.
Annyi erény kereset-megtartás, mint keresése.
Nos quoque floruimus, sed flos fuit iste caducus.
Szinte virágoztunk, de virágzásunk elenyészett.
Nos aper auditu, sphinx visu, simia gustu,
Vultur odoratu, praecellit aranea tactu.
Saslátás, vadkan hallása, hiúzi szem, és pók'
Érintése miénknél jobb, 's ízlése majomnak. c)
Nemo sanus saltat, saltus insania sano.
Semmi eszes nem tánczol, eszest táncz tész eszelőssé.

---

denevérről mondjon verset Hangai!" szólt a' gróf. Akkor érkezett oda a' vadász puskával. „Mindjárt; csak ezen Sváb lőjjön le egyet 's a' t.

a) Fenmarad ész 's az erény: többi enyészni való.

b) Kit ki nem ismerhetsz, megtudhatd nézve barátját.

c) Minden versek közt ez sült a' legnehezebben. Tehát annyi ezer versek közt, mellyeket deákból általtettem már éltemben, egy sem akadt a' magyarosítást fel nem vevő.

Non homo sed porcus Sardanapalus erat.
Sardanapál sertés vólt, de nem emberi lény.
Non datur ad Musas currere lata via.
Keskeny az út, a' melly múzsa-seregbe viszen.
Nil feret ad manes divitis umbra suos.
Nem viszen a' gazdag' lelke az égbe vagyont.
Optimus interpres verborum quisque suorum.
Mind kiki önszavait magyarázza legértelmesben.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.
Köz kedvességet nyert, jót széppel ki vegyített. a)
Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.
Kell könyörögni, hogy ép testben ép légyen az elme.
Omne rarum charum, vilescit quotidianum.
Minden ritka dolog becses, a' mindennapit únják.
Ora, labora, tibi dabit Deus omnia bona.
Dolgozz és könyörögj, minden jót adni fog Isten.
Omnia jam fient, fieri quae posse negabam.
Már minden megesik, mit megtörténni tagadtam.
O mihi praeteritos referat si Jupiter annos!
Elmúlt éveimet Jupiter még vissza ha adná!
Perierant bello Carthago, Roma, Saguntum,
Fortia Belgradi moenia pace ruunt.
Elvesze a' hadban Carthágó, Róma, Saguntum;
És az erős Belgrád' kőfala béke miatt.
Pluribus intentus, minor est ad singula sensus.
Többre felosztva az érzés, eggyenkéntire kissebb.
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
A' hegy vájúdék, nevetésre való egeret szült.
Per quod quis peccat, per idem punitur et idem.
A' ki miben vétett, abban megbűnteti Isten.
Per multum risum, poteris cognoscere stultum.
Hogy ki bolond, a' sok nevetésről tudhatod azt meg. b)
Post multum cras cras, cito dilabitur aetas.
A' sok majd majddal hamar el fog enyészni az éltünk.
Publica privatis ante ponenda tuis.
Tenndolgodnak köz-dolgot elébe tegyed.
Qui cito dat, plus dat; nil dat, qui munera tardat.
Többet ad, a' ki siet; semmit sem ad, a' ki soká ad.
Quam longa una dies, aetas tam longa rosarum:
Quam rubescentes juncta senecta premit.

a) Közkedvességet nyert, jót széppel ki fogott fel.
b) Én pedig azt mondom, ki fogát sokszor vicsorítja,
Mint kutya; néki ne higyj, mert bizonyára hamis.

Quam modo nascentem rutilus conspexit Eous:
Hanc rediens sero vespere cernit anum.
Milly hosszú egy nap, rózsának az élete annyi:
Bárha piros, vénség nyújtja kezét ki reá.
Feslő bimbóban, mellyet lát a' gyönyörű nap
Reggel; vénülten látja lehúnyta előtt.
Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitque puer, sudavit et alsit;
Abstinuit Venere et vino.
A' ki az óhajtott czélját kívánja elérni,
Gyenge legény sokat izzada, szenyvede, tett 's hideget fürt;
Óvákodék bortól, szerelemtől. a)
Quis quis amat ranam, ranam putat esse Dianam.
A' békát szerető, békáját véli: Diána.
Quid valet aspectus, si non conceditur usus.
Nézni mit ér? mikoron nincs engedelem vele élni. b)
Quid quid agis, prudenter agas, et respice finem.
Mind valamit cselekedsz, okosan tedd, 's végire nézesz.
Quinque horas noctis sat est dormire studenti.
Múza-barátnak elég egy éjjel aludni öt órát.
Quo semel imbuta est recens, servabit odorem
Testa diu.
Melly szagot új fazekad bészíva először, az aztán
Megtartandja soká.
Quid quid tentabam dicere, carmen erat.
Mind valamit kezdék mondani, versre mene.
Qui parcit chartae, parcit is ingenio.
A' ki papírjának kedvez, eszének az árt. c)
Rara fides, pietasque viris, qui castra sequuntur.
A' fegyverviselő ritkán kegyes, és szavatartó. d)
Regula nulla datur, quam non exceptio premat.
Semmi szabály nincsen, mellyben nem vólna kivétel.

---

a) Venusért vétetik.
b) Példának okáért, midőn a' szegény éhező gazdagon terített asztalt néz.
c) A' rest tanulóra értsd.
d) A' köz legényre, de tisztre nem illő. Az emberiség iránti kegyességet, 's a' szerencsétlenek szenyvedésében részt vevő nemes indúlatot a' Miskolcziakhoz kik tanúsítottak úgy, mint a' hadi tisztek? Hány gazdag városok nem indúltak könyörületességre: mennyi világi és papi füleknél elhangzottak az ő jajszavaik? Hamburg' segedelmére felindúlt az egész Németország: Miskolcz a' hon' Hamburgja volt Mit cselekedett a' külföld a' vízáradastól szenyvedett Magyarokkal?

Rebus in adversis animum dimittere noli.
Üldöztetve szerencsétől, kétségbe ne essél. a)
Regna beata forent, si vel contingeret esse
Reges philosophos, vel reges philosophari.
Hogyha az országlók bölcselkednének, akár ha
Bölcsek vólnának, — kiki bóldog lenne alattok.
Romulidae Cannas, ego Varnam clade notavi:
Discite mortales non temerare fidem.
Me nisi pontifices jussissent rumpere foedus;
Non ferret scythicum Pannonis ora jugum.
Római nép Cannaét, úgy Várnát hírre emelte
Vérpatakunk: ne legyen senki se esküszegő.
A' papság engem megszegni frigyet ha nem unszol;
Durva Török! jármod' nem viszi árva Magyar.
Regis ad exemplum totus componitur orbis.
A' fejedelme' személye szerint alakúlgat az ország. b)
Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubiae navita puppis amat.
Földmivelő földet mivelőt szeret, és hadi, harczfit;
Biztalanúl evező azt, ki hajózni szokott.
Secula aurea vere haec sunt, nam quid quid auro
Venit: honos, auro conciliatur amor.
Századaink aranyak, mert minden körmöcziért lesz:
Hivatal és szeretet körmöcziért adatik.
Sordida vacca, pecus totum corrumpit ovile.
Egy rihes, ócsmány juh mind a' nyájt elrihesíti.
Si Deus est animus, nobis ut carmina dicunt:
Hic tibi praecipue pura sit mente colendus.
Lelkivaló Isten, mint versírók bizonyítják:
Tiszta igaz szívből kell hát őt mindig imádnod.
Si fers utcunque, rapiat cacodaemon utrumque:
Ibis ad astra poli, si fers mihi „tangere noli.“ c)
Hogyha hozasz „mismást,“ ördög vigyen el titeket: de
„Nem kell nyúlni ahoz” ha hozasz, mennyekbe jutandasz.
Sunt aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo,
Libraque, scorpius, arcitenens, caper, amphora, pisces.

a) Rebus in adversis cognoscis, quis sit amicus.
A' nyomorúságban tudhatd meg, hogy ki barátod. Szerző.
b) A' fejedelme minő, ollyanná válik az ország.
c) Beszált a' barát a' katholicus paphoz; kérdezte az inasa: quale vinum feram? „feras tangere noli.“ A' frater szaporán nyelte a' drága italt Már hát a' vendéglő napok múlva mondá az inasának kérdésére: ferto utcunque! Erre mondotta a' bibamus frater a' verset. De ám a' jó borból kapott azután. Jó atyámtól hallottam ezt, még ifiantan.

Égi jelek: bika, szűz, kettősek, rák, kos, oroszlány,
A' nyilazó, halak és vizöntő, skorpio, bak, font.
Sic, volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas.
Így akarom, 's így rendelem, áll akarás okadásért.
Succedunt novi, veteres migrate coloni.
Új lakosok jőnek, régik takarodjatok el ti.
Saepe mihi dubiam traxit sententia mentem,
Curarent superi terras? vel nullus inesset
Rector, et incerto fluerent mortalia casu.
Abstulit hunc tandem Rufini poena tumultum;
Absolvitque Deos: jam non ad culmina rerum
Indignos crevisse queror. Tolluntur in altum
Ut lapsu graviore ruant.
Gyakran azon kételkedtem vala ennek előtte:
Földre az égbelieknek gondjok hogy van-e vagy nincs;
Kormányzója 's esettől folynak az emberi dolgok?
E' kétségemből kiemelt bünbére Rufinnak;
Felmentette az Isteneket; nincsen panaszom: fő
Hívatalokra hogy n' méltatlan is eljuta többször.
Fentre emeltetik ő, magasabbról hogy le zuhanjon.
Sit pia, sit prudens, pulchra, pudica, potens. a)
Légyen jámbor, szép, dús, de szemérmes, okos.
Tempora mutantur et nos mutamur in illis.
Változván az idő, kiki szintén változik abban.
Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis.
Múlik időnk, lassú évinkkel mind megöregszünk.
Turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum.
Rút dolog, a' ki tanít, és megczáfolja hibája.
Tempus in agrorum cultu, consumere dulce est.
Földmivelés közben eltölteni életet, édes.
Timeo Danaos et dona ferentes.
Tartok tőle, ajándékot ha hoz is görög ember.
Vina bibant homines, animantia coetera fontes.
Bort iszik emberi lény, vizet a' több állatok isznak. b)

a) Hát ha csonka, béna, vak, vagy púpos hátú? Nem elég még az öt jelesség.

b) Ellene mond Prisnitz: nem igaz lesz tán ezután már. A' bornak is meg lesz mindég a' maga helyén becsülete. Egykor melyfájásból kigyógyuló ebédnél útban rosz vizet ittam, 's hidegleléshe estem. A' vízzeli gyógyitás is helyén, 's módjával jó: a' fájó fogamra felkeltemkor vizet szedvén, nagy fájást kaptam bele: a' fájdalmat csillapító szerektől megdagadt az inyem: nyelvem' csapján hólyag támadt: orvos soká gyógyította. A' fülevek szájöblöngetésben gyomromat elrontották. Ez okozta elsőbb álmatlan éjjeleken jött létre az emberek' végvallomásából mintegy 25 vers: Kinyízsi, Zápolya s. a. t.

Vulgus amicitias utilitate probat.
Pórfi, barátságot nézve haszonra, szeret.
Ungentem pungit, pungentem rusticus ungit.
Durva paraszt ha kened, szúr; ken pedig ő, ha te szúrod.
Urit mature, quae vult urtica manere.
A' mi csalány lészen, jókor kezd csípni erősen.

Νικα δε και συδερον, και πυρ' και καλη τίς υσα. a)
Fegyvereken, tűzön szép lyány 's asszony diadalt vesz.

* * *

Die Menschen sagen immer,
Dass die Zeiten sind schlimmer.
Die Zeiten sind gut immer,
Nur die Menschen sind schlimmer. b)
Az emberek beszélik,
Hogy rosszabb időt élik.
Az idő jó mindenkor,
De rosszabb az emberkor. c)

Bohózat.

Sejp gyermeknek.

Egy kerekes kereket kereken kerekéte kereknek.
— — Nincsen könyv, versifikaljunk.

ChÍnaI sertésVnk párjáVaL jött be LakóVL,
A' MIkoron beVeVé ADrInapoLyt az Orosz.
A' nagyatyám, 's az anyám bátyámmal Málna-Patakra
Járván, általadák Nagy Kata' átalagát.
Én Edelénre menék testvéremmel; Bene Pétert
Szemre vevénk: ketten mentenek egy szekeren.
Kíliti, Zsírtsz, Csíz, Zsíp, így Izsíp, Igriczi, Isk, Visk
Mind kicsiny: így hiszi Frics, Csíki, Filiczki, Zichi.
Sógorom Onodról hozzon borsót, somot, ó bort:
Csókolom Ondon Pást; potrokos Ondrot, Okost.

---

a) Ezek (keveset kivéve) puszta emlékezetből kerültek, 's azt mondhatom közzülök némellyekre: —
Nem lévén könyvem, nem tudom: így legyen-e?
Mert ágybann irám mind ezeket sebesen.
A' más' házánál száz bajok' árja között.
Nagy hideg elzárván, nem hagya menni haza.

b) Németország' valamellyik városának kapuján van ez.

c) Aetas parentum pejor avis tulit etc.
Többet is írhatnék; de Ovidiusom mutatand ki.

Bús Tuhrn úr Kuntúl fuss, úgy Zún dús Uczubútúl.
Búsúl Zsún; dúl, fúl Kuskukun, Úz 's Tuhutum.
Főzz hörcsök-körmöt, bürgöt, ködmönt, rögöt, őzszőrt:
Szőnyön csősz Lőkös: börtönös Ördög Ödön.
Sűrű füst, — hűs szűr, — tűztűl, rühtűl, 's ürütűl tűrt.
Szűcs gyűrűsünk: szűnt bűntül ürügytűl ükünk.

Függelék.

I. Nyelvtudományos jegyzések.

A' ki a' nemzeti nyelv' nagy alkotmányjához jól épít; érdemes fia hazájának: mire az kivántatik meg, hogy az ehez kezdő egyén született Magyar legyen. Állításom' bizonyságára később olvastam Páriz Pápai' szótárához mellékelve Csécsi professor' nyelvszabályait 's köztök ezt: „Lingva hungarica non tam facile addiscitur, ut reliquae europeae; nisi vel ab infantili aetate hanc quis inbibat: aut iam adultus arte et sedulitate eam excolat. Unde rari ex adulta aetate eam discentibus sunt, qui eam accurate intelligant."

Abban is megkivántatik a' Zsidó és az avval rokon nyelvekkeli ismeretség. Használ, ha ért görögűl, tud deákúl; beszél vagy könyveket olvas valamellyik mivelt nyelven, noha a' magyarnak egyikkel sincs atyafisága. A' Philologia, Logica, Aesthetica, Magyar nyelvtudomány' szabályait tudnia kell. És a' régibb jó írók' könyveit is forgassa. Jó fül-, itélettétellel bírjon (aurium judicium).

Ezek után tökéletesítheti a' nyelvezetet — (die Sprache) szó-felélesztés, újítás, jobbítás, szépítés, rövidítés, alakítás, meghatározás, és feleslegesítés által.

Felélesztéssel használ az író a' nemzetnek, ha a' kihalt, használásból kimaradt jó és szükséges szavakat életre, vagy beszédbe viszszahozza, millyenek: alagya, nő, hölgy, szatócs (Greiszler), már czímeren is látható szatócsi kereskedés. 's. a'. t.

Újitással vagy új szavak' szerzésével; ezek szükségből eredjenek, és mennyire lehet, gyökértől ágaztassanak, legalább a' magyar szó képét viseljék. Mint tudva van — (tisztelt tanítóm) Barczafalvi Szabó Dávidtól számos illy szavak lettek. Jóféle az: erény. Mikor a' Pontusi Leveleket fordítottam, valamellyik egyes hangmértes' (hexameter) végire esendő szó vala a' virtus; úgy de oda trochaicus láb megy.

Hát gondolkodnom kellett a' virtus' megmagyarosításán. Cicero az erőtől származtatja, más a' férjfi szótól; mi egyre megy: — 's lett erőny. Kevés idő múlva olvastam a' derék Kúlcsár' Hasznos Mulatságában, miként Kazinczy a' Baróti Szabó Dávid- feltalálta szóból rövidítette ezt: rény, a' melly rosz szó. — Indok (inditó ok) hibás szó, mert a' törzsökre nem lehet ismerni. Nem csuda aztán, ha a' mellett is, hogy szaporodnak az írhártya- malmok, évenkint felyebb rúg a' nyomatás' ára. A' könyvárús és nyomdár a' legkényelmesebb életet élik, a' könyvkötő sem szenved fogyatkozást az írók' elmetörése és sanyarúsága után. Ezek fogyatkozások közt élik le életjeket. Süveglik azokat; ha próbául kérik a' nyomdárt, hogy legyen generositás benne alább ereszteni a' nyomtatás' árát, — nem bóldogúl az író. Nekem erre tavaly azt felelte L. „A' kereskedőben nincs generositás.“ Sokak közt illy jó szavak: szellem, melly kifejezi a' spiritus és zsidó ruah szót, mellyel tételik ki azon nyelven. „Az úrnak lelke táplálja a' vizeket.“ Érdek, jellem, vonal, elv, terv, szúrony, inditvány, létezik, rendelkezni 's a' t. Néha a' költők szorúltságból hoznak létre szavakat ollyak' helyébe, mellyek a' hangmértékes versekbe nem tétethetnek: tökéletesség, veszedelem, viszályvonás, botránkozás — tökély, veszély, botrány.

Jobbitással, javitván a' szavakat: könyvnyomtató = könyvnyomató 's jobbak' feltalálásával: vasmacska = horgony; foró- hideglelés = forró- láz; úgy nekem nem tetszők: arany- ér, vak- aranyér, tőkepénz.

Szépitéssel, ha az illetlen szavak illőkkel cseréltetnek fel: fonos- répa = karó répa; szarbabuk = büdös banka- Orchis, lásd Páriz Pápait- vitézfü. Vagy szebb hangúak állíttatnak elő, avvagy az idegenek kihányatnak 's helyöket nemzetiek foglalják el. — Mindeddig tarka-barka, nyelvünk; kivált a' tótos és németes szavak' székébe a' ki különbeket találhat, cselekedje. De mellyek annyira elváltoztattak, hogy eredetiségök alig ismerhető, — maradjanak inkább, mint rossz honiakkal váltassanak fel. Különösen illik ez a' Görögöktől és Romaiaktól vett szavakra, jelesben. a' keresztnevekre, mellyeket olly elmésen és szépen sajátitottak a' Magyarok, hogy örökösök lesznek, mint: István — (στεφανος, Stephanos) = korona; Sándor (αλεξανδερος, Alexandros); Görögeredetűek: επισκοπος = felvigyázó püspök; σακκος, zsák; pünkösd, alamizsna, czinterem, petrezselyem. A' deák nyelv nemzetünk' kezdete ólta csak nem test-

vére nyelvünknek: ezt soha sem fogja a' Magyar gyűlölni. Átképeztetett szavaiból említsük: répa, sekrestye, kád, pendel (pendulum), hártya (charta), 's. a'. t. Nem különben vett a' Magyar az atyafias Töröktől és Tatártól szavakat, mi nemüek: oroszlány, bika, árpa, bicsak, balta, dzsida, papucs, kapocs (kapucs); Arabs: dohány; persa: kalpag (kalpug), Isten (Sten); zsidó: khalom, álom; olasz: butella; franczia: pípa, bútka; más nyelvbelieket nem említek.

Könnyités, vagy rövidítéssel: könnyebb kimondású szavakat szerezvén, és a' hosszúkat mérsékelve megrövidítvén, p. o. atyafiságos = atyafias; környüllállás = körülmény; aggodalom = aggódás; késedelem = késés; különben aggodalom, késedelem hangmértékes versbe is bemenő jó szavak. Ellenben rosszak: aggalom, késelmes, (mint a' V. rosz verseiben találtatik) sejtelem. Jó szavak: kellemetesség, irgalmasság; de kellem, irgalom rövidségökért versben kivált becsesek. Jelesben hasznos rövidítés történt, „a' valónak" elhagyásával. Igy rövidítve lett két névszó' összetétele úgymint: tetszhalott, aszkór, viszhang, vászhártya vagy irhártya = papiros (ha tetszik tőlem a' nemzetnek); kegykenyér, kegyúr. 'S több azon útóljáróknak egyre vonásokkal: a' ház-, ól-, 's kapura végy deszkát.

Alakitással: ha a' szónak egy részéből egész szó képeztetik t. i. keserv, düh, viszony, gyönyör, iszony; és szó szótól származtatik: sőt még a' mással érthetőtől is u. m. mindenes, restes, szentes, heves.

Meghatározással: t. i. maradék, már most étel, — 's egyébre értetik — helyébe lett: utód; élénk = eleven' helyébe. Mind felett pedig „az ik" végezetű igék' hajtogatásának módjára lett figyelmeztetés ide számítható.

Feleslegesítés által: midőn azon jelentésű szavak létesíttetnek (Synonyma), mint: jótétel = jótétemény, jótét; gazdag = dús; ház = hajlék; bizodalmas = biztos. Hanem itt azt kell megtartani, hogy használjuk az előbbi szavakat is; különben semmit sem bővül a' nyelv. Továbbá megkivántatik a' nyelvezet-bővitőben a' fül általi itéltétele az elmének (judicium aurium); ez határozza meg, ha valamelly szó finom, lágy, erős, vagy durva legyen: nem engedi meg a' nyelvnek egyhangúsitását.

Itt a' Nyelvtudományt és Helyesirást illető vélekedéseimet rövid jegyzésekben előadom:

1. Kötelességök az iróknak, miként ha régi szót fel-

hoznak, újat képeznek, tájbeli t mondanak, — értelmöket mellékek tegyék, nehogy ollyakkal szaporodjék az iró-sereg, kik a' könyvekből, újságokból kiszemelik a' szavakat, 's megmagyarázván, drágitják a' könyvnyomatást. — 2. Mint elébb említém tisztelettel viseltessék az író a' régi szavakhoz; mindég sajátjával, 's az újakkal ne éljen, mert mit nyer avval a' nyelv: ha egyik szó teremtetik, a' másik kivesz? Kiváltképpen az újságírók meggondolva hozzanak elő új szavat, mint kiknek beszédjeiket legtöbben olvassák; szavaikat sokan úgy veszik, mint tripósiakat; ex τῦ τριποδῶ, de tripode dictum est, Apolló mondta. Alig jön némellyik létre, már van az azt felkapó; sőt akad a' ki, a' nélkül hogy az etymologia' rostájába tenné, — könyvet férczel belőlök. Használják a' több irókkal együtt a' régi szavakat is, ne ujítsanak, ne vezessék a' nemzetet, míg alapos nyelvtudományt nem sajátitanak. — 3. Ki ki ha ír, ne arra törekedjék, miképpen egyjelentésű más más szavakat csináljon: hanem azok' helyébe, mellyeket mint még egészen idegen képűeket ki kell szurdálni: mint fris (hús, víz), stukatura, cancellarius s. a. t. De az igaz nemzeti szót nem kell elcsonkítani: köpönyegből köpenyt rövidíteni 's úgy a' Tóttal elhitetni, hogy az, az ő szava (kepeny). E' czímű könyvben „Mausoleum Ducum et Regum Hungariae" avvagy nem köpönyegben látjuk-e lefestve lenni az üstökös Kundot 's a' bajúszos Gyulát és a' szép bajnok Szabolcsot? Ha vólt ollyan ruhájok, tudtak annak nevet adni ezen nagy vitéz Magyarok. De hasonló végzetüek: süveg, szőnyeg, üveg. Mikből világos, hogy a' Török is a' kepeneg szót őseinktől vette. 4. Szavaink sok részént egy szótagból állók, kelletlenek hát füleinknek a' rőfös szavak, hibás szaporitások; kiváltképp szükségtelenül u. m. tanácskozmányozának, katonacsoportozatok, tökéletesíttethetésünknek. Egy pár tizeddel túl vagyunk már azon időn, mikor L.....n T. J. tanító kezdő tanitványaival illyféle szavakat mondatott ki vizsgálaton: ha megbundásíttathatnálak, megcsizsmásíthatatlanságában, megmezítelenesíthetetlenségének; ez áltudós bolondságát édesdeden nevette az együgyű igazgatóság, 's intés nélkül hagyta kis gyermekei' torokkinzását. 5. Nem különben a' magyar ajakaknak roszúl esik a' mássalhangzók' csoportja; az idegen szónak is teszen a' Magyar elébe vagy közébe magánhangzót, mint: ispékelni (Speck), istáp (Stab), iskola (σχολη), Isten (Sten), oroszlány (arszlán). 6. A' mennyire tehették a' régi Magyarok, a' népek' neveit is saját

nyelvökön tették ki: Német, Cseh, Lengyel, Orosz, vagy Muszka, Kozák, Tót, Zsidó; mellyeket nem tudtak sajátítani, többé vagy kevesebbé elváltoztatták: Tatár, Török, Burkus vagy Porosz, Rácz, Görög, Franczia, Deák, majd Latán. Minek hát eredetjekre visszavinni, a' régit felforgatni? Szerb, Héber, Diák vagy Latín, Sláv: még consonans csoportot is szerezni? 7. Az erőszakos szó' öszvehúzását sem szereti a' magyar nyelv kivált folyó beszédben: gabna, katna (katona). Mert talál azután az követőt *). — Közelb való: rejlik (rejtezik), ikrek és a' mindennél rosszabb — „eskszék.“ 8. Kerülni kell a' szavak' egyhangúsítását. Ide is illik ez: „Varietas delectat.“ Minél különbözőbb végzetűek a' szavak, annál kedvesebbek a' fülnek. Ez ellen cselekszenek, kik mind csak „eny“ végezetű vagy y-nos szavakat csinálnak: még az „ás, és, et végzetűeket is arra változtatják: így a' nyelvezetet elpuhítják, 's egyhangúvá teszik, mint módosítás, hírdetés, tapasztalás vagy tapasztalat, tanácskozás, eset: = módosítvány, hírdetmény, esemény, tapasztalmány, tanácskozmány; mellyek' leirására két betűvel több kell. Ide is illő: „Entia praeter necessitatem non sunt multiplicanda“sok kicsiny sokra megy. Különösen semmire kellő: sejtemény — a' szép hangú 's versbe bemenő sejdítés helyett. Úgy kell már az ny betűvégzetet nézni, mint bevégzettet: mert ezelőtt is legtöbb volt az efféle. Bár legyen különbség az építés és építmény közt; van az épület, rövidebb szó. Az y áradat már türhetetlen: az új szavakat csinálók más és páratlan végzetű szókra találjanak újakat és ne a' készeket y- nozzák el: galamb, küszöb, dézsa, világ, csillag, kard, bűn s. a. t. Az y csak a' Görög' betűje; a' Deák is csupán a' görög szavakban használta: nálunk lágyító hangjáért használtatik. A'

*) Különben is nemzetbélieink' sokasága újon kapó: szokás- és ruhában más nemzetet majmoló. Hála a' magyar nyelv' nemtőjének, hogy valahára mind két nemi gyermekeink anyai nyelvünk' tanításáért kenyeret kapnak. Mégis szomorúan látjuk némelly atyák, miként mind azokra kitaníttattuk leányjainkat, mik egy szegény nemestől telhetnek, 's magok' szorgalmából olvasás és gyakorlás által tökéletesítheték magokat, — írnak 's jól beszélnek németül: mégis csekély a' fizetésök, mert nem tudnak franczíául. Mihelyt tehetősebb valamelly nemes ház, a' lyányokhoz franczia nevelő kerestetik nagy fizetésre: hova pedig soha nem tér be Franczia. Számtalan a' jó német könyv, csak azokat olvasnák „majd asszonyok.“

betűrendben kezdő nem lehet: ollyan mint a' tótágast álló. Azért helyét foglalhatná a' „j" mint gjenge, gjár, rongj. De itt is lenne kivétel p. o. két értelmet okozna: vágja = aspirabat, scindit; hangja = formica, sonus illius. Míg 3 y- t leírunk, 4 j- vel készen vagyunk. Egy pár tized előtt az ígék' harmadik személyjétől elcsapatott: már az írások elárasztattak avval, és különös szerelmet nyert némelyek előtt; oda teszik, hova nem kell: dölyfös, magányos, átalyányos; onnan elhagyják, hol megkívántatik: Károl, Mihál. Non constant sibi. 9. A' „j" nekünk, mint a' Zsidónak is igen szükséges a' „v" vel; nem csak a' szavak' kifejezésére, hanem a' ragasztékos és birtokot jelentő neveknek kijelentésére is: tehát azoknak elhagyatások a' nyelv' lényege elleni tény: a' ki azt cselekszi, az nem bír a' magyar nyelv' gyökeres ismeretével: jelesben a' ki ezt: „fejbőr" így írja: felbőr — szórontó; oll, mell. Hiszem ha a' melytől jön is az mellett; fejtől az felett: de eleink a' szép hangra figyelmeztek. „Ott használtassék" ő — e helyett; az u, o ért, hol a' magános és ragasztékos, vagy birtokot jelentő szó másképp megnem különböztethető, p. o. a' Francziák vitézségöknek sok jeleit adták; a' Péter és Pál rokoninknak uraságuk (ha nem tetszik uraságjok), nekik igazságuk van. Ám legyen! mint a' Deák mondja: Cum mica salis. Noha a' Magyar ez előtt amúgy is megértette, a' jövevény pedig megtanúlta nyelvünket. Kételkedem, miként azon férjfiak, kik annyira ő, u — ü szerelmesek; úgy beszélnének-e diszes nőnemiek' és jeles urak' társaságában? Miért nem írnak úgy, mint beszélnek. Minden mívelt népnek a' könyvben tisztább jobb, 's kellemetesb a' nyelve: a' magyaré ottan fülbosszontó. Pedig az olly szavakban, mellyek suffixumokkal és a' nélkül különbözőn állnak, nem szükség az új betűszerkezet; u. m. az árváknak házokból bejött pénz. Ház, a' többesben házak: ragasztékkal házok vagy még z megy közbe a' nyugvó „j" helyett: melly a' Zsidóban jód quiescens. Miből azon nyelvbeli szerintessége tűnik ki a' magyar nyelvnek. Hanem már ezen szóban: harag, haragja, haragjok, — előáll a' j: és nem haraguk lesz. Cselekedet, — cselekedetjek; és nem a' rút „cselekedetök" (Aesthesis ide uraim!) akarat, akaratja, akaratjok, és nem akaratuk; ki ezt így írja, soha distichont nem írt: azt sem tudja, mi fán terem; pedig e' szónak nincs synonymuma. Olvasánk ezt is „szolgabírájuk" bezzeg ha a' betűszedő a' végső a- t ó-val felcseréli, majd mi szó fogja kiütni fejét? Olly

szóban, melly nem veszi fel a' j — t, a' végconsonans megkettőztetik: panasz, — panassza, panasszok 's. a'. t. Vannak mellyek csak a' többesben veszik fel: rendjek, seregjek; másokban a' nyugvó „v" mozdúl meg: szavok, tövök. Az akademia egy kis irásában ezt euphoniáért mondotta lenni; nem tudta, hogy az illy szavakban a' v mozdúl meg: — a' zsidó nyelvben vau quiescens. Maga; többes szám magunk, magatok, magok; mag, többes szám magvak: nem lehet itt tartani a' kettős értelemtől (amphibolia), minek mondják hát az újítók a' fül' sértésére „maguk." Ne tétessék szép nyelvünk kakuk-hanguvá: különben a' fényes születésű nőnemiekkel nem megszerettetik a' magyar beszéd, sőt tőlök elútáltatik, és idegen nyelven lévő könyveket olvasnak. Gyermek koromban a' magyarúl beszélő Ráczokat csúfolták úgy nemzetbélieink. A' nyelvünket tanúlókra tekintvén, a' szavak' kimondásának nehezítését távoztatni kellene; mineműek azok, mellyek megrakatnak ő, u, ű betűkkel. Mert az e, — az o-nál; ö-nél, az o, az u-nál; az i, — az ű-nél rövidebb hangot adnak. 10. A' Görögnek van k- ja, mint nekünk; c- je a' Deáknak: e' nélkül ellehettünk vólna. Ha már helyet nyert a' betűrendben; úgy használtassék, mint használtatott Látiumban: t. i. az a, o, u mellett k-nak mondatott: nyelvünkben a' vastag hangját z veszi el: hiba hát így írni ki: Ignác. 11. A' származott szavak törzsökeiknek végezeteiket megtartják: magános, nyilvános, általjános, férj, férjfi, reménység, — reménylem. Oktalanság hát írni: reménlem, férfi; mit már a' mesteremberek is követnek czímereken. 12. A' feltaláltatott jó szó ne cseréltessék fel ismét, meg ismét mással: mert úgy mellyik szótárban leli fel a' nyelvtanuló „privilegium, — kiváltság, — szabadíték, — szabadály, — szabadalmas, — szabados; machina, — erőmű, — moztony, — gépely, — gép; termés, — termeszték, — termék, — termesztmény." Nincs Európában ollyan nyelv, melly annyira roncsoltatnék (a' hozzá nem értőktől) mint a' szép magyar. 13. Eredeti hangjokra némelly szavakat nem jó visszavinni, mert azután az analogia rosszat következtet: p. o. szűle, — parens: úgy hát szűret: kéztyű, vásárnap. — 14. Nem tetszik füleinknek, ha kettőn felül, rímesek a' szavak u. m. Most birákra, előljárokra, parasztokra, asszonyokra, leányokra, és félig felserdült fiúkra került a' sor. H. B. Minden a' szántó-földekből, rétekből, mezőkből, szőllőkből, erdőkből, kertekből, űltetvények-

ből él. Társ. — Mindezeket egy egy utóljáróra lehetett vólna venniek. — 15. Magyar nyelv- ellenes a' különbféle utóljáróknak egyneműekre vonattatások: azaz, ha a'- ra, re, a' hoz, hez vagy höz alá rejtetik u. m. előállítása-, 's kifejlődésére. 16. Ezek: hoz, hez, höz, rokon hangú consonansok mellé essenek: házhoz, kerthez, földhöz; euphonia elleni ez: emberhöz, baromhez. Igy jó hangzat ellen van, mikor egyik betű' helyébe másik tétetik: fölötte, üdvös, üdvössögük. Az ezekbe szeretett nézze meg csak száját a' tükörben, — mi rút képletet mutat. 17. A' többes szám' harmadik esetében lévő kérdő és birtokos' névmássa (pronomen) a' többes számú magánérthetőt ugyan csak a' többes számba ragasztékkal kívánja maga után, u. m. a' mieinknek házaik kőből rakattak; a' falusiaknak lovaiknál jobbak az uraknak lovaik. De ha csonkító jellel áll az első magánérthető szó, — így szólunk: a' falusiak' lovainál jobbak az urakéi. Különben versben erre nem igen figyelmezhetünk. 18. Mikor több magánérthetők jönnek öszve, a' második vagy harmadik szót a' harmadik ejtésbe (casus) kell tenni; p. o. a' fösvény cselekedetének elveszi jutalmát. Hanem ha azon szavak a' többes számban vannak, többes számú ragasztékos substantivumot tételnek magok után, u. m. a' fösvények cselekedeteiknek elveszik jutalmokat. 19. Minden igaz Magyar tudja nyelvünk' azon sajátságát, melly szerint a' vonások, elhagyó (apheraesis) és csonkító jelek (apostrophe), mint a' zsidó nyelvnek úgy a' magyarnak is lényegére tartoznak. Különben zavar és homály okoztatik 's a' nyelvet tanuló előtt terhesíttetik annak megtanulása; nagy hiba hát azokat elhagyni: mint ember bűne; jóságod tapasztaltam; — a, e, s, ezek' helyébe: ember' bűne (mert elmaradt a' nek), jóságod' a', e', 's, azaz: az, ez, és; látható hogy ezek nem betűk, de szavak. Valaki ezt: avvagy „oktalanúl" igy kezdette írni: avagy (tótosan) 's követi egyik újságíró. Pedig tudhatja, miként a' z változott el: irja hát ezeket is, akkor, annak így: akor, anak. 20. Ha a' csekély helyeknek és az embereknek neveiket nagy betűn kezdjük írni: úgy kell az országok-, és népekéit is. 21. Isten, tulajdon név mint Jézus; tehát kis betűvel nem írattathatik: „az" — határozó sem megy elébe p. o. Isten látja a' lelkemet. Verseimben ez ellenképpen azért van, mert hamarább lettek; később láttam el a' helyest, 's kiigazításokra jókor nem nyerhettem időt. A' tudományok' nevei is nagy betűn kezdessenek. 22. Hol hosszú két

szó köttetik összve, vonal mehet közökbe, hogy a' tanuló jobban reájok ismerjen. 23. Ahoz, ehez a' h nem kettőztetik meg, mint a' zsidó szóban sem; régen megmutatta Beregszászi, kihez a' magyar nyelvet ólly gyökeresen, természetesen, így szabályosan értő 's nyelvtudományt írható hasonló még nincsen. 24. Utrum íratik: vallyon, valjon, vajjon, valljon. Ezen utólsó írásmód nem jó; mivel azt teszi: fateatur. 25. Mint írattassanak a' szavak ragasztékosan: p. o. mely (pectus), mellye vagy melyje: atya, — attya, — atyja; juhász, juhássza, — vagy juhászsza; asszony, — aszszonya? a' tudósok' ítéletére bízom: jobbnak látom ezt: atyja, aszszony. Ha ezek' írásában hibáztam, — a' többséget követtem. 26. A' magánérthető szótól ritka esetben marad el „az" a' „vagy" „az" — itt igen: mit hozasz? vizet; mit ettél? epret. De mikor meghatározó az „az" a' szótól nem maradhat el. Hibás mondás hát ez: még XII. században, és mint az úri imádságot mondja némelly helytelenül újító. Valamint az arabs szótól sem hagyatik el: alkoran, alkartun, almanach, alkermes, al Fraht = a' könyv, a' karton, a' kermes, az Eufrates. 27. Álgyú, ágyú, — írja Páriz Pápai; így az l nem kell. 28. „Egy" hosszú hangot ad: hibázik az, a' ki rövid szótagnak veszi. 29. Ezek két p-vel íratnak: miképpen, miképp, — azonképpen, azonképp, hogy a' „kép" szótól megkülönböztessenek; közül, közől, közé így íratva nem helyeslem, mert azt tartom, hogy ezen két szóból áll az: közből vagy közbül és közbe; mútatja azt ezen szó: közbülső. Tehát kettőztetik a' z. 30. Ók az előneveket is: balogfalvi, kis betűn kezdik irni: mit a' Romai nem cselekedett p. o. Scipio Africanus, Asiaticus etc. Nem: mert névrész az. 31. Nem mellőzhettem el azt sem, miként a' magánérthetőkhöz helytelenül használtatnak némelly epithetumok, t. i. rettenetes szép tünemény; a' szépnek eszméje kedves érzést gerjeszt bennünk: a' szörnyű ellenkezőt. Bár tessék valakinek a' Vezuv' tűzokádásának a' setétet mértföldekre nappallá változtató fényje: nem tartom szépnek; hanem csudálatost és rémítőt okozónak. Kiváltképpen ha annak tűz- áradata a' nézőket elsepri, mint nem régen történt. Azok a' szerencsétlenek nem szépet, nem dicsőt, hanem rettenetest láttak és szenyvedtek. Egyéb az, ha a' természetnek emez iszonyú munkája jeles festőtől lefestetik; mivel az a' természetnek követése, melly nem rémít. Roppant, ez a' nagynak jelentésében sokszor vétetik. Valaha a' Dugonics' könyvében ol-

vastam, hogy az új temérdek épület nagyot szokott roppanni. Vélem, a' részeknek nyugvó pontra esésökben. Innen roppant épület, — temérdek. Egy folyó irásban ezt olvastam: roppant népek; jelenlétemben pedig K. B. tanító meghalt úrnő feletti beszédében ezt mondotta: „Roppant úri asszonyi gyülekezet!“ Risum teneatis amici! Esztendő óta — rosszúl íratik e' helyett: ólta; mert ebből van: vólta. 32. A' ki idegen szót és mondást ír könyvébe, tegye mellé magyarúl a' jelentését is; mert nem minden tudhat sok nyelvet. E' munkámban ugyan jőnek fel deák mondások: de én ezen jegyzéseket deákúl értő olvasóknak irtam. 33. A' versezetnek is két nemére megmondom vélekedésemet. A' rímes vagy kadenciás versekben minél többen hangzanak össze a' szavak (néha 3 szótagban is), annál jobban kedveli a' fül, 's egyik tulajdonsága megvan a' versnek. Miként ezen rovatba nem eshetik ez, sok apró sorú versecskékkel, mellyet egy folyó irásban olvastam:

Ébredj, 's halld' a' halál zenét
Hős menyegző fölött,
Ki által a' hegy partitól
Népünk megveretett.

A' mi a' hangmérteseket illeti, többekkel azt tartom: a) Hogy valamint a' beszédben betű a' h; úgy az a' versben is (nem litera aspirata): átugrani vagy a' versben kihagyni nem lehet. b) Bároti Szabó, Beregszászi Nagy Pál és V. Nagy Ferencz az en, on, ön, un, ün végszócskákat, különben is ez előtt kettős betűvel írattakat, hosszú szótagnak vették: kézenn, hátonn, kapunn, köntösönn, fősünn. Én őket meggyőződve követtem. c) E' három tudóstól tanultam azt is, miszerint a' tulajdonságot, leírást jelentő szavak' végtagjai hosszú hangot adók; így beszél Miskolcz' vidéke, hól születtem 's növekedtem, és a' Hegyalja, hol tanulván, forgolódtam; már pedig ezeken a' helyeken legszebb a' magyar beszéd, bájoló szépségű, különös jóságú. Bár tájszóejtés legyen röviden; de fület sértő. Különben verseljen úgy akárki, — nem gondolok avval. Ezeknél rosszabb a' kurtító jellel irt „a'“ és „e'“ szavakat mássalhangzó mellett is rövid lábúaknak venni vagy a' z- t elidálni. „Hát a' lovunk a' kutyától megvérezve ragadt el.“ Effélét több ezer verseimben senki sem talál. A' ki kevés köztt is illy szabálytalanúl ír, inkább másnemű versre ereszsze írótollát. Hosszas oskolai pályámon a' deákúl tanúttatott rendszeres tudományok mellett a' görög és zsidó nyelvet tanúltuk köteleztet-

ve: hire sem vólt oskolánkban a' magyar nyelv' tanításának. Tanító koromban ismét deákúl kellett tanítanom: azólta a' Történettan és Verstudomány' mezején izzadék: következésképp a' magyar Nyelv- tudomány soha sem vólt foglalkozásom, — hanem ha olvasásból. Azért ha hibáztam, legyen bocsánat! öszvesített gondolatim' az ifiaknak anyai nyelvem' szeretetéből adtam elő, hogy lássák: mit kövessenek és mit kerűljenek. — Ők ne igyekezzenek mindjárt fellépni az írói pályán, — mihelyt betették a' patvaria' ajtaját: hanem olvassák meg figyelmesen elébb Révay' Grammaticáját (és tán a' Kassaiét is; én imitt 's amott olvastam), és Beregszászi' munkáit, a' tiszta magyar szövegű régibb könyveket. Könyveimben leginkább a' versekre kellett figyelmet fordítanom; hogy kötetlen beszédeim nem jobb képben jelentek meg, — oka vala: mert mindnyájokra csak ragadtam az időt, és írtam a' sors' vaskezének súlyja' nyomása alatt nem csak kedves családommal, hanem útazván, többekkel lakva egy házban (mint most is ezt mondogatom tollra). Rontották szavaimat a' leírók és könyvnyomatók is. Az újítást vágyva nem kerestem, mástól a' jót elfogadtam, és nem akarva hibáztam.

A' ki nem született Magyar, de más is, ha nyelvünknek szükségesen megkivántató grammaticai ismeretére nem juthatott: ne vezesse azt az újítás' szelétől vitetve, sőt ő engedje magát attól vitetni; mert a' magyar nyelv' grammaticai gyökeres tudásával igen kevés dicsekedhetik a' született Magyarok közzűl is.

Végűl még említést teszek arról, miképpen téli hosszas fekvésemben a' fentebbi versek' készítésénél két újság' olvasásán kivűl báró Vesselényi Polikszenának szép, 's jó magyarságú Útazását és négy folyó- irat' hat darabját végig forgatván, belőlök egyet 's mást kijegyezvén, így találtam. Jó új szavak például: alapítvány, szónoklat, figyelmes, ingerűlt, részvét, ingerlékeny, irány, függöny, szőrderékaly, elégűletlen, fázékony, érzelem, felékített, közelgő, szabályos, terjedelmes, mutatkozik, helyzet, diszlik, hitdüh, ötlet, gúnykaczaj, vállalat, ékszer, engedékeny (docilis Eutropiusnál), bőrönd (bőrláda), rendelmény, engedmény, termesztmény, színmutatvány, teljesűl, akaratlanúl, melléklet (jobb mint csatolmány).

Az ny áradatból 20 csak nem mind rosz szavak ötlöttek szemeimbe: szégyelmény, következmény — rút rokonival. Illy törekvéssel kevés szó lesz ment az „y"- tól. Régi

szavak: tömkeleg Mólnár Jánostól, első munkámban: keringény; mágja, Nagy Ferencztől; Ovidiusomban: gyújtmány. Feljön ez is: estebéd; fele magyar, fele tót szó: már inkább estizet — estizni; ha mondatik - reggelizni (mert estézni, — estét tölteni.) Imaház, magyar német: jobb ha marad „templom“ — egyház az egyes számban állhat, de a' többesben nem. Jutányos, épen haszontalan szó jutalmas mellett. Rút hangúak: ajándok, szándok, versben eltűrhetők, varangyokos. Szükségtelen: győzelem, — a' szép és hathatós hangú győzedelem helyett. Bitorlás szintúgy: mennyivel kedvesebb hangot adnak: bitang, bitangolás, bitangolni. Illyekre tartozik a' judicium aurium: itt az euphoniára nem ügyelés. Rosz kifejezések és hibás szószerkezetek, — püffedt szövegü mondások (Stylus tumidus): „Az ő ötletei sokszor találósok, elevenre hatók, élesek: mind a' mellett nem sértők; mert kedélyes őszinte előadásai elvesztik csípőségöket. Álom isten bódító (derék epithetum) mákjával behinti a' szemeket. A' lankadság és szende, mellyekkel szívaggodalom (van e' másféle?) és félelemtől szorongott. Az araboknak szent haborúja kiütött. Összegyűltek Sindia' és Nagpur' vidékeiken. Lásd ezekre a' 18. és 19-dik számokat. A' kávé az arabok' szokott italául szolgál. Elgyakni a' kopját, kopja- gyakás! (a' dominus ha nem tudta, milly rútat jelentsen ez: nézte vólna meg Páriz Pápaiban). Előállitása-, 's kifejlődésére. Bonyolodott tömkelege szövevénye (bekeveredett labyrinthus' labyrinthusa). Keveset gondolkodtak intézetek' felállításokról. A' Thungok, kiknek neve rút. Bővelkedik gyémántban. Büszke arra. Természet' termékei (militaris katonaság, mint egytől hallottam). Vizkeresztség (van-e tejkeresztség?) — sokat tartok arra. Kristály tisztaságú lelkülettel ruházta fel magát (én ezt a' természet' ajándékának nézem. Üdvözőlyük. Kik teremtő erejökkel működnek (teremthet e' ember?) Férfiu. Ehhez, amahhoz. A' beszéd elgőzölög. A' kereskedői, és gyárosi társaságra a' ki képzelt. Igy nyerünk üdvöt és vérfelemelést. Üssük fel a' honi szeretetet (mint a' sátort.) Ezek is akademiásznak szavai: Megfosztandott: maradandott (elmúlt és jövendő idő együtt). Több illy hitványságok-, és idétlen magyarságokkal nem terhelem a' szép szavakhoz szokott füleket. Érdemes élő és leendő Olvasó! a' mi szavainkért, kik nem úgy beszélünk, mint ezek a' pesti Akademiászok és némelly Kisfaludy-társaságbéliek: gyűlölnek, tele torokkal tudatlanoknak kiáltanak, mondván: hogy nyelvészetünk rosz, versezetünk (mi-

vel minden megértheti és szabályos, mennyire sok kőztt lehető) nem új modorban készült. De hiszem, mások igazabban fognak ítélni. E' grammaticai értekezésre nemzeti nyelvünk iránti szeretetből ezek indítottak. Mind kétnemi egyénektől hallottam: „Mintsem érthetetlen új, meg új és nehéz kiejtésű szavakon olvassanak magyar könyvet, inkább német és franczia nyelven lévőket olvasnak.“ Magam is őket követem. Azt hiszem, hogy azok kezdették rontani nyelvünket, kiknek az attyaik, vagy anyjaik még tótúl, avvagy németűl beszéltek; illy fijakat és unokákat kiki eleget láthat a' magyar akademiánál — factos Hungaros. Sőt tudok két fő oskolát, mellyekben a' magyar nyelvet született Tótok tanítják: egyik T** szky, kit bizony tótosan hallottam olvasni. Hogy némellyeknek fősületlen gyermekeiket kimutattam: az igazmondásért hiedelmemként betörik a' fejem'; de valakinek tán használandok.

A' felhozott beszédrészek sok ki nem írt hasonlókkal, folyó iratokban találtatnak, többrészént a' H. B.-ban. A' szerkezője nem igen fog már jól tudni magyarúl: szükségesképpen, hogy ne rontaná szép nyelvünket, Augustusnak a' madarat tanitó bőrésznek mondott ezen szavait kellene megtartania: „Quam quisque novit artem, in ea se exerceat. Macrobius Saturn. Libr. II. C. 4.“

II. Függelék.

A' tisztelendő Klérusból valának ollyanok, kik résztvevőleg tudakozták: miért tettem le hivatalomat? sőt akadt olly vipera' mérge-elöntött nyelvű pesti áltudós is (bár még csak pillantással sem sértettem meg), a' ki tisztségemről lemondásomnak becstelenítő okát adta elő: tehát vagy a' kiadott könyveimről, vagy személyesen ismerő hazámfiainak értésül ide iktatom bizonyítványaimat.

Testimonium Scholasticum.

Nobilis ac Egregius Juvenis Emericus Homonnay, Annos natus 29, Miskoltzino, Borsodiensis, Orphanus. Altiores scientias 8 Annis tractavit, curriculumque Studiorum Anno 1810. absolvit. Vera indefessaque diligentia variarum scientiarum cognitione — Historiae Naturalis, et Universae, Rei Rusticae, Artis Pedagogicae, Matheseos, Physicae, Philosophiae Theoreticae, — speciatim Metaphysicae et Aestheticae, Practicaeque, nominatim Juris Naturae, Publici Universalis, Gentium et Ethicae, Theologiae patefactae, Dogmaticae, et Moralis, Juris Patrii, Scientiarum Politico-Cameralium 1. Classis calculum cum Nota Eminentiae meruit. In Moribus 1. Class. Loquitur Hungarice, Latine et Germanice. Datum S. Patakini Anno 1814. Mensis Novembris die 23. Josephus Rozgony Compl: IComitatuum Zempl., Hont, Gömör, Ungh Tabulae Judiciariae Assessor. In Collegio Ref. S. Patakiensi Philosophiae Univ. Prof. P. O. et h. t. Rector, m. p. (L. S.)

Nos N. N. Curator, caeterique Primores Ecclesiae Helveticae Confessioni addictorum Losontziensis, damus pro memoria tenore praesentium significantes, quibus expedit Universis: quod postquam Nos Anno, die et mense, datarum praesentium ad discutienda nonnulla Ecclesiam Nostram tangentia Negotia Consistorialiter congregati fuissemus eotum Clarissimus Dominus Nobilis Emericus Homonnay, postquam Idem per decursum quatuor Annorum Rhetorices, Syntaxeos Annexorumque Studiornm Publici Ordinarii Docentis Munere, cum charactere correctoris Omni cum laude defunctus fuisset, et suam in Institutione dexteritatem, industriam, conatusque plurimis praeclaris speciminibus ad sum-

mam tam Nostri, quam et totius Publici Satisfactionem probasset, Discipulis suis, Morum Integritate, munerique suo dignissimis exemplis praeivisset, Verbo officio suo exasse respondisset, altiora petendo, Munus resignaverit, Nobisque Nutu proprio valedixerit: et licet Eundem manere suo ultro quoque fungi optassemus, firmiter tamen proposito a' Nobis migrandi institerit, petendo de his sibi Testimoniales Litteras Nostras extradari. Eundem itaque, Dominum Clarissimum omnium quorum interest benevolentiae, gratiisque recommendantes praemissorum in fidem, praesentes Nostras, Sigillo Nostrae Ecclesiae munitas extradandas esse duximus, Litteras Testimoniales. Datum in oppido privil. Lossontz e Sessione Nostra consistoriali die 30 Mensis Junii Anno 1814 celebrata. Extradatum per Franc. Horváth, praefatae Ecclesiae Ord. Notar. m. p. (L. S.)

Infra scriptus praesentibus testor Clarissimum Dominum Emericum Homonnay, dum in Illustri Gymnasio Losontziensi publici Syntaxeos Docentis munere defunctus fuisset, qua virum amplarum scientificarum cognitionum, atque in methodo docendi versatum noverim, ita ut publica eiusdem Examina specimina sui conatus dederint (quibus utique qua hoc tempore Inspector praelaudati Gymnasii adfui), mores ad haec cultos et scientifico homine dignos praesetulerit, adeo ut omnibus has Litteras Testimoniales percepturis optima fide commendare valeam. L. Tugarini, die 9. Octobris 1826. Josephus Jun. Szilassy de eadem et Pilis m. p. (L. S.)

Praesentem Copiam cum suo genuino Originali per me collatam, eidem in omnibus conformem esse in fidem subscriptus testor. Pestini die 17. Junii 1831. Josephus Okolicsányi de eadem, I. Tabulae Judiciariae Regiae Juratus Notarius (L. S.)

Mi N. N. a' Lossontzi Reformata Ekklesiának vice-curatora, és Consistoriuma, adjuk mindeneknek, kiket illet, ezen Levelünk által tudtokra, hogy Nemes és érdemes Homonnay Imre Úr, minekutána Gymnasiumunkban négy esztendei közönséges rendszerint való Tanitói Hivatalát 1814. Esztendőben dicséretesen elvégezvén, azon Hivatalról ugyan akkor önként lemondott volna, 1815-ik Esztendőben December Hónap' 8-ik Napján, köz bizodalomból, Gymnasiumunkba a' syntaxisnak, és a' hozzá kapcsolt Tudományoknak Tanitására közönséges rendszerént való Tanítónak visszahivattatott, 's azon hivatalt, a' közelebb lefolyt $18^{23}/_{24}$dik Oskolai Esztendő' végéig tellyes igyekezettel és szorgalom-

mal viselte légyen, a' midőn is huzamosan tartott egészségbeli gyengélkedései miatt, Hivatalárol lemondott. Mellynek hitelére kiadtuk ezen Ekklésiánk' Petsétjével megerősített Bizonyság- Levelünket. Költ Losontzon Februarius Hónap' 18-ik Napján 1825-ik Esztendőben tartatott Ülésünkből. Kiadta Horváth Ferencz m. p. a' fent írt Ekklésia' Consistor. Jegyzője (L. S.)

Minekutána a' Lossontzi Helv. confessiobeli Gymnasiumban tanitó Professor Tudós Homonnay Imre Úrnak Oskolai köz Tanitása, és azon kivűl is pedig más két kissebb fiam is — — nála lakozván, egy folytában ezeknek nevelésekben fáradozott, részint pedig különös órákban, reájok tett gondoskodás, és Tanitás által engemet magának annyira lekötelezett vólna, hogyha említett Gyermekeimnek a' Német nyelv, és már Lossontznál tovább szükséges Tanitások kötelességemből való intézet szerént másuvá vinnem nem kellene, azokat a' Tisztelt Professor Úrnak tovább is keze alatt hagynám, valamint az múlt időre nézve vólt Érdemeiről ezennel Bizonyságot teszek, úgy ezeknek kipótolására, ugyan Lossontzi Házamba, mellybe már két esztendő ólta Gyermekeimmel lakozott, azért hogy a' köz Tanitói Hivatalról lett lemondásától fogva is gyermekeimet felvállalta, még minekutána ezeket egy esztendei ingyen ajándék, és fizetés nélkűl való képpen értett Lakását ugyan azon említett Házomba engedem. Költ Szétsényben die 8. Septembris 1826. Nedetzei Rutkay György m. p. (L. S.)

Alúl irt bizonyítom, 's mindeneknek, a' kiknek illik, tudtára adom, hogy Tudós, Nemes és Nemzetes Irmesi Homonnay Imre Urat, ki egynéhány évvel ennekelőtte a' Losontzi Helv. vallású collegium' rendes Tanitója vólt, mint rendet, becsűletet, békességet szerető és gyakorló férfiút, a' tudományokat nyomozó és közlő, hazánk' egyik érdemes Iróját esmérem. Költ Videfalván 1. Juliusban, 1833. eszt. — Kubínyi Ágoston m. k. Fő Biztos (L. S.)

Alól irt ezennel kinyilatkoztatom, hogy Nemes, Nemzetes, és Tudós Irmesi Homonnay Imre Úr több ízben nálam megfordúlt, Házamnál egynéhány napig velem társalkodott, és ezen esmérkedésemnél fogva állíthatom, hogy én őtet kellemes tarsalkodása, józan, feddhetetlen erkölcse, és a' hazai tudományokban jártassága' tekintetéből becsültem, és kedveltem, méltónak is tartom, hogy mindenki pártfogásával sorsán segítsen. Költ Veszprémben 3. Sept. 1833. Kolossváry Sándor m. k. Veszprémi Kanonok. (L. S.)

Alólirtak, mint a' Rima-szombati ref. Egyháznak 's annak kebelében virágzó Gymnasiumnak előljárói, mindeneknek, kiket e' dolog illethet, atyafiúi szeretettel jelentjük, 's jó lelkiismérettel bizonyitjuk: hogy Tudós, Nemes Irmesi Homonnay Imre Úr, mint Gymnasiumunk' felsőbb osztályaiban, 183⁸/₉, 183⁹/₄₀-ik két évek alatt vólt rendes igazgató oktató, Nagy becsű Hivatalában, híven, szorgalommal, 's erényes példát adva forgolódott.

Ismeretes tudós, szép 's jó lelke (Jézus' szavai szerént) Gymnasiumunk' virágoztatására szüntelen készneк mutatkozott; de testi erőtlensége, sokszor változott egészsége miatt, Oktató pályájáról lelépve, az 184⁰/₁dik évet, mint egészsége' helyre állitásáról gondoskodott, azonban Egyházunk által egy évi nyugdíjjal megtisztelt tudós Férfiú tisztes családja' körében, szelidségben, csendességben tőltötte legyen.

Miről is adjuk ezen Nevünk' aláirásával, 's Egyházunk' szokott pecsétjével megerősített Bizonság- levelünket. Rima-Szombatban Augustus v. Nyárutóhó' 11-ik napján 1844. Egyház és Gymnasium-előljárói testületünk' nevében. Eklésia' Fő Gondnokja Id. Peretz Mihály m. k. Terhes Sámuel m. k. ref. Pap. — Czeglédy Sámuel m. k. a' fen tisztelt Nemes Gymnasium' Gondnoka. Borsody József s. k. ref. Pap. (L. S.)

A'

T. cz. Előfizető Urak' 's Asszonyságok' nevei.

Andrásy György gróf főispány.
Ambró Antal országgyülési megyei követ.
Abaffy Aristid ugyanaz.
Andreanszky Antal uradalmi ügyvéd.
Bartakovits Béla püspök. 2
Benyovszky Péter törvénybíró.
Balla Károly megyei kapitány.
Benedicti György ügyvéd 's titoknok.
Bárczay Albert főbíro.
Banyovszky Mihály törvénybíró
Berzeviczy Emil ugyanaz. 2
Bezerédy István országgyülési megyei követ.
Bárczay Mihály ugyanaz.
Baranyi János ügyvéd.
Borsitzky István t. b.
Bay Gáspar alispány.
Bay Antal szolgabíró.
Borbély László.
Benczúr József és nője Kobelitz Joanna. 2
Bakay János.
Birkés Endre.
Bódogh Antal fő bíró.
Bubla Károly szent szék' jegyzője.
Boleman István evang. fő tanár.
Botka Tivadar országgyülési megyei követ.
Caraba Lajos szolgabíró.
Czigler Ambrus.
Csaplár Benedek.
Dubnitzky Ferentz uradalmi tiszt.
Dobranitzky Victor (Diadalos) püspök' titoknokja.
Deáki Zsigmond püspök.
Dregályi evangel. léleknök.
Dúlháziné Feke Mária.
Eperjesi magyar olvasó társaság.
Eggenberger József 2
Fitos Pál reformat fő tanár.
Fedák Orban kath tanár.
Frankner Antal.
Fehérvári Mihály o. m. k.
Ferentzy Zsigmond kath. fő tanár 's. t. b.
Feyes.
Fogarasy Mihály kanonok 's köv.
Grosser János, piarist. prov.
Greguska István kanonok.
Gabányi Tamás szent széki jegyző.
Gaganecz József egyesült görög püspök.
Ghiczy Kálmán alispány és o. m. k.
Gabányi Sándor ugyanaz.
Gammel Ferencz uradalmi tiszt.
Gombár Pál.
Gáyer Sámuel.
Glatz orvos.
Gusztinyi János.
Ghiczy Károly t. b.
Győry Endre.
Grailich Józef evang. tanár.
Gyöngyösi szerzetes ház.
Helmeczy József reform. léleknök.
Horváth János o. t.
Horváth Dávid.
Hamvayné Madarassy Julianna.
Halper Károly.
Hegyesi Pál nagy prépost.
Haubner Máté evang. léleknök.
Hubay József itélő mester.
Hideghéty Antal.
Horváth Károly t. b.
Homoky Józef.
Homonnay Józef szent szék' jegyzője.
Hornik János.
Izsáák Teréz.
Illés Dániel tanúló.
Jablánczy Zsigmond t. b.
Jáross Vincze kanonok.
Jesszenák János báró.
Jékelfalusi Vincze kanonok.
Jánosy Rafáel megyei főjegyző.
Joób Vendel t. b.
Jankó Mihály t. b.
Keglevich Gábor gróf főispány. 3
Komlossy József kanonok.
Krájcs k János ugyanaz.
Kaczinczky Géjza mennyiségtan' tanárja.
Kelecsényi János kanonok.
Kollárik János.
Kanovich László ügyvéd.
Korponayné Mázsári Juliánna. 2
Kolosváry János kath. tanár.

Kubínyiné Kéler Erzsébet.
Kirinyi Frigyes ügyvéd.
Körmendy Chrysolog királyi iskola' igazgatója.
Krisztián Pius kath. tanár.
Kovács Ágoston ugyanaz.
Kozma Imre ugyanaz.
Kubínyi Ágoston t. b.
Kubínyi Albert tanúló.
Korbovics István.
Kemp Mihály kanonok.
Kozma Imre.
Kucsera Antal t. b.
Kopernitzky István.
Karika János reformát fő tanár.
Komocsay László
Karika Pál ugyan az.
Karátsonyi Antal tanúló.
Király István ugyanaz.
Lónyai Gábor o. m. k.
Lónyai Menyhárt ugyanaz.
Lengyel József kath. tanár.
Lamberg gróf fő tábornok.
Lájcsik Mihály.
Lichtner Pál evang. tanár.
Luzsinszky, báró.
Markovits József kanonok.
Medgyesi János ugyanaz.
Majláth György ország' birája.
Mednyánszky báró növendékpap.
Miskolczy Márton püspök.
Máár Bonifácz kath. fő tanár.
Miske Imre báro.
Müller Magdolna kisasszony.
Mészáros Sándor.
Markovits Antal kath. tanár.
Mogyorósy Pál.
Mayer Imre.
Machleid József orvos táros.
Madarassy Lajos t. b.
Matyasovszky Boldizsár o. m. k.
Milkovich István.
Nádasdy Ferencz gróf püspök 's főispány. 2
Nedeczky Károly.
Nyereggyártó György.
Nováki Kazmér.
N. Szombati növendékpapok' o. társasága.
Ócskay Ant. püspök's kir. tanácsnok
Olgyay Zsigmond t. b.
Ozoróczi László. (nöke. 3
Olmicer József, nevelő intézet fő-
Patay János, a' bécsi protestans egyetem' fő tanárja, t. oktatóm.
Pribelyi Ferentz kanonok.
Pázmándy Dénes (ifj) al- ispán és o. m. k.
Palmer Aloiz kath. tanár.
Prónay Albert báró, főispányi helyettes
Prónay Antal t. b.
Palóczy László százados.
Prónay Károly t. b.
Piller László o. m. k.
Palóczy László ugyanaz.
Palkovich Károly.
Pantocsek József gyógyszerész.
Papp László, tanuló.
Reviczky Pál o. m. k.
Recsanovich Pál görög léleknök.
Rakovszky Adolf o. m. k.
Richter Alajos prépost. 2
Richter Rudolf kath. tanár.
Radányi Modest ugyanaz.
Rúth Jeremiás ugyanaz.
Rába István t. b.
Roszti József ugyanaz.
Ragályiné báró Dániel Polikszéna.
Rimanóczy Ferencz.
Rozsnyai káptalan.
Rozsnyai növendék pap m. o. t.
Rozsnyai Cassino.
Stankovich János püspök 's udvari tanácsos 2
Stech Jósef orvos.
Sárközy Kázmér alispány és o. m. k.
Somsich Pál ugyanaz.
Semsey Albert ugyanaz.
Sőtér Ferentz al ispány 's o. m. k.
Schmúlczer Jósef ügyvéd.
Sándor Antal ugyanaz.
Stelczer Károly.
Schariczer György.
Sípos Imre reform. főtanár.
Sánta Lajos.
Schmidíng József kath. tanár.
Szilvágyi József, herczeg Obrenovich nevelője. 3
Szilassy László t. b.
Széchenyi István gróf.
Szillei József orvos.
Szeles János.
Szentpály László o. m. k.
Szaniszló Ferentz, püspök.
Szentpétery Jósef ezüstmíves.
Szentpétery Samuel reformat pap.
Székács József evang. pap.
Szőnyi Pál nevelő.
Szerdahelyi Ferencz.

Szathmári Király Pál t. b.
Szecsei János kath. léleknök.
Turcsányi Ferencz kanonok.
Teleki Sámuel gróf.
Tatay András reformat fő tanár.
Torkós Károly evang. pap.
Tarnóczy Kazmér alispán.
Tóth Károly, Ferenczi szónok.
Tvrdy György kanonok.
Török Gábor alispán o. m. k.
Tesléry Ferencz fűszerárús.
Tüdős József reform. léleknök.
Thenke László t. b.
Teichengräber Lajos evang. tanár.
Turcsányi György fő biró.
Tatay István nevelő.
Tamaskó István.
Ternyei István, t. b.
Uray Pál alispán o. m. k.
Zvivkovics Pantaleon görög püspök.
Zaremba Károly városi jegyző.
Zsembery József t. b.
Vargha István, finevelő intézet' főnöke.
Vay Miklós báró koronaőr.
Vukovich Sabbas o. m. k.
Vagner Kapisztrán provincialis.
Valentini János kir. osk. igazgatója.
Vrabélyi Károly levelintézet' fő igazgatója 's táblabíró.
Vachter Bódog könyvárus 4
Vály Ferencz reform. tanár.
Virasztó Gergely kath. tanár.
Vinkler Antal főorvos.
Vietorisz András evang. tanár.
Vagyon Antal főbíró.
Vodjáner Sámuel nagykereskedő.
Vattay Bálint.

A' t. cz. Előfizetőknek, kik könyvem' kijövetelét elősegíteni méltóztattak, szívességöket hálaadó indúlatból köszönöm; úgy szintén eddigi becses várakozásokat. A' Beimellel tett írásbeli szerződés és későbbi ígéretei szerint is annak sokkal előbb ki kellett vólna jönnie: de — a' mit a' törvényhatóság előtt bebizonyítandok, ő a' szerződés' ellenére tön: nyomtatási hibákkal könyvemet elárasztotta; három igen rosszúl nyomatott ívért 12 pengő forintomnak' elvesztésével s. a. t. e' könyvet Budán mással újonnan kellett nyomatnom; hanem ez az újabban nyomatott könyv 70 nagy emberek' emlékei 's egyébben százon felüli versekkel növekedett.

Hiszem azt, miként némelly sokallani fogja könyvem' árát, mert léteznek, kik azt kérdik: hány ívet tesz a' könyv? a' könyvet nem fonton, sem röffel mérik. Drága a' tudomány. Ha tudja valaki azt, hogy a' könyv háromszor íratott le, 's felső rendeléseknél fogva vizsgálat végett még párban is kelletett adni; már csak ez is pénzbe kerűlt. Hátha elősorolnám azt, mennyi fáradságba, költségbe jött azon pénznek beszerzése, mellyen nyomatott a' munka: az újságokbani hirdetések, minden sorért 5 p. kr. fizetve: mennyi levelezést, költséget, méltatlan utánna járást, bosszúságot okozott nekem a' B. való szerződés 's annak megrontása, 12 p. forintomat is méltatlanúl letartóztatván, — úgy senki sem sokalhatná ezen eredeti 's részint páratlan nemű munkának az árát. Ha azoknak csak tized részök is megvenné a' könyvet, kik avval biztatták, hogy ha kijön, inkább többet adnak azért; igen megköszönném; de az illy féle ígéreteknek valósúlását a' többi könyveim' kijövetelekor sem tapasztaltam. Való az, miszerint sok olly szíves, és nemzeti irodalmunk' terjedésére segedelmezők vannak, kik drágán is megveszik a' könyvet: mikor sok jövedelmes úr nem adja ki nemzeti könyvért a' pénzét, ha annak ára 30 krra szabatik is. A' ki melly oltárnál szolgál, meltán arról kiván élni. Midőn a' bejött pénzből kivonom az itt elő nem sorolható költségeket, a' tiszta haszon éppen nem irigyelhető. Végül megemlítem azt is, miként egy- két nev ha nem találtatik az előfizetők' nevei közt, és nem mindnyájan vannak becses czimjeikkel kiírva, az az oka: hogy neveiket olvashatatlanúl írták be a' kis könyvbe, ezek pedig czimök nélkül.

Hibák.

Lap	*sor*	*hiba*	*javítás*
IV	10	valasztotta	választotta
IX	19	Áthozó	Átkozó.

Jegyzés. Ezen rövid hangú szók: szabaditék, itéltem, itéletem, igért, tanu, kivül, utazók, ifiuk, Oh, ugy-e, kivonók, szined, pipa, kik, hah, emlékezetü, hivatalok, é. t. e e. helyökön a' versben hosszan ejtessenek ki. Illy hibákat szül a' némellyeknek szerfelett kedves szótagrövidítés.

17	9	tanálni	tanúlni
18	12	Fákládat	Fáklyádat
23	3	Jezik	Iczik
—	26	tü' fokain	tők' fokain
—	30	tőröd' hányod előmbe — vetted *)	
56	26	Sorssal elégületlen hálátlan bizony Isten.	
—	—	Sorssal elégületlen hálatlan: bizony, Isten.	
57	2	Emberi elme' hibája, halála után veszi észre Jó feleségének mennyire kára esett. halála után veszi észre Jó feleségének: 's a' t.	
—	14	hódítni	hódítói
58	8	Századokon	Századokonn
59	2	Házamat a' marhám' hátán hordtam Házamat, a' marhám', háton hordtam	
69	17	Ez vala a' neved A' neved ez vala **)	
—	—	hivatalokkal	hivataloddal
79	24	kitevé	ki tevé
84	21	Fényteli	Fénytele
86	24	hasam	hasaM
87	18	anyjának	anyának
87	40	Mellyet hün	künn

*) A' javító (corrector) cserélte fel: „hányod" gyakori cselekedetet jelent: pedig a' halál csak egyszer vesse valaki elébe tőrét; örökre megfogatott.

**) Az én hibám: de magam vettem észre, nem a' corrector.

Lap	*sor*	*hiba*	*javítás*
95	6	Lesz, vídúl kinek szívén barát van szívén bánat van *)	
96	30	Melly az idén termett **)	
—	—	Csak tornyot rakj Magyar avval. ***)	
99	5	~~Artibus ingenius~~	~~ingeniis~~
100		~~Cuncta licet~~	~~licent~~
110	7	Nem csuda aztán, ha a' mellett is, hogy szaporodnak az ir-hártya malmok, évenként feljebb rúg a' nyomtatás ára. — A' kereskedőben nincs generositas. — Ezen szavakat a' betű szedő a' más lapon lévő jegyzésből szedte ide. Tartozik ezen mondás a' 112-ik lapon az 1-ső szám alatt lévő ezen szók után „drágítják a' nyomtatást“	
110	40	αλεξανδερσς	αλεξανδρος
111	14	tény	tét ****)
112	11	τριποδα	
118	31	hol születtem	hol növekedtem

*) E nevetséges hibát is a' corrector hagyta a' betű szedő után a' harmadik correcturában: „bánat“ (mint a' többi rosszúl nyomatott szavak is) világosan jól van irva a' kéziratban. Értelmes ember ő; 16 forintot fizetek neki, szavamra tartozott vólna ezt (egyéb hibát nem kivánván) a' könyvben megigazítani: más vitte véghez pénzemért

**) 1841-ben.

***) Mikor Bécsben a' Sz. István tornya épittetett 's a' t.

****) Jó tét helyében jót ne várj.

L e g v é g ü l.

Az Előfizetőknek a' példányok pesti könyváros Eggenberger Józsefnél az ujságokbani hirdetéstől kezdve félévig fognak kiadattni. A' könyvnek bólti ára 2 ft. p. De a' pénzetlenebb tanítóknak, és a' tanúlóknak tőlem 1 ft. 40 kr.